

Uvodnik

Jurij Paljk

Zaušnica Evropi!

Kakšna bo nova Evropa, pravzaprav kakšna je Evropska unija, če člani ene njenih ustanoviteljic ne verjamejo več vanjo, je vprašanje, ki si ga je in si ga bo gotovo marsikdo te dni postavil. Na referendumu o temeljni listini, kar evropska ustavna listina je, so namreč Francozi jasno in glasno rekli ne Evropski uniji. Okrog 70% volilnih upravičencev je v Franciji minulo nedeljo reklo jasen ne današnji EU, francoski predsednik Chirac je takoj po izidih dejal, da bo za Francijo sedaj težje v EU; vsi, tudi slovenski politiki, pa so v svojih izjavah dejali, da gre za zaušnico EU, ki jo mora evropska vlada resno vzeti v pretres. Čeprav vem, da bom sedaj veljal za populi-sta, bom vseeno zapisal, da je bilo tak izid pričakovati iz več razlogov, ki so vsi tehtni, a o njih naj raje govorijo politični analitiki. Sam bom ostal dosti bolj pritlehen in poveden. Če bi sedaj zapisal, da je EU v bistvu združba egoistov, ne bi bil daleč od resnice, kar še posebej velja za Francijo. Kdorkoli se je v zadnjih letih peljal z avtomobilom po Franciji, je bil priča neverjetni stvari, ki pove več, kot povedo vsi evropski politiki skupaj. Na francoskih avtocestah namreč vozi izjemno malo avtomobilov s francosko registracijo, ki ne bi bili izdelani v Franciji. Nikjer drugje v Evropi ni take zaprtosti na tem področju, kot je v Franciji. Posplošujem? Ne, samo ugotavljam.

Nobena skrivnost tudi ni, da so bili prav Francozi tisti, ki so dobesedno "zminirali" evropsko ustavo tako, da v njej ni omenjeno krščanstvo; to tudi govori o njih in o krhlem ravnotežju, ki vlada v Evropski uniji. Na tem mestu ne mislim pisati o tem, da bi morala EU sloneti na krščanskih vrednotah, ker se zavedam, da je laičnost evropskih držav stvarnost; rad bi pa vseeno povedal še enkrat, da sam zares ne morem verjeti v evropsko ustavno listino, v kateri ni niti omembe judovsko-krščanskih korenin Evrope, na katerih naj bi slonela sedanja EU. Grozljivo je predvsem dejstvo, da v Evropsko unijo ne verjamejo več tiste članice, ki so jo ustanovile, vanjo pa verjamejo vse tiste revne države na Vzhodu, ki so bile do včeraj v primežu komunističnega totalitarizma in realsocialistične revščine, pa naj gre za Gruzijo, Ukrajino, Makedonijo, da o Bolgariji in drugih državah niti ne bomo govorili.

Papež Benedikt XVI. je minulo nedeljo prvič šel na pot iz Rima, in sicer na zaključek italijanskega evharističnega kongresa v Bari, kjer je dvestotisočglavo množico vernikov nagovoril v svojem umirjenem slogu, ki kaže na jasen odmik od sloga svojega predhodnika, a tudi na nadaljevanje premaknjenosti današnje Cerkve. Poleg tega, da je papež Ratzinger v Bariju, ki je odprt na Jadransko morje, jasno pozval krščanske vernike, naj bodo praktiki, naj torej živijo evangelij v družbi in Cerkvi, je tudi dejal, da bo sam naredil konkretne korake na poti združevanja kristjanov. Gre mu verjeti, če vemo, da je pred dnevi naročil kardinalu Kasperju, izvedencu in pooblaščenca za ekumenski dialog, naj govori o tem s patriarhom Kirilom; pogovori so bili odlični, saj je bilo na njih jasno povedano, da se pravoslavne Cerkve in katoliška Cerkva nameravajo zblížati. Gre torej za to, da se katoliške, pravoslavne, protestantske Cerkve zblížajo, ker verjamejo v istega Boga, a gre tudi za to, da se Evropa odpre na Vzhod. EU sama namreč ni zmožna več nobene duhovne obnove, samo na ekonomskih in egoističnih temeljih pa tudi ne more sloneti!

Foto JMP

Dvanajsti deželni kongres Slovenske skupnosti je zadel v črno. Menda ni najbolje pričeti poročilo s polemično noto, ki se je porodila na otvoritvenem delu snidenja, to je v soboto minulega tedna na Pomorski postaji v Trstu, vendar je bila ta polemika pokazatelj trdne usmerjenosti slovenske stranke v Italiji do poštenega odnosa italijanskih partnerskih političnih sil do naše samobitnosti, do naše preteklosti, do našega dostojanstva.

Polemico mnenje je v svojem poročilu podal sam deželni tajnik Damjan Terpin, ko je ostro nastopil zoper vsedržavnega tajnika levih demokratov Piera Fassina. Slednji "si je že dvakrat upal ožigosati Slovence celo kot genocidni narod. Zato bi bilo na mestu nekaj več objektivne distance in se zavedati težav, s katerimi se moramo srečevati tudi v levi sredini".

S temi besedami je Terpin jasno nagovoril prisotne, med katerimi je bilo veliko uglednih gostov tako iz Slovenije kot tudi iz Italije. Med slednjimi se je na Terpinovo kritiko prvi odzval predsednik deželne vlade Riccardo Illy, ki je pred svojim posegom odločno odgovoril, "da je kritika na račun Fassina popolnoma neosnovana in neupravičena" in deželnemu tajniku SSK ponudil svoje posredovanje z namenom, da čimprej pride do razčiščenja med obema stališčema. "Ljudje, ki pripadajo tako levo kot desnosredinskima koalicijama, so tovrstnih kritik sili, probleme dajmo potemtakem reševati med domačimi zidovi". Spomnimo pa se, kakšno ogorčenje so v naši sredi pred časom sprožile Fassinove besede...

Vsi delegati, ki so se na nedeljskem zasedanju kongresa v openskem Prosvetnem domu spomnili tega polemičnega naglasa, so soglasno

sprejeli Terpinov pogled, tako predsednik stranke Drago Štoka kot deželni svetnik Mirko Špacapan.

Stranka Slovenske skupnosti je tako še enkrat potrdila po eni strani svojo lojalnost koaliciji leve sredine, po drugi pa je izpostavila, da ne bo tiho sprejemala ukaze in ukore s strani tistih, ki se na podlagi večjega odstotka preferenc imajo za samoumevne voditelje Oljke. SSK je pokazala odprstost pri dialogu in širino glede navezovanja in podkrepljevanja stikov z ostalimi partnerji, ni pa pripravljena molče sprejemati sramotnih psovnanj do naše biti, ne glede s katere strani tovrstne laži izhajajo.

Drugače je Terpin v političnem poročilu izpostavil najpomembnejša dogajanja v zadnjih štirih letih delovanja SSK in poudaril, kako je stranka premostila krizo, v katero je zašla leta 2001, in v naslednjih letih zabeležila vrsto uspehov, največji od katerih je ponovna izvolitev predstavnika SSK v deželni parlament F-Jk. Stranka, je dejal Terpin, je po 30 letih "še vedno živa, polna energije in zopet polnopravno vključena v lokalno in deželno politično dogajanje" ter trdno povezana s političnimi dejavniki v Sloveniji in institucijami slovenske države. Samostojni slovenski stranki, je še dejal Terpin, je vodilo slovenstvo kot vrednota, ki nima samo kulturne razsežnosti. Deželni tajnik SSK je spomnil na številne uspehe stranke in levsredinske koalicije, katere del je, na upravnih volitvah na Goriškem in Tržaškem ter predvsem na zadnjih deželnozborskih volitvah, na katerih je znova dobila svojega predstavnika v deželni parlament. Terpin je izrazil tudi zadovoljstvo ob predlogu za novi deželni statut, ki vsebuje vse glavne točke, ki jih je zagovarjala SSK, vključno z zajamčenim

zastopstvom za predstavnika slovenske manjšine v deželnem parlamentu.

Na evropski ravni je SSK povezana z drugimi strankami narodnih manjšin, v prvi vrsti z Južno-tyrolsko ljudsko stranko (SVP - stranko nemške manjšine v Italiji), ter z evropskimi poslanci, ki prihajajo iz Slovenije. Pozitivno je ocenil tudi odnose s Slovenijo in izrazil prepričanje, da se bo Slovenija odločneje zavzela za deblokado izvajanja zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. Če bo italijanski zunanji minister Fini obiskal Slovenijo, je še dejal Terpin, "si ne moremo več privoščiti, da to naredi brez predhodne odobritve vladnega sklepa, ki bo določil območje izvajanja naše zaščite".

Terpin je tudi potrdil partnerstvo SSK z italijansko levo sredino in zlasti z njeno sredinsko komponento, Marjetico. Glede zaščitnega zakona pa stranka nasprotuje zanikanju slovenske prisotnosti v mestnih središčih. Glede odnosov znotraj slovenske manjšine bi moral njeno bipolarnost odražati nek skupni manjšinski predstavniški organ, je menil Terpin.

Med gosti je prvi spregovoril zunanji minister RS Dimitrij Rupel, ki je po uvodnih čestitkah omenil 60. obletnico konca II. svetovne vojne in prvo obletnico članstva Slovenije v EU.

Minister Rupel je nadaljeval s poudarkom na velikem pomenu združevanja Slovencev v enotno stranko, ki se je opredelila "za zaščito narodne skupnosti brez ideološkega predznaka in je vse-skozi bila pomemben podpornik demokratičnih sprememb v Sloveniji, zlasti v obdobju osamosvajanja, ko je Sloveniji nudila moralno oporo in vsestransko pomoč".

/stran 11
Igor Gregori

Pred peto obletnico smrti

Zbiramo
prispevke
za postavitev
bronastega kipa
msgr. Kazimirju
Humarju
ob Centru Bratuž

2

Uprava obvešča

Uprava Novega glasa v Gorici
je od 1. junija dalje odprta:
od ponedeljka do četrta
od 9. do 12. in od 15. do 17. ure;
ob petkih od 9. do 12. ure.

Mimogrede

"Človeško življenje
je nedotakljivo vse od
svojega spočetja!"

(PAPEŽ BENEDIKT XVI.,
21. aprila 2005)

Delegacija RTV Slovenija na sestanku s predstavniki manjšine

Zagotoviti optimalno vidljivost pri nas

Na povabilo krovnih organizacij je bila v sredo, 25. maja, na obisku v Trstu delegacija RTV Slovenija, ki jo je vodil direktor Aleks Štakul. Poleg njega pa sta bila direktor oddajnikov in zvez inž. Milan Dolenec ter izvedenec Miran Hvala. Manjšino so zastopali Sergij Pahor, Rudi Pavšič, Riccardo Ruttar, Viljem Černo, Igor Tuta in Marij Maver. Manjšinski predstavniki so vodstvu RTV Slovenija orisali neza- dovoljivo stopnjo vidljivosti televizijskih programov slovenske državne radiotelevizijske mreže; zaradi tega je manjšina prikrajšana tako na ravni informiranja kot izobraževanja in bogatitve jezikovnega znanja v materinščini. Prizadeti so tudi stiki med matico in manjšino, kar bi se ne smelo dogajati v novi evropski ureditvi in ob obstoječi tehnologiji. Negativne posledice so več kot

očitne na najbolj izpostavljenih področjih slovenskega manjšinskega prostora, to je v videmski pokrajini, kjer prebivalstvo še danes ne more sprejemati niti televizijskih progamov v slovenščini, ki jih oddaja tržaški sedež RAI. Poleg tega pa bi vidljivost slovenskih televizijskih programov izboljšala tudi zunanjo podobo in ugled Slovenije v sosednjih državah.

Sprejemanje televizijskih programov iz Slovenije ovira tako mednarodna zakonodaja, ki omejuje moč obmejnih televizijskih oddajnikov, ter sama gorska razčlenjenost severovzhodnega predela naše dežele. Sprejemanje slovenskih programov bi bilo zlahka zagotovljeno, če bi RAI uresničila italijanski državni zakon iz leta 1975, ki ji nalaga dolžnost, da narodni manjšini posreduje vsaj en program v njenem jeziku.

Konzul Zorko Pelikan, ki je sledil pogovorom, je pri tem opozoril, da je podobna zahteva vzorno rešena na Južnem Tirolskem in v Dolini Aoste. Potrebno bi bilo torej spodbuditi Italijo, da uresniči svoj zakon tudi v zvezi s slovenščino. Pri tem lahko igra Slovenija pomembno vlogo, med drugim zato, ker je Slovenija skoraj idealno uredila radiotelevizijske oddaje, namenjene manjšinskim jezikom. Slovenski predstavniki so vsekakor poudarili interes RTV Slovenija, da so vsi njeni programi dostopni manjšini. Krovni organizaciji bosta o tej problematiki seznanili tako rimsko kot ljubljansko vladno o potrebi dogovora, ki naj zagotovi optimalno vidljivost na slovenskem manjšinskem prostoru. Prav tako pa je bila poudarjena potreba po manjšinskem predstavištvu v svetu RTV Slovenija, kar bi lahko zagotovili v okviru delovanja SloMaKa, ki povezuje vse slovenske manjšine zunaj matice.

V Gorici od 20. do 22. maja

Zgodovina v ospredju

Sredi številnih prireditev in srečanj ob koncu preteklega tedna na obeh straneh meje je bilo tudi tridnevno zborovanje s čudnim in težko prevedljivim naslovom La storia in testa. Med prireditelji so bili Dežela Furlanija-Juljska krajina, goriška pokrajina in občina, goriška nadškofija, Inštitut za družbeno in versko zgodovino in Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja. Program ne- navadnega zborovanja je bil zelo natrpan. Obsegal je raznovrstna srečanja, debate, predstavitve knjig, ekskurzije na prizorišča prve svetovne vojne, do-

kumentarne filme, razstave in glasbene nastope. Med stojnicami je svoje knjige razstavljala tudi Katoliška knjigarna. Srečanja so bila v kinodvorani Vittoria, v avditoriju, v dveh velikih šotorih v Ljudskem vrtu, v palači Lantieri. Nekatera so bila še posebej namenjena šolski mladini.

Številni referati so se nanašali na prvo svetovno vojno, na versko zgodovino, na Gorico v obeh svetovnih vojnah in v povojnem času, na razmere ob meji, na uničevalne mite, na problem vohunov, na odporni-

štvo itn. Med govorniki iz naše dežele so bili Fulvio Salimbeni, Luigi Tavano, Liliana Ferrari, Sergio Tavano, Silvano Cavazza in Raoul Pupo. Poleg številnih pomembnih imen zgodovinarjev in drugih strokovnjakov iz celotnega italijanskega prostora smo pogrešali slovenske zgodovinarje oz. predstavitev kakega zgodovinskega dela v italijanskem prevodu, npr. Milice Kacin Wohinc ali Jožeta Pirjevca. Njihova prisotnost bi bila popolnoma naravna in tudi v skladu s programom tega zborovanja.

AB

Po referendumu v Franciji

Vse težja pot v resnično novo Evropo

“Ali odobrite zakonski osnutek, ki predvideva sprejetje ustavne pogodbe Evropske unije?” Na to vprašanje so v nedeljo, 29. t.m., odgovarjali francoski državljani. Volivcem sta bila dodeljena dva

listka, od katerih so v volilno žaro lahko vrgli le enega. Večina Francozov se je nazadnje odločila za “non” (ne) in s tem uradno zavrnila ratifikacijo evropske ustavne pogodbe. Dejstvo, da se je večina Francozov odločila za zavrnitev predloga ustave EU, so botrovali predvsem dejavniki francoske notranje politike (to potrjuje tudi dejstvo, da je francoski predsednik Chirac takoj po izidu referenduma napovedal spremembe v sestavi vlade). Francozi ne zavračajo zamisli enotne Evrope. Večina jih je pred odhodom na volišča ustavni tekst prebrala in predebatirala in - če izzamemo argumente tradicionalno evro-skeptičnih skrajno levičarskih in skrajno desničarskih krogov - lahko trdimo, da so bili razlogi za večinski “non” po svoje zelo pro-evropski. Nasprotovanje možnosti, da bi Turčija prej ali slej vstopila v EU, želja po manj ekonomski in bolj socialni Evropi so

motivacije, ki v sebi skrivajo potencialno zrel in aktiven evropeizem - kar pa žal ne spremeni končnega rezultata, še manj pa njegovih posledic. Razočaranje nad izidom referenduma v Fran-

ciji je pravzaprav s tega vidika - če se le da - še večje, če pomislimo, da je za vzroke kritik o preveč ekonomski in premalo politični Evropi dejansko kriva Francija sama. Leta 1954 je namreč prav francoski parlament zavrnil predlog o ustanovi skupne evropske vojske, kar je v tisti priložnosti pomenilo zavrnitev poti konkretnega političnega združevanja v prid veliko bolj omiljeni ekonomski varianti.

EH

Pobuda za postavitve spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnikarja, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spomin-skem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprsni kip. Zato pozivajo vse, ki so pokojnega msgr. Kazimirja Humarja poznali in cenili, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi. Za dodatne informacije lahko pokličete na tel. 0481 533177.

Zgodovinski spomin še živi

Rodomor Armencev pred 90 leti

Z izrazom genocid označujemo pojave načrtnega nasilnega uničenja večjega števila pripadnikov kake etnične ali verske skupine ali že izoblikovanega naroda. Takšne bolj ali manj številčne poboje poznamo v zgodovini že od starega veka sem, zlasti v vojni premaganih ljudstev. Po drugi svetovni vojni se je za tovrstne pomore uveljavil izraz genocid, ki ga slovenimo z besedo rodomor in se je uveljavil v zvezi z množičnim uničenjem Judov po nacističnem režimu v Evropi. Glavna skupščina OZN ga je leta 1948 razglasila za zločin. V zadnjem desetletju se mnogo govori in piše o raznih genocidnih pojavih in genocidnih politikah zlasti v zvezi z dogajanjem v Afriki, ki jim niso kos niti Združeni narodi. Konec minulega aprila so mediji s poudarkom poročali o “velikem pokolu” Armencev pred 90 leti (sredi prve svetovne vojne med letoma 1915-1917), ki so ga izvedli Turki oz. pripadniki mladoturške revolucije v zadnjem obdobju propadanja Otomanskega (turškega) cesarstva. Odnosi med Turki in Armenci so bili napeti že od 16. stoletja dalje. Po zgledu ruskih nihilistov so se namreč ustanovili armenski revolucionarni odbori, tako da je med letoma 1894 in 1909 Turčija sprožila proti njim krvave represivne ukrepe. Po armenskih virih naj bi takrat umrlo 200 tisoč Ar-

mencev. Po porazu v balkanskih vojnah (1912-1913) je Otomansko cesarstvo na pritisk zahodnih držav obljubilo reforme v korist etničnih in verskih manjšin, a po vstopu v prvo svetovno vojno na strani Nemčije in Avstro-Ogrske je takratni režim mladoturške revolucije močno zaostрил preganjanje Armencev, jih je obtožil nacionalizma in sovražnega razpoloženja do osrednjih turških oblasti. Več sto tisoč armenskih prebivalcev so prisilno izgnali v sosednjo Mezopotamijo (današnji Irak) in v Rusijo ali pobili, da bi tako izbrisali armensko manjšino v državi. Mnogi Armenci so pomrli v raznih taboriščih zaradi lakote in bolezni. Po ocenah današnjih armenskih oblasti naj bi v teh pogromih, t.j. organiziranih preganjanjih, bilo pobitih do pol drugega milijona Armencev. Kot spominski dan na te poboje so proglasili 24. april. Otomansko cesarstvo je ob koncu prve svetovne vojne razpadlo in izgubilo razna svoja ozemlja. Armenci so na območju pod rusko oblastjo leta 1918 ustanovili svojo državo, ki je nato prišla v sklop Sovjetske zveze kot ena njenih avtonomnih republik. Po razpadu slednje leta 1991 je Armenija okkalcala svojo neodvisnost. Turčija je sicer priznala neodvisno Armenijo, a diplomatski odnosi med njima so dejansko zamrznjeni. Armenija namreč zahteva od Turčije, da prevzame

odgovornost za načrtno uničenje armenske skupnosti v okviru bivšega Otomanskega cesarstva. Omenjene poboje Armencev je sicer več držav, med njimi Francija, Rusija in Grčija priznalo kot genocid. Leta 1985 je to storila tudi podkomisija Združenih narodov za človekove pravice, leta 1987 pa evropski parlament. Niso pa tega priznale ZDA, kjer živi ena najštevilčnejših armenskih skupnosti. Očitno so prevladali višji politični interesi, povezani s članstvom Turčije v NATO. V današnji Turčiji živi kakih 40 tisoč Armencev.

V Turčiji je danes zadeva genocida Armencev zelo občutljivo vprašanje, vendar se je pod pritiskom EU vendarle začelo razpravljati o njem. Zunanje ministrstvo Armenije tudi pritiska na Bruselj, da bi vprašanje postavil kot pogoj za pristop Turčije v Unijo. Kot vidimo, Armenci niso pozabili na tragedijo, ki so jo doživeli pred 90 leti, in ohranjajo zgodovinski spomin nanjo, obenem pa upravičeno pričakujejo s strani Turčije dejanja priznanja odgovornosti.

Kot zgoraj povedano, Armenci imajo danes svojo samostojno državo in vzdržujejo tesne vezi s svojimi številnimi rojaki po svetu od Severne Amerike do Rusije in Francije. Po zadnjih podatkih naj bi v matični državi Armeniji danes živeli trije milijoni rojakov, približno enako število pa jih živi razkropljenih zunaj nje, t.j. v diaspori. Po veri so večinoma pravoslavni. Glavno mesto je Erevan. Armensko kulturno središče že stoletja deluje v Benetkah.

Alojz Tul

Na dnu...

VOLI ZA UMETNO OPLOJEVANJE !?
BOG POMAGAJ, TA PA JE RES DEBELA !
LAHKO TUDI RAZUMEM, DA JE TREBA UPOŠTEVATI, KAJ MISLIJO VOLI,
KRAVE, KOZE, KOKOŠI, OSLI...
KAJ PA ČLOVEK ?

Povejmo na glas

Sedaj pa kar naenkrat recesija

Ne živimo v lahkih časih. Globalizacija med drugim in celo v prvi vrsti pomeni, da se svet izenačuje. Nastajajo enaki gospodarski pogoji za vse, pri čemer nas ne smejo motiti velike razlike med razvitimi in nerazvitimi ter skrajno revna območja, v katerih pustošita pomanjkanje in lakota. Prav zaradi velikih in prevelikih razlik - slednje so zagotovo krivične - do izenačevanja prihaja. In tu se je razviti svet znašel v težavah: hitra razvojna rast je upočasnjena ali je sploh več ni, odpiranje perspektiv je vse skromnejše, vse to pa povzroča nelagodje. V kolikor v razvitem svetu razlogov lastnega zaustavljanja nismo sposobni razumeti in sprejeti, potem si zatiskamo oči, pri čemer nas je pri tem vse do sedaj sistematično podpirala sedanja italijanska vlada.

Do nedavnih deželnih volitev je bilo namreč vse v najlepšem redu: vse je odlično, smo več kot uspešni, samo vprašanje časa je, kdaj bomo uspeli še bolj, vzdušje kvirajo le nejevolneži in še posebej opozicija, kar zagotovo pomeni, da izhaja iz razdiralnih komunističnih nagibov. V kolikor bi leva sredina prišla na oblast, bi se Italija pogreznila v gospodarsko krizo in slednjič v teror socialnih nemirov. In ta zgodba kar nekaj let, medtem pa se je življenjski standard občutno poslabšal, potem ko je svoje prispevala še nenadzorovana uvedba evra z izdatnimi poviški cen. In tako so Italijani na eni strani poslušali slavospeve o ne- nehnih gospodarskih uspehih in na drugi strani opazovali vse bolj prazen lasten žep. Prav

vse bolj prazen žep večinskega sloja prebivalstva je botroval izidu deželnih volitev, o tem verjetno ni večjih dvomov. Sedaj pa nenadoma uradno priznanje krize, nanjo je resno opozorila Evropa, in pa pozivi, da moramo stopiti vsi skupaj, ni dovolj samo vlada, vsi moramo zavihati rokave, biti torej na mestu in ne smemo, kar je višek sladkobne demagogije, “preložiti težav naše ekonomije na naše otroke.” In ob vsem tem se seveda odpira še kako bistveno vprašanje.

Kako da razen vlade nihče drug ni imel v gospodarsko stanje pravega vpogleda, v stanje, ki se je slabšalo že leta? Ne gre pri celi stvari za občutno premajhno transparentnost, kar zagotovo ni znak zdrave demokracije? Ima dostop do podatkov le vladajoča večina, o katerih potem javnosti sploh ne obvešča? Lahko igra pri celi zadevi pomembno vlogo tista “brezbrižnost” ljudi, ki raje poslušamo pravljice, kot bi se soočili z resnico, kar pomeni, da smo podatke o vsesplošnem zaustavljanju rasti sicer slišali, vendar jim nismo hoteli zares prisluhniti? Verjetno je res oboje, seveda pa se pri tem postavlja v ospredje formalna odgovornost tistih, ki državo v imenu državljanov upravljajo. Dolžnost tistih, ki državo upravljajo, je pač dobro upravljanje in k njemu v prvi vrsti sodi odkritost in nepotvorjeno obveščanje javnosti. Vlada, ki tega ne dela, zastruplja družbeno ozračje, moralno in materialno škodo pa bomo seveda morali plačati vsi ostali.

Janez Povše

Intervju Matjaž Pintar

Sveže, složno in pogumno v prihodnost!

Nadaljujemo niz intervjujev z mladimi. Nekaj mnenj smo že zapisali, a še vedno smo radovedni. Radovedni, kakšen odnos imajo mladi do Cerkev, vere, kaj mislijo o družbi in kako doživljajo današnji svet. Tokrat smo se pogovorili z osemindvajsetletnim Goričanom, ki poučuje verouk na dvojezični šoli v Špetru. Matjaž Pintar je izredno aktiven fant na vseh področjih.

Kako je prišlo do tega, da si začel poučevati verouk?

Pred štirimi leti sem začel suprirati na raznih šolah po Goriškem, nakar me je poklical g. Karel Bolčina in me vprašal, ali bi bil pripravljen poučevati verouk na šoli v Špetru. Na začetku sem bil nekoliko v dvomu, potem pa sem ponudbo sprejel, tako da zdaj že tretje leto poučujem v vrtcu in na osnovni dvojezični šoli.

Imaš kako usposobitev, da lahko poučujete verouk?

Na začetku nisem imel posebnih usposobitev, potem pa sem začel obiskovati teološko pastoralno šolo v Novi Gorici, kjer imamo vsako soboto razne tečaje in potem tudi izpite. Zdaj sem že v tretjem letniku. Še ne vem, če bodo ti študiji priznani na isti ravni, kot so tisti na teološki fakulteti v Vidmu, toda srčno upam, da bo tako. Učenje mi namreč daje veliko notranje zadoščenje, zato bi s tem poklicem rad nadaljeval tudi v prihodnje. Le težko bo priti do stalaža.

V prejšnjih mesecih smo intervjuvali fanta, ki poučuje verouk v vrtcu. V čem se razlikujejo veroučne ure v osnovni šoli?

V vrtcu potekajo veroučne ure v glavnem zelo preprosto. Otroci dojemajo le prek zgodbic in risbic, medtem ko se na

osnovni šoli da narediti veliko več. V vsakem razredu sem dve uri tedensko in se prilagajam programu, ki ga imajo vsi veroučitelji. V višjih razredih obravnavamo že druga verstva, v nižjih pa našo katoliško vero, molitve, pesmi itd. Poleg tega je v višjih razredih lažje, kajti otroci že dobro razumejo slovenščino, nimajo večjih problemov z jezikom tako pri poročanju kot pri dojemanju.

S katerimi problemi se najpogosteje soočate?

Otroci velikokrat postavljajo določena vprašanja, ki si jih niti sam ne pričakuješ, velikokrat tudi ne poznaš izčrpnih odgovorov in se moraš zato komaj pozanimati, da jim lahko posreduješ odgovore.

O dvojezični šoli v Špetru se govori malo. Kaj bi nam na kratko povedal o njej?

Šola v Špetru obhaja letos dvajsetletnico delovanja. Na začetku je bila šola, kot vsi vemo, privatna, pred nekaj leti pa je postala državna. Učencev je zares veliko. Če vzamemo v poštev tako vrtce kot šolo, jih je preko dvesto. Lahko bi jih bilo še več, a v vrtcu razpolagamo le s petinsedemsetimi mesti na leto. To se potem seveda pozna tudi v šoli. Imamo odlično ravnateljico Živo Grušen, ki zelo lepo skrbi za učitelje, do nas ima zares prijateljski odnos. Če nastanejo kaka trenja, jih skuša vedno rešiti na najboljši način, vedno najde pravo rešitev. Tudi med samimi učitelji imamo dober odnos. Čeprav moram do Špetra vsak dan prevoziti 80 km z avtom, mi v teh treh letih ni bilo žal niti za en dan, ki sem ga preživel na šoli, kajti tam se počutim zares kot član neke družine.

Kako poteka dvojezični pouk? Imate zaradi tega kake posebne težave?

Ne, sploh ne. Naj ti razložim. Na šoli ni prevajanja. Za vsak predmet imamo dva učitelja. Eden uči v slovenščini, drugi v italijanščini, s tem da ure niso skupne. Če se pri matematiki obravnava seštevanje, bodo učenci v slovenščini, denimo jutraj, delali ene vaje, v italijanščini popoldne pa druge, tako da stvar postane komplementarna. To velja tudi za vse druge predmete.

Misliš, da je to za otroke prednost ali pa jih ta način dela spravi v zmedo?

Gotovo je prednost, kajti tako, po mojem, od pouka odnesejo več. Za isti predmet imajo dve različni podajanja. Učitelji pri slovenščini lahko otroke sprašujejo, kaj so naredili pri italijanščini in obratno, tako da določene stvari ponavljajo tudi dvakrat in zato bolje poglobijo snov.

Pustiva ob strani šolo, povej nam še kaj o sebi. S čim se ukvarjaš v prostem času?

Prostege časa je v mojem življenju zelo malo, saj sem dejansko zaposlen ves dan. Sem tajnik društva Sabotin iz Štmarje, predstavljam Slovence v rajonskem svetu Podturn-Sv. Ana v Gorici, sodelujem pri društvu MOST, ki organizira romanja in ga sestavljajo tako zamejci kot Furlani in Slovenci, že trinajst let vodim slovensko oddajo "Ali veste, da..." na radiu Spazio 103, sem prostovoljec pri Rdečem križu iz Gorice in... Še kaj? Ne, ne. Je kar dovolj.

Res si vreden pohvale. Preidimo k že običajnemu vprašanju. Kateri je tvoj osebni odnos do vere in Cerkev?

Redno zahajam v svojo cerkev v Štmarju, pa čeprav zdaj stanujem v Gorici. Tudi sam se večkrat pogovarjam z Bogom.

Foto DPD

Velikokrat, ko dobiš tistega, ki ne verjame ali pa se ima za ateista in te vpraša, kaj vidiš v Bogu, odgovorjam, da Bog ni samo tisti, ki ga molimo in prosimo; Boga vidimo, tudi ko pomagamo drugim v stiski, ko vemo, da jih kaj muči, in jim stojimo ob strani. To zame pomeni sodelovati z Bogom. Takrat opaziš, da je Bog lahko povsod in da ni le nekaj absolutno abstraktnega.

Zakaj se po tvojem vedno več mladih oddaljuje od Cerkev?

Biti v Cerkvah je težko. Če hodiš v cerkev in hočeš biti v stiku z Bogom, je vse drugače, kot če hočeš pohajati, se družiti s prijatelji in se zabavati. V Cerkvah nimaš takojšnjega dobička. V Cerkvah moraš sam najti, kaj ti daje zadoščenje in kaj te nagrajuje; če pa pohajaš s prijatelji, ti je to takoj všeč. Do Boga mora vsakdo najti svojo pot. Velikokrat se zdi, da Cerkev od mladih zahteva preveč, na primer to, da moraš v nedeljo jutraj k maši, potem ko si v soboto ponočeval. To je lahko veliko breme. Prišlo je že v navado, da celo nekateri starši pra-

vijo svojim otrokom takole: "Dokler ne opraviš birme, se potruji in hodi k maši, potem pa boš lahko že sam odločal!". Nekateri vidijo Cerkev kot še zelo tradicionalno, staro ustanovo, ki se noče odpreti, zato se upirajo in še stopiti nočejo v cerkev...

Katera bi bila po tvojem rešitev za ta problem? Bi se morali mladi približati Cerkvam ali bi morala Cerkev na kak način pritegniti mladino?

Kot vsi vemo, je papež Janez Pavel II. umrl, toda videli smo, da je bil zelo odprt do mladih, srečeval se je z njimi, velikokrat jim je stal ob strani.

To na splošno. Kaj pa misliš glede naše stvarnosti oziroma naših vasi?

Pri nas je problem tudi ta, da so duhovniki v glavnem starejši. Že tu se lahko pojavijo težave, kajti mlad človek se težko približa starejšemu, razlika v letih je večkrat prevelika. Poleg tega pa mladi ne zahajajo v cerkev, ker enostavno nimajo časa: dvakrat na teden šport, potem glasba, enkrat na teden prijatelji, tudi šola zahteva svoje,

tako da dejansko časa za Cerkev skoraj ni. Vsi hočemo rezultate, ki jih vidimo takoj. Ne glede na to, pa Cerkev dela svoje. Imamo skavtske skupine, kraje, kjer se lahko zbirajo mladi itd.; če koga zares zanima, se Cerkvam lahko približa. Možnosti so, poti so odprte. Potem pa postane zadeva stvar odločitve posameznika, ki se mora sam zavedati, kje se bo znašel dobro in katera bo njegova pot.

Na splošno je problem mladih v našem prostoru prisoten. Mladih nas je precej, takih, ki družbeno sodelujejo, pa zelo malo. Ali jih je strah ali jih ne zanima, ne vem, toda dejstvo je, da je mladine zmeraj manj, in to na vseh področjih, od kulturnih društev do zborov, gledališč itd. Če si prepričan in gotov glede določenih stvari, neko stvar tudi izpelješ do konca. V Štmarju smo pred štirimi leti začeli delati pustne vozove. Na začetku so nam nasprotovali, imeli smo precej težav, ker se pustni sprevodi nadaljujejo tudi v postnem času. Mi se jih udeležujemo tudi po pustu, toda ne, ker se hodimo zabavati, temveč zato, ker priprava pustnega voza stane dosti denarja in dosti časa in je torej treba stroške poravnati. Priznati moram, da nam je ostalo zelo pri srcu in še smo hvaležni, ker nas je takratni župnik Vojko Makuc podprl in nam pomagal. Ko je bil neko nedeljo pustni sprevod, smo pripravljali voz, namesto da bi šli k maši. V cerkvi je prišlo do tipičnega godrnjanja starejših občanov. Na koncu maše pa je župnik zmolil za nas molitev, da bi šlo vse po sreči, in nas je podprl tudi zato, ker je dobro vedel, da se med letom redno ukvarjamo s cerkvenim pevskim zborom in drugimi cerkvenimi dejavnostmi. Takrat so polemike nekoliko prenehale. To nam je vilo novega zagona in samozvesti.

Mislim, da je zadnji odstavek zelo pomenljiv. Ne potrebujemo odvečnih komentarjev. Hvala za pogovor, Matjaž. Upam, da boš lahko v zgled največjemu številu mladih!

Metka Kuret

Prejeli smo

"Pojdite in učite vse narode"

Šušlja se, da bi nekateri slovensko nedeljsko mašo v nekaterih tržaških cerkvah radi preoblikovali v dvojezično. Zakaj?

Je mar celotno število nedeljskih maš preveliko in bi ga bilo potrebno skrajšati, čemur naj bi se slovenska maša prilagodila tako, da bi postala delno italijanska? Do podobnega krčenja prihaja v manjših krajih in v zelo razkristjanjenem okolju. Tako sem v Parizu naletel na cerkve, ki ponujajo le po eno nedeljsko mašo. A župnije, ki jih imam v mislih, niso ne Koludrova ne Pariz. Je morda dvojezičnost od koga razumljena kot posebna oblika krščanske ljubezni in kot taka vrednota, ki bi jo bilo potrebno gojiti? Toda zakaj samo med slovensko

mašo? Ali ne bi recimo že samo stavek "Pojdite in živite v miru!", izrečen v slovenščini med italijansko mašo, ravno tako prispeval k ljubezni? Razen če nas Italijani tako zelo ljubijo, da česa takega ne potrebujejo, Slovenci pa Italijane tako zelo sovražimo, da smo potrebni tovrstne prevzgoje? Če od idealnih možnih razlogov preidemo na manj idealne (in tako po teoriji senatorja Andreottija ponavadi zadenem), se lahko domisljam nečesa takega: nekaterim italijanskim sovražnikom bi iz enega ali drugega razloga ustrezala maša prav določeno uro in nobeno drugo. A glej ga zlomka: ta maša, tako zelo po njihovi meri, trenutno poteka v jeziku, ki to ni. Nekaj je treba storiti. Za začetek dvojezičnost.

Če sem še hudobnejši (in tako po omenjeni teoriji še bliže resnici), stoji za predlogom italijanski nacionalizem, ki bi rad iz krajev - nekateri med njimi so bili nekoč popolnoma slovenski - izrinil slovenščino.

Tu moram prehiteti kritiko: dvojezičnost še ni izrinjanje. Pa je! Mehanizem je preizkušen: začelo bi se, kot

se za pravo dvojezičnost spodobilo, pol in pol. Po krajši dobi, potrebni, da se novost zasidra, bi "reformatorji" prišli na dan z znano pogruntavščino: vi razumete italijansko, mi slovenščine ne. Kar je bilo pol, postane tako čisto naravno celota. S popolnim jezikovnim razumevanjem bi sovpadalo popolno raznarodovanje. Potrditev za tak razplet mi prihaja iz drugih okolij, ki bi jih tu ne omenjal. Prav pa mi daje tudi zgodovina obdobja po konkordatu in iz tega obdobja izvira pogost tržaški lik: lik poitalijančenega Slovenca, ki velja za popolnega kristjana. In vendar popoln človek to ne more biti. Vsaj dokler bo pristno več vredno od ponarečka. Kar se krivde raznarodovanja tiče, pa tole: daleč najbolj kriv je fašizem, nato tisti del italijanske duhovščine, ki je potegnila z njim, in šele nazadnje posamezniki: ti so krivi le, če so iz potujčencev postali potujčevalci.

Kakšna bi bila takojšnja in dolgoročna reakcija slovenskih vernikov? Ne vem, vem le zase in zase odgovorim: ne bo me zraven.

Drago Bajc

Preproste stvari
Jurij Paljki

Težave z dvojezičnostjo

Vem, da bosta marsikatera bralka ali bralec sedaj takoj pomislila na to, kako mi, ki živimo kot slovenska narodnostna skupnost v Italiji, nismo nikdar zadovoljni. Pa ne gre za to, da nismo zadovoljni z dvojezičnostjo, ki je nikjer ni, razen v naši sredi, v našem življenju narodne skupnosti. Prav o tej dvojezičnosti, ki postaja zadnje čase že hudo moteča, bom napisal nekaj misli, za katere prosim bralke in bralce, naj jih preberejo, naj o njih še sami pomislijo, če pa imajo nanje kako pripombo - sam upam, da jih bo veliko! -, naj jo kar posredujejo na naše uredništvo! Radi bomo objavili vsa stališča in mnenja predvsem zato, ker je taka dvojezičnost, o kateri bom pisal, postala že vsakdanja praksa domala vseh naših javnih prirediteljev, ponavljam: naših in ne tistih, ki jih prireja večinski narod. Da ne bo nesporazumov in me ne bo po nepotrebnem naključni bralec imel za zadržega slovenskega nacionalista, dodajam, da sam dobro poznam težave in tudi prednosti, ki jih ni malo!, trojezičnosti in ne samo dvojezičnosti, saj sem poročen s Furlanko: pri nas doma se torej enakopravno govorijo slovenščina, furlanščina in seveda italijanščina. Pa vseeno dobesedno ne morem več tistih slovenskih (?) prirediteljev, kjer mi Slovenci sami sebi in peščici italijanskih gostov govorimo vse dvojezično, zadnje čase pa že same prireditve prirejamo v dvojezičnem duhu, kar pomeni, da so iste vsebine prevedene v italijanski jezik. Seveda to pomeni, da prireditelji, ki bi sicer trajala sprejemljivo uro, traja v nedogled in vsi skupaj na taki prireditvi ne moremo več poslušati ne govornikov in ne prevajanja.

Sem že in najbrž bom tudi v prihodnje sodeloval na takih prireditvah, tudi sam sem skušal dobesedno prevajati vse, kar sem najprej v slovenskem jeziku povedal. Pred časom sem se odločil, da v italijanskem jeziku, če seveda vidim, da so prisotni naši sosedje, strnem ves slovenski poseg v neko misel, ker se mi zdi nedostojno do vseh, da bi prireditelji "nategovali" v nedogled. Občutek za mero je tisti, ki bi nam moral svetovati, naj sami po nepotrebnem ne lezemo v dvojezičnost tam, kjer to ni potrebno! Dejstvo je, da sami prevečkrat ustvarjamo po nepotrebnem dvojezične prireditve, ki so prav zaradi dvojezičnosti predolge in zato nezanimive. Končno moramo le vedeti, da na slovenske prireditve hodimo pretežno Slovenci; če pa nanje pridejo naši sosedje, je prav, da jih pozdravimo, a prvenstveni vlogi svojega jezika se ne moremo odreči, ker sicer te prireditve nimajo nobenega smisla! Jasno je, da bomo morali za naše prireditve najti neke rešitve, saj se zavedamo, da se ne moremo in ne smemo zapirati vase, saj kot slovenska narodna skupnost v Italiji že dolgo nismo več nikakršen geto: sestavni del večkulturne in večjezične, večnarodne družbe smo. Pa bi vseeno lahko vsaj fotokopirali napisane slovenske govore in jih dali našim italijanskim prijateljem, da jih ne bi bilo potrebno prevajati, če si ne moremo privoščiti izjemno dragih simultanih prevajalcev! Morda bi posege lahko samo strnili, v nekaj besedah povedali bistvo vse prireditve? Nekaj moramo storiti, da se ne bodo naše prireditve izrodile v duhamorno dvojezično dolgočenje, ki ga nihče ne mara!

paljki@noviglas.it

Popravek

Prejšnji teden smo na tej strani v pogovoru s književnico Zoro Saksido zapisali, da je njen dom "star tudi kot zgradba: leta 1920 se že spogleduje z Gradom in s Kostanjevico." V resnici je dom veliko starejši; pravilna letnica je 1820. Intervjuvanki se iskreno opravičujemo. - Ured.

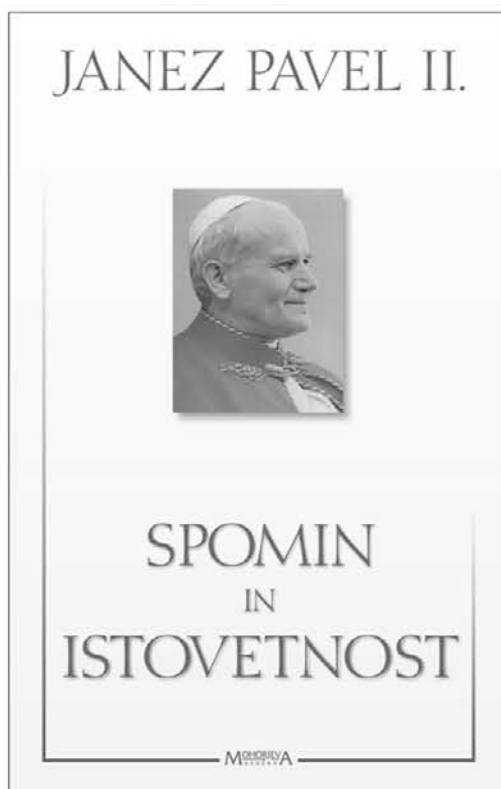
V cerkvi sv. Ivana Predstavitev knjige Janeza Pavla II.

Spomin in istovetnost

V cerkvi sv. Ivana v Gori-
ci je bila v soboto, 28.
maja, na pobudo
Duhovnije sv. Ivana, Celjske
Mohorjeve družbe in Goriške
Mohorjeve družbe predstavitev
knjige Spomin in istovetnost
nedavno umrlega, izredno
priljubljenega papeža Janeza
Pavla II., ki je s svojo karizma-
tično, močno osebnostjo in
duhovno globino znal prikle-
niti nase množice verujočih po
celem svetu. Goriška predstavi-
tev je bila prva, za njo pa sta bi-
li še ljubljanska in mariborska.
Večerni sv. maši, darovani prav
za pokojnega papeža Janeza
Pavla Velikega, pri kateri sta z
župnim upraviteljem p. Mirkom
Peliconom somaševala msgr.
dr. Cvetko Žbogar in msgr.
dr. Oskar Simčič, in šmarnični
pobožnosti je sledil predstavitev
del, ki ga je v imenu Goriške
Mohorjeve družbe uvedla
prof. Marija Češčut. Pred mik-
rofon je najprej stopil prof. Jože
Faganel, urednik Celjske
Mohorjeve družbe, ki je pove-
dal, da so bratske založbe, Ce-
lovška, Celjska in Goriška, skle-
nile, da bodo izdala v slovenšči-
ni zadnjo knjigo papeža Janeza
Pavla II. Memoria ed identita'
tako po njeni februarjski pred-
stavitvi v Vatikanu. Prevod so
zaupale Tonetu Hočevanju, do-
pisniku iz Rima, ki je delo z
navdušenjem sprejel in dejal,
da mu bo pri tem stal ob strani
sam Wojtyła. Vse tri Mohorjeve
družbe so želele pokloniti slo-

vensko izdajo papežu za njegov
rojstni dan, 19. maja, a Bog je
načrtoval drugače, saj je svoje-
ga pastirja poklical k sebi. Slo-
venci smo ob tem izgubili ve-
likega prijatelja, ki je v
odločilnem trenutku
narodne zgodovine po-
skrbel za priznanje Slo-
venije. To je storil, kot
je poudaril prof. Faga-
nel, ne po nareku
svojih uradnikov, am-
pak po lastnih spoz-
nanjih. Ob branju
pričujoče knjige, bomo
dojeli usmeritev Janeza
Pavla II., ki je tudi v
svojih političnih po-
datkih oznanjal le škr-
ravnost odrešenja. Knji-
ga je namreč napisana
kot dialog med tremi
poljskimi prijatelji, tre-
mi filozofi (Karol
Wojtyła, Jozef Tisch-
ner, Krzysztof Michal-
ski). Pogovarjali so se o
domovini Poljski, njeni
izkušnji z nacizmom,
komunizmom in svo-
bodo. Ta knjiga je vsa
poljska, je naglasil prof.
Faganel, ker je Wojtyła
tudi kot papež mislil
kot Poljak. Ob branju bo slo-
venski bralec vsebino prilagajal
svojim izkušnjam in pri tem
ugotovil, kako njeno sporočilo
velja tudi za Slovence ne kot
analiza, ampak kot program.
"Zato je ta knjiga vodnik za vse,
ki delujejo za usodo Slovenije

in tudi Evro-
pe", je sklenil
svojo predsta-
vitev prof. Fa-
ganel. Nato pa
je še na kratko
spregovoril o novi, razširjeni,
obogateni izdaji slovenskega
prevoda temeljnega teološkega
dela Uvod v krščanstvo Josepha
Ratzingerja, novega papeža Be-

nedikta XVI., ki je prvič izšla v
slovenščini že leta 1975, za njen
faksimile pa so se odločili po
Ratzingerjevi izvolitvi za pa-
peža. Publikaciji prinašata tudi po-
poln seznam vseh knjig obeh
papežev v slovenskem jeziku.

O vsebini oz. duhovnem spo-
ročilu knjige Spomin in istovet-
nost je spregovoril p. Mirko Pe-
licon, ki je v svojem izvajanju
izpostavil med drugim misel o
Božjem usmiljenju. Le-to se ra-
zodeva tudi po človeku in to je
jasna misel Janeza Pavla II.
Wojtyła slednjo vseskozi razvija
znotraj zgodovinskega in filo-
zofskega utemeljevanja v tej
knjigi, ki kot prva razbi-
ra zgodovino z duhov-
nimi, Božjimi očmi. Pod
tem zornim kotom
lahko razumemo, po
besedah p. Pelicon, da
ima Bog tudi z zlom svoj
načrt. O tem je bil papež
prepričan tudi ob osebnem
izkustvu. "Ko se
namreč zlo konča, se
začenja Božje usmi-
ljenje", je dejal p. Peli-
con in še dodal, "da ta
knjiga bere zgodovino
dvajsetega stoletja kot
neki izraz celotne trav-
me zahodne misli". Iz-
postavil pa je tudi dejst-
vo, da je v knjigi pou-
darjeno Božje poslanst-
vo v Cerkv, domovin-
sko razmišljanje o Polj-
ski, "očetnjavi", in o
kulturi na splošno, ki je
tudi odraz Božje ljubez-
ni. Ob odsotnosti dr. Karla
Bonuttija, nekdanjega
veleposlanika v Vatika-
nu, zadržanega zaradi družin-
skih razlogov, je njegov prispe-
vek oz. pričevanje o sicer že
znanih uradnih srečanjih s pa-
pežem in o veličini njegovega
duha prebral msgr. dr. Oskar
Simčič.

Iva Koršič

Če Duh je ali ga ni...

Brez Svetega Duha Bog je oddaljen, Kristus postane
oseba preteklosti, evangelij pa mrtva beseda, Cerkev
kar preprosta organizacija, avtoriteta neka nadvlada,
poslanstvo suha propaganda, češčenje preprosto spo-
minjanje, krščansko vedenje le suženjska morala. Ven-
dar v Svetem Duhu je Bog neločljivo sodelovanje, koz-
mos je povišan in kriči zaradi porodnih bolečin roda
Božjega kraljestva, vstali Kristus nam je blizu, evange-
lij pa nam postane moč življenja, Cerkev se razodeva
kot občestvo Svete Trojice, avtoriteta postane osvo-
bajajoča služba, poslanstvo postanejo Binkosti, bogo-
služje pa spomin in antipacija poslednjih reči, člo-
vekovo delovanje razodeva Božje. Kako res je, da člo-
vekov pogled brez tega notranjega daru svetlobnosti
Svetega Duha se popolnoma pozunanji in nima dosto-
pa v življenjske vsebine notranjega življenja Cerkve in
človeka!

Večkrat se mnogi, posebno mlajši, sprašujejo, zakaj je
maša tako enolična in dolgočasna; mnogi nasploh se
spršašujejo, zakaj je treba k maši, zakaj Cerkev, zakaj
duhovnik, čemu spoved itd. Če ni Svetega Duha, člo-
vekov pogled postane mrtev, postane brez smisla glede
verskih resnic in duhovno-cerkvenega življenja.
Zakaj je maša tako "enolična"? Zakaj se vsak dan po-
navljuje iste besede in ni večjih sprememb v bogo-
služju? Ker evharistijo sestavljajo tista bistvena besedi-

la, ki so skozi sto-
letja preživela spre-
membe in vplive
časov in so torej
ostala nespre-
menjena. Struktura
maše nam torej v
moči Svetega Duha
posreduje tisto bi-
stveno sporočilo
odrešenja, ki je po-
trebno za doje-

manje v našem sr-
cu in duhu, da je v posvečevalni moči duhovnika po
Svetem Duhu Kristus navzoč v najbolj bistvenih pote-
zah našega življenja. In to je bistveno, v trenutku smr-
ti bo ostalo. Bolj poslušaj starejšega človeka, bolj razu-
meš, da je osredotočen v najbolj bistvene stvari
življenja; to je tudi modrost. In evharistija je anticipa-
cija tega, ko bo vse razumljeno v duhu bistvenega, lju-
bezenskega, Kristusovega.

Prejeli smo

Spomini na slovensko mašo v Laškem

Za Slovence na Goriškem
Krasu je Laško predele, ki
se razprostira od Trziča in
zajema Ronke in okoliške obče-
ne. Spodnji del tega ozemlja
imenujemo tudi Bizjakerija. Pr-
votni prebivalci Bizjakerije so se
naselili iz zaledja Reke, ko so
bežali pred Turki. Njihovo
tamkajšnje ozemlje so pozneje
poselili Srbi, neki del pa Rusi-
ni, ki jih imenujemo Grkokato-
like. V Laškem je še vedno veliko Slo-
vencev, še več je takih, ki so po
koreninah Slovenci, pa tega ne
čutijo ali se tega celo sramujejo!
Da je tako, so pač krivi časi in
dogodki, ki so jih ti prebivalci
doživljali. Za te Slovence skrbita
dve slovenski društvi, eno v

Trziču in drugo v Ronkah -
Romjanu z imenom Jadro, ki je
bilo ustanovljeno 17. novembra
1987. V Ronkah je v cerkvi sv. Lovren-
ca na prvo nedeljo v mesecu ob
11,30-h ustaljena maša v slo-
venskem jeziku, zanjo so
tamkajšnji Slovenci zaprosili le-
ta 1980. Škofov vikar za Sloven-
ce dr. Oskar Simčič jim je 18. ok-
tobra istega leta v osebnem pi-
smu sporočil, da so njihovi
prošnji ugodili in da se bo ta
maša redno darovala od prve
nedelje v novembru 1980 dalje.
(Pismo je brez nadškojskega ži-
ga in protokolne številke napi-
sano na uradnem pisemskem
papirju Nadškofije.)
8. junija 1987 me dr. Kazimir

Humar prosi, če bi prevzel mašo
za Slovence v Laškem. Povedal
sem, da z veseljem, če dobim
potrebni dekret. 19. novembra 1987 me je te-
danji dekan šandreskega deka-
nata g. Marjan Komjanc ponov-
no prosil, da bi jaz prevzel to
mašo. Dogovorili smo se, da bi
začel tam maševati s prvo ne-
deljo v januarju 1988. Istočasno
pa sem prosil, če bi škof izdal
ustrezní dekret, kot ga imamo
za slovensko mašo pri kapuci-
nih v Goriči. Dr. Simčič je bil
proti temu dekretu in je še da-
nes. Istega mnenja je bil tudi dr.
Močnik. Edino prof. Žbogar je
to odobral. Ostali slovenski
duhovniki so molčali. Sam sem
vztrajal pri škofovem dekretu iz
več razlogov. Najprej sem opo-
zoril, da bi goriški kapucini slo-
vensko nedeljsko mašo radi uki-
nili, ker bi ob isti uri želeli ita-
lijansko. O tem se je tedaj ve-
liko govorilo. Ko se je slovenska
maša pri goriških kapucinih
uvedla, je tedanji kancler na go-

riški nadškofiji dr. Klinec zahte-
val dekret, škof ga je podpisal in
tako kapucini, kljub temu da je
cerkev njihova, maše ne morejo
ukiniti. /Tu se vidi daljnovidno-
st nekoga, ki je predobro poznal
naše razmere./ Po posvetovanju z duhovniki, ki
mašujejo tudi v tujih jezikih v
Italiji, Nemčiji, Franciji in An-
gliji, sem se odločil, da kljub
vsemu napišem prošnjo na te-
danjega goriškega nadškofa za
dekret za slovensko mašo v
Ronkah. Imel sem več fotokopij:
za mašo v francoščini iz
nadškofije Rim, mašo v španšči-
ni Lion in še kup fotokopij za
slovenske maše v Nemčiji, ki mi
jih je posredoval dr. Zdešar. Sku-
paj z enim od slovenskih škofij-
skih kanclerjev in cerkvenim
pravnikom smo sestavili
prošnjo z utemeljitvijo, v ita-
lijansko pa jo je prevedel naš
znani zamejski slovenski odvet-
nik. Naslovili smo jo na tedanje-
ga goriškega nadškofa, poslali
pa na naslov generalnega

vikarja goriške nadškofije 5.IX.
1990. Tedanji goriški nadškof
na to prošnjo ni odgovoril. Sa-
mo tedanji generalni vikar mi je
na nekem duhovniškem se-
stanku omenil, da prošnje ne
bodo vzeli v poštev po posveto-
vanju osebe, ki je za to zadolže-
na. Odgovor ne potrebuje ko-
mentarja! Stanje v Ronkah je bilo nevzdrž-
no, kljub dobri volji tedanjega
župnika mons Virgulina. Izred-
no piker je bil tedanji kaplan,
češ da s to mašo razbijam žu-
pnijo. Prav tako smo doživeli
neprijetnost ob pogrebu Slo-
venke, ko eden od italijanskih
duhovnikov v Laškem ni dovo-
lil slovenskega petja pri italijan-
ski maši, za katero so zaprosili
svojci. Vsega tega bi ne bilo, če
bi tamkajšnji Slovenci imeli
cerkveno uradno priznanje. Ker
je v sosednji župniji s. Niccolo'
tedanji italijanski duhovnik red-
no maševal v slovenščini v no-
vembru, sem 28.6.1996 sporočil
škofu vikaru za Slovence

v goriški nadškofiji, da iz nave-
denih razlogov ne bom več tam
maševal. Zakaj sem zahteval škofov dek-
ret? Zakonik cerkvenega prava
jasno določa, kako je z
maševanjem. Obenem pa sem,
in to je najvažnejše, želel Slo-
vencem v Laškem priskrbeti
uradni škofijski dekret, s kate-
rim jih tudi goriška nadškofija
uradno prizna kot tamkajšnjo
slovensko versko skupnost. Ni
najvažnejše, da nekdo je nekje,
mного važnejše, da ta ti drugi
tudi prizna, da si tam! Takšni
dekreti imajo pred zgodovino,
zlasti pa pred našo slovensko
narodno zgodovino, nepre-
cennljivo vrednost. Ker pa se je tudi v goriški
nadškofiji "vreme vsaj malo zja-
snilo", upam, da bo duhovnik,
ki bo prevzel slovensko mašo v
Laškem, dobil ustrezní cerkveni
dekret in s tem tudi tamkajšnji
Slovenci uradno cerkveno potr-
ditev o svojem obstoju.

Ambrož Kodelj

10. NAVADNA NEDELJA

Oz 6,3-6; Ps 50; Rim 4,18-25; Mt 9,9-13

Zaključili smo velikonočni čas in prazno-
vanja, ki so mu sledila. Toda Velika noč
ostaja vedno v središču vsega cerkvenega le-
ta. Saj je enkratni dogodek vse človeške zgo-
dovine. "Jezus je umrl in vstal od mrtvih"
nezadržno odmeva v naših srcih. Jezusovo srce (praz. 3.6.) ostaja namreč za
vedno za vse od velikega petka dalje odprto,
prebodeno. Tudi vsa berila današnje nedelje nam lepo
osvetljujejo to resnico. Poudariti hočejo
namreč Božjo voljo po odrešenju vseh ljudi,
ki priznavamo Jezusa. Z drugimi besedami:
razkrivajo opravičenje človeka, juda in kri-
stjana, pogana in modernega ateista, ker
smo vsi odrešeni po veri v Jezusa, ki ga je
Bog obudil od mrtvih. Nobena daritev, ne
klavna daritev živine ne nobena žgalna da-
ritev ne moreta ustvariti prijateljstva z Bo-
gom. Ustvarja ga samo ljubezen našega Bo-

ga. Prerok Ozej vlije v današnjem berilu v
nas spoznanje Gospoda in njegovo
usmiljenje (Oz 6,3-6). Bog, ki more celo od mrtvih obujati, hrani
v sebi čas in način, kako priteguje k sebi tu-
di najbolj oddaljenega človeka. Apostol Jakob nas svari: "Bratje, ne govori-
te drug proti drugemu. Kdor govori proti
bratu ali svojega brata obsoja, obrekuje po-
stavo in obsoja postavo. Če pa obsojaš posta-
vo, nisi uresničevalec postave, ampak sod-
nik. Zakonodajalec in sodnik je eden, tisti,
ki lahko reši in pogubi. Kdo pa si ti, ki ob-
sojaš bližnjega?" (Jak 4,11-12). Prerok Ozej je zelo oster do odpada od Bo-
ga. Primerja ga zakonski nezvestobi,
prešuštvo. Zato vabi k spreobrnjenju, k ljube-
ezni in zvestobi. Kajti Bog je usmiljen, a
obenem strog in zahteven. Je zanesljiv kakor
zarja, kakor jesenski dež in kakor spomla-
danski dež. Pozna človeka, ki pa je nestano-
viten kakor jutranji oblak, kakor rosa. Zara-
di tega je ljudi tesal po prerokih in jih ubijal
z izreki svojih ust (Oz 6,3-6). A samo Bog ve, kaj je v človeku (Jn 2,25). Savla, poznejšega sv. Pavla, je zasledoval

dolgo časa, preden ga je vrgel s konja mržnje
in sovraštva do kristjanov, saj je naravnost
besnel proti njim (Apd 8,3; 9,1 nss). Tudi pri poklicu Abrahama je Bog tisti, ki
opravičuje, a samo po veri. Zato ga je na-
gnil, da je svojo vero v Boga poglobil z
upanjem proti upanju. Kajti bil je tako star,
njegova žena tudi, da ni bilo nobenega
upanja na potomstvo, ki ga je bil Bog oblju-
bil (Rim 4,3.5.9.18-25). Vera je zastonska, je dar. Je od Boga. Tudi
danes jo Bog daje, komur hoče in kakor on
hoče. Zato nas sili k ljubezni, s katero moli-
mo za opravičenje in za rešenje tudi drugih.
Nagovarja nas, naj bomo usmiljeni, kakor
je Bog usmiljen do nas in do vseh ljudi. Ve-
ro si moremo le izprositi. Jezus vabi k sebi vse ljudi. Cestinarju Ma-
teju, ki je sedel pri mitnici, reče: "Hodi za
menoj!" (Mt 9,9). Jezusa išče precej cestni-
narjev in grešnikov. Brez zadrege sedijo k
njegovim mizi; kar se tem ljudem zdi naravno,
farizejem pa ne, ki pa tudi sami ne prisedejo.
Jezus pribije, da je Bog usmiljen do
grešnikov (Mt 9,13). Ve, da so ljudje grešni,
bolni, a prav zaradi tega so potrebni

usmiljenja in zdravnika. Desnemu razbojniku obljubi celo nebesa
(Lk 23,43). Vera v trpečega, mrtvega in vstalega Gospo-
da, je moč, ki ustvarja vse novo, vrača pr-
votno nedolžnost. Čeprav moramo delati s strahom in trepet-
tom za svoje odrešenje (Flp 2,12), smo ven-
darle nekje brez skrbi, saj smo v Božji roki.
Ne zaupamo predrzno, a imamo brezmejno
zaupanje vanj, ki govori: "Usmiljenja
hočem in ne žrtve" (Mt 9,13). Kristjani se zavedamo, da smo grešniki in
zaradi tega poveličujemo moč Boga, ki je
obudil Jezusa, našega Gospoda. Vanj veruje-
mo. Obljubil nam je po Kristusu in v Kristu-
su večno življenje. Saj je prišel zato na ta
svet, da bi rešil grešnike, ne pa navidezno
pravične, za kar so se imeli farizeji. Jezus želi, da tudi mi, kakor Matej, takoj
vstanemo, če smo v grešnih okovih, in gre-
mo za njegovim klicem (Mt 9,9). Da tudi ve-
rujemo, da uslišuje naše prošnje za vse naše
ljudi predvsem, a tudi za vse ljudi, za naj-
večje grešnike, zato ker je usmiljen (Mt 9,13;
Ef 2,4; Rim 11,32).

Načrt fotografinje Alice Zen

Verstvo v Trstu

V dvorani, s katero razpolaga grško pravoslavna Cerkev v Trstu, je v torek minulega tedna zasedala dokaj neobičajna skupina ljudi, oz. neobičajno je bilo zreti v tako zasnovano omizje: prisotni so namreč bili vsi predstavniki raznolike tržaške verske stvarnosti, ki so se zbrali, da bi predpremierno predstavili načrt tržaške fotografinje Alice Zen, ki bo v bodoče zadobil dejansko obliko v novem fotografskem albumu. "To srečanje je v bistvu uvod v predstavitev mojega prihodnjega načrta, to je knjigo fotografij, ki bodo posvečene religijam v Trstu. Gre v bistvu za nadaljevanje mojega prejšnjega dela Protagoniste arte scienza a Trieste, kjer sem se posvetila pomembnim tržaškim osebnostim, ki se ubadajo z umetnostjo in znanstvenimi strokami", je

obrazložila umetnica, ki je omenjeno publikacijo pred dvema letoma izdala pri založbi Mladika. Tokrat pa gre za korak naprej, in sicer v smer drugačne razsežnosti, ki pa je za naše mesto še toliko bolj pomembna, saj je zgodovinska prisotnost tako zakoreninjenih verskih skupnosti kot tudi novejših religij nena-domestljiv adut, s katerim je zalivsko mesto zadobilo 'več-izrazno' obličje. Publikacija bo uprta v pregled delovanja posamične skupnosti. Fotografinja je namreč s svojim objektivom ovekovčela tako verske svečanosti ob zapovedanih praznikih kot tudi številne dejavnosti vseh tržaških verskih skupin, pri čemer je želela izpostaviti predvsem njihovo vital-

Foto IG

nost in človečnost.

Knjiga Alice Zen bo imela naslov Religija v Trstu. Kot so minuli teden poudarili, je beseda religija zapisana v ednini, se pravi, da je odnos človeka do Boga le eden ne glede na različne poti, ki jih sleherni prehodi do Njega. S tem so vsi prisotni soglašali, posamično pa so predstavniki vseh verstev, od rabina Roberta Piper-na do budistične redovnice Malvinove, s kratko mislijo nagovorili dobro obiskano okroglo mizo. Slovensko komponento katoliškega Trsta je zastopal ške-

denjski kaplan g. Dušan Jakomin, sklepna beseda pa je bila prepuščena novo umeščenemu romunsko-pravoslavnemu dušnemu pastirju, ki je bil k nam poslan zato, da bi postal trdna moralna in verska opora za številne romunske priseljence (od 400 do 500 oseb); ker nimajo romunski pravoslavci v Trstu verskega središča in zato niti farovža, je romunskega dušnega pastirja začasno gostil grško-pravoslavni arhimandrit Georgios Ntagkas.

IG

Šestdesetletnica osvoboditve in formalna uvedba revolucionarnega stanja v Sloveniji je bivše sile spet združila v prikrivanju revolucionarnih usledin in dokazovanju, da je bilo vse medvojno in povojno dogajanje le osvobodilna borba. Posledice revolucije: povzročitev medvojne državljanske vojne, povojni teror in revolucionarni poboji, uvedba prisilnega stanja naj bi bile le spodrsilaji in napake. Odločilno vlogo pri vzdrževanju te nelogike igrajo premeteni "spreobrnjenci", ki jih je komunistična tajna policija že vseskozi uporabljala za izvajalce svojih načrtov. Zdaj še vedno služijo svoji navezi in jih ni sram javno lagati in še naprej poceni prodajati svoje človeško dostojanstvo. Ti pičen primer sta predsednik Zveze borcev in nekdanja predstavnica DEMOSA, ki je že nekajkrat zamenjala svoje barve.

Na prevarah se revolucija lahko hrani in vzdržuje dalje, saj je ljudi vpleta v nevarno igrino in od njih terja dosmrtni davek. Totalitarni režimi so prevzeli popolno oblast nad človekom in družbo, komuni-zem pa je človeka obrnil na glavo, obenem mu pa dokazoval, da stoji na nogah. Posledice so trajno pohabljenje človeka.

Na Slovenskem se je na prehodu iz devetnajstega v dvajseto stoletje posrečilo združiti katoliške sile v plodno in dejavno narodno enoto, ki je po svoji verski, kulturni, gospodarski, socialni in politični usmeritvi postala gonilna sila narodovega življenja. Liberalci so daleč zaostajali. Njihova nemoč se je prelevila v jugoslovanski oportunizem, ki je sooblikoval med obema svetovnima vojnama negativno izkušnjo Slovencev s prvo Jugoslavijo. Morda je bil tudi to vzrok, da je tudi pri nas laž komunizma pognala usodne korenine.

Aktualni komentar

Kje smo?

Poznavalci po vsem svetu se sprašujejo, zakaj je bleščeča laž komunizma tako učinkovito uspela mobilizirati množice. Družbena (gospodarska) stiska v tridesetih letih 20. stoletja je terjala hitrih rešitev in propagandisti totalitarnih sistemov so spretno izkoriščali položaj. V stiski ljudje težko razlikujejo med lažjo in resnico, zato uspevajo na prvi pogled bleščeči sistemi, ki ponujajo navidezne in poceni rešitve. Katoličani so se s svojo dolgoročno duhovno energijo zdaj znašli v obrambni drži. Žal je treba dodati, da jim je tudi te duhovne moči primanjkovalo, da bi znali združiti v plodnem dialogu svoje vrste in v duhu zbornosti ponuditi deželi novo življenje. V zapletenih okoliščinah vojne in revolucije ob fizičnem nasilju revolucionarnega stroja ostalo le še vprašanje, kako sploh preživeti.

Zakaj smo Slovenci morali doživeti tako hud izziv zgodovine, je vprašanje, ki kljuje še posebej v srcih številnih, ki jih je ta moderni "stroj" ranil, prizadel, jim vzel najdražje. Ali bi se mogli slovenski katoličani temu izogniti ob večji budnosti v preteklosti, ko je bila v Sloveniji le peščica komunistov? Italijanski katoliški mislec in poznavalec dobe moderne se sprašuje, kako v stiski opozoriti na bistveno in skupnost pripraviti na padce in ekstremne nevarnosti in omogočiti ohranitev družbe. In kako sploh verjeti, da so padci in nevarnosti odrešilni. Ni pojasnila, ostajata upanje in vera, da si svoboda, resnica in pravičnost utrjujejo pot le s trpljenjem in žrtvijo. Lahko se sprašujemo z Jeremijem: "Rekel si: 'Gorje meni, da Gospod kopiči žalost na

mojo bolečino! Utrudil sem se v svojem vzdihovanju in ne najdem pokoja. Na koncu Jeremija opogumlja svoje nese-rešeno ljudstvo in obljublja uničenje vseh malikov. Jih je sploh mogoče uničiti? Nikoli ne moremo vnaprej zagotoviti razčiščenja" in "resnice", kajti samo Kristus je pot, resnica in življenje. V naših trenutnih razmerah je zaradi laži iz preteklosti še mnogo nerazčiščenega. Gre preprosto za vprašanje intelektualne poštenosti, kot pravimo. To pogrešamo v javni besedi, pri medijih in v medsebojnih odnosih.

Revolucija nas je zaznamovala z lažjo in neobčutljivostjo, z ne-redom in izjemnostjo, ker so si umrljivi ljudje prisvojili pravico, ki gre le Bogu. Novo, ki je nastalo, se ni razlikovalo od starega, le da se je uveljavilo s krvjo in nasiljem. Pretrganje so bile ustaljene navade, ki so omogočale ljudem normalno življenje. Revolucionarni kaos je opral in zmešal glave, da še danes iščemo normalnosti. Vsi smo okuženi od lahkovosti in blišča revolucionarnega zanosa. Ker se ni uresničil raj na zemlji, ostajajo sanje in nostalgija za preteklim, ki jo nekateri tudi kar naprej spodbujajo. In kaj je zares prinesla revolucija? Poleg uničenih življenj, razseljenih oseb, podrtih hiš, vasi in mest, je pustila dediščino blišča laži, ki hromi srca, da bi mogla pogledati resnici v oči, ljudem v obraz in zgodovini priznati, da tehta in sodi s svojo tisočletno tehtnico. Zaplankani v omejenosti stranpotne enkratnosti, se še vedno pobiramo, da bi se osvobodili za trdno prihodnost.

Zato se ob nedolžnih žrtvah revolucije, še posebej teh, ki so te dni pred šestdesetimi le-

ti padale po Kočevskih, Teharskih in drugih gozdovih in jamah, sprašujemo, kako je danes z duhovno silo stoletnih krščanskih vekov? Ali smo kristjani v tekmi moderne tudi sami pristali pri poznanenju in organizacijskih okvirih brez temeljne duhovne podlage? Je tudi nam oseba-človek postala poljubno tržno blago, s katerim lahko vsakdo počne vse, da le služi ustvarjanju "novega reda"? Tako so delali nekateri med revolucijo in vojno. Tako ravnavo nasledniki iste miselnosti v tranziciji. Človek je izgubil ceno.

Šestdesetletnico doživljam kot žalostno moro, ki nas je potisnila v geto in vzdrževala v temi. Sprašujem se, zakaj je naš narod (in seveda tudi drugi s podobno usodo) moral izgubiti svoje najboljše ljudi in toliko časa živeti v strahu in negotovosti, kar še danes povzroča, da ne zmoremo in ne znamo živeti normalno. Obletnica in njena simbolika je obveza za preganjanje strahov iz naših duš in naših sredin. Čakam na očiščenje, upam, da bomo počasi zažive-li kot zrele in pokončne osebnosti. Tega nam ne bodo mogle dati zunanje okoliščine, čeprav je demokracija pogoj za normalen razvoj, a njena usoda je v krhkih človeških posodah. Kot kristjan se namreč zavedam, da ljudje ostajamo nepopolni. Krščanstvo nas zavezuje k stalnemu očiščevanju in predanosti zavezi resnice. Zdrave družbe ni brez duhovne osveščenosti in razčiščevanja razmerij v nas, med nami in v svetu, v katerem živimo. Sprenevedanje o preteklosti je slaba popotnica za dobro prihodnost. Zato je potrebna lustracija-očiščenje, ki pomeni predvsem preganjanje laži v nas in med nami ter sposobnost, da brez sramu pogledamo drug drugemu v oči. Čiste oči so ogledalo prihodnosti človeka in naroda.

Janez Juhant

V Ronkah od 20. do 22. maja

8. pokrajinski praznik prostovoljnih društev

Vsakoletno pokrajinsko srečanje prostovoljnih društev in združenj iz goriške pokrajine, ki je letos bilo v Ronkah od 20. do 22. maja, je potekalo po ustaljenem redu. Pr-

vi dan je bil v občinski sejni dvorani okrogla miza o mladih in prostovoljnem delu. V soboto zjutraj je vsako od 65 prijavljenih društev dobilo primerno uto in prostor na ulici. Tako je pred

občinskim križiščem v štirih skupinah pokritih stojnic vsaka skupina razkazovala svoje delovanje. Sorodne organizacije žal niso bile postavljene ena zraven druge, tako da se njeni člani niso kaj dosti spoznali; področja prostovoljnega dela so namreč najrazličnejša in segajo od darovalcev krvi in organov do tistih, ki skrbijo za ostarele in bolne, pa do civilne zaščite in kulturnih društev. Obiski ljudi so bili zadovoljivi. Vzporedno so po ulicah nastopi-

le godbe na pihala (tudi doberdobska), v športni palači Filiput so se vrstile gledališke predstave in šolski zbori (tudi otroški zbor Romjan pod vodstvom Tatjana Legiša). Pri praznični prireditvi so sodelovala predvsem domača kulturna društva. Slovensko stvarnost sta predstavljali društvi Jadro in Tržič. Prvo je prikazalo zlasti delo klekljarskega oddelka, društvo Tržič pa je poudarilo svoje založniške izdelke in delovanje nasploh. /KM

Slovenska karitas

15 let delovanja karitas v Sloveniji

Pomlad v slovenski družbi je leta 1990 pospešila ponovno oživiljanje civilne družbe. Cerkev na Slovenskem je na to možnost odgovorila z mnogimi dejavnostmi, ki so po dolgem obdobju prepovedi in oviranja ponovno zadihale s polnimi pljuči. Tako je tedanja Slovenska pokrajinska škofovska konferenca (SPŠK) 1. maja 1990 ustanovila Slovensko karitas. Kasneje so bile ustanovljene še tri škofijske karitas. Škofijsko karitas Ljubljana je 29. junija 1990 ustanovil takratni nadškof dr. Alojzij Šuštar, škofijsko karitas Koper 6. septembra 1990 koprski škof msgr. mag. Metod Pirih in škofijsko karitas Maribor 12. oktobra 1990 mariborski škof dr. Franc Kramberger.

V 15. letih je bilo ustanovljenih 442 župnijskih, dekanjskih in območnih karitas, v katerih prostovoljno deluje 4.287 stalnih prostovoljcev, ki tedensko v povprečju darujejo več kot 3 ure prostovoljnega dela. Pridružuje se jim še 65.000 dobrotnikov in občasnih prostovoljcev. Za izvajanje posebnih socialnih programov so bili ustanovljeni tudi trije zavodi: Zavod Pelikan Karitas, čebela dnevno varstvo Karitas in Zavod Karitas Samarijan.

Slovenska karitas je od 10. maja 1995 polnopravna članica Caritas

Internationalis in Caritas Europa. Dne 7. oktobra 2004 je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS Slovenski karitas podelilo status humanitarne organizacije.

Ob 15-letnici delovanja karitas v Sloveniji bodo posamezne organizacije pripravile akademije, dneve odprtih vrat in zahvalne maše. Vrh praznovanja bo v tednu karitas, ki vsako leto tradicionalno poteka v zadnjem tednu meseca novembra.

Več informacij dobite pri g. Petru Tomažiču na sedežu Slovenske karitas, na Kristanovi ulici 1, v Ljubljani, tel. 01/300-59-60 in na spletni strani: <http://www.karitas.si>.

Prejeli smo

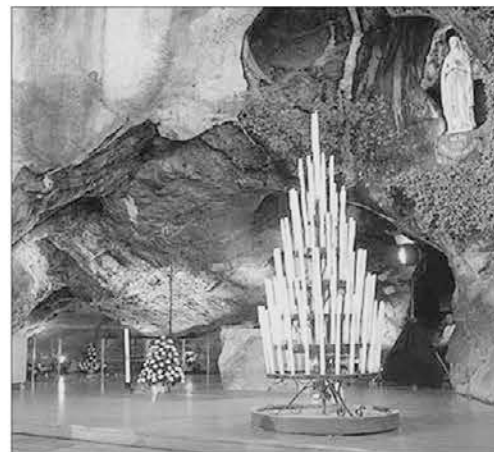
Zakaj ne v Lurd?

Vsako poletje se goriškim vernikom ponudi priložnost petdnevnega romanja v Lurd. Romanja se lahko udeležimo kot romarji, če želimo več časa za našo duhovnost, ali kot prostovoljci, ko hočemo naš čas posvetiti drugim. Po mojem mnenju je ta najzanimivejši način za tistega, ki bi rad doživel pet nepozabnih dni. Prostovoljci pomagajo pri organizaciji in med romanjem vsem udeležencem.

Njihov namen ni potiskanje invalidskih vozičkov, ampak spremljanje bolnikov na romanju. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da se je spremljanje pogosto spremenilo v vez, ki me je obogatila z drugačnim pogledom na svet. Bolne osebe znajo razkriti lepoto življenja, ker zdrav človek ponavadi nima časa, da bi se sam zavedal, kakšen zaklad predstavlja zdravje. Kljub temu da je romanje bogata izkušnja za vsakega posameznika in da je organizirano z udobnim vlakom in nastanitvijo v hotelih, se prijavi malo mladih. V tem kratkem članku bi rad opisal najpogostejše predstave, s katerimi so se moji prijatelji izogibali romanju v Lurd.

Najpogostejša predstava o Lurdu je Lurd kot kraj, kamor romajo samo bolni in stari ljudje. Lurd v resnici ni kraj, kjer se zbirajo bolniki; to je kraj, kjer se Cerkev srečuje. Cerkev so ljudje z vseh celin in v tem Marijinem svetišču lahko vidimo od svetlooranžne oblečenih indijskih vernikov do afriških žena v temnomodrih etničnih oblekah, pa tudi mnogo azijskih in

ameriških vernikov. V Lurdu srečamo starejše osebe, mladi, družine z otroki, bolne in zdrave ljudi. Nekatere ljudi razumemo, ko govorijo, za dru-

ge pa lahko samo ugibamo, iz katerih krajev so pripotovali. Mnogi ugovarjajo, da romajo v Lurd samo starejše osebe. To pa ni res, saj je vsako leto vedno več mladih. Pogosto se cele družbe prijateljev odločajo, da bodo teden počitnic skupaj preživele v Lurdu. Ravno zaradi tega razloga sem se pred dvema letoma prvič udeležil romanja. Mladi se zvečer pogosto družimo in tudi v dnevnem programu so trenutki, namenjeni samo mladini. Za mlade je predvidena tudi nižja cena in mnogo župnij nudi dodatno finančno podporo. Zanimivo je tudi, da si mnogi ljudje predstavljajo romanje kot petdnevno neprekinjeno molitev rožnega venca. Četudi je enkrat na dan sveta maša, lahko posameznik svobodno izbira, kako preživljati čas romanja. Vsak izbira v skladu z lastnimi duhovnimi željami. Priložnosti za molitev, meditacijo v nočni tišini ali druženje s prijatelji so obilne. Za konec bi rad še dodal, da zaradi predsodkov, ki jih bodo lepi spomini izbrisali po romanju, ni vredno ne preživeti vsaj enkrat takega doživljanja.

Igor Perkon

Kratke

Praznik ljudstev v Ronkah

V soboto in nedeljo, 4. in 5. junija, bo na športnem igrišču Sv. Lovrenca v Ronkah potekal Praznik ljudstev. V soboto bo ob 18. uri v župnijski cerkvi sv. Lovrenca večjezična maša, ob 19. uri v župnišču okrogla miza z naslovom Različne kulture za skupne izkušnje; med drugimi bosta govorila p. Bruno Mioli, državni direktor združenja Migrantes za priseljence v Italiji, Hafis Abdul Kader, imam v trziški mošeji. V nedeljo bo ob 9.30 na igrišču mini mednarodna nogometna turneja med albansko, romunsko, senegalsko in italijansko ekipo. Ob 11.30 bodo na folklornem sporedu nastopili otroški zbor Note bianche, zbor Audite Nova, skupina Steppa (Rusi), južnoameriška plesna skupina, ženski pevski zbor iz Ronk. Ob 12.30 bo po pozdravu predstavnikov oblasti odprtje razstave, ob 13. uri pa večnarodno kosilo, ki ga bodo pripravili pripadniki albanske, bengalske, južnoameriške in senegalske skupnosti. Ob 14.30 bo trenutek medverske molitve, ki se je bodo udeležili tudi škofov vikar Adelchi Cabass, srbskopravoslavni pop iz Nove Gorice p. Dušan Tomič in že omenjeni trziški imam.

Komigo: gostovanje Gledališča Koper

Po furlanskem intermezzu kabaretne skupine Trigemini iz Manzana, ki je s tremi bolj ali manj učinkovitimi in izvirnimi skeči prikazala ob močnem karikaturnem poudarku nastopajočih likov prizorčke iz vsakdanjika preprostih ljudi, ki si tudi na delovnem mestu pomagajo, kot znajo, je v ponedeljek, 23. maja, Komigo, trijezični festival komičnega gledališča v organizaciji Kulturnega doma in sodelovanju drugih slovenskih in italijanskih kulturnih ustanov, gostil Gledališče Koper. V goste sta pravzaprav prišla igralca Nataša Rajan Tič, imenitna komedijantka, ki jo gledalci televizijskih zaslonov dobro poznajo kot plavalaso Annaliso, in Gašper Tič. Predstavila sta se s komedijo Agencija za ločitve Andreja Jelačina, poznanega tudi kot humorista s psevdonimom Pepi Karjola. V popoprani režiji Katje Pegan in z iskrivima igralcema je humoristični tekst zadobil prožnost hitrega tempa, vsebinsko pa se je predstava, ki je vsebovala tudi nekakšno predigro, v katero sta igralca vpletla občinstvo, celo odela v detektivko ali kriminalko z zapletenimi situacijami in neslutnim končnim zasukom. S svojima prelevitvama v agenta za ločitve in zelo čudno, neobičajno stranko, ki v resnici ni to, kar o njej gledalec ves čas misli, da je, sta izzvala pogosten smeh, ki se je spremenil v buren sklepni aplavz polne dvorane. / IK

Razstava na domačiji Fiegl na Oslavju

Minuli petek, 27. maja, so na znani domačiji bratov Fiegl na Oslavju odprli razstavo 180 fotografij iz 1. svetovne vojne, ki pričajo o razdejanju na tem lepem koščku Brd ob med 1. svetovno vojno krvavem Sabotinu. Več prihodnjic.

Na pobudo sovođenjske sekcije stranke Slovenska skupnost

Evropska poslanka Ljudmila Novak in poslanec Anton Kokalj (NSi) pri nas

Foto JMP

Na povabilo goriške in sovođenjske sekcije stranke Slovenska skupnost sta se minulo soboto, 28. t.m., mudila na obisku v Gorici in Sovodnjah slovenska evropska poslanka stranke Nova Slovenija Ljudmila Novak in poslanec v Državnem zboru republike Slovenije iste stranke Anton Kokalj.

Gosta sta se najprej srečala s predstavniki naših organizacij, ki delujejo v okviru Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer so jima Franka Žgavec za

center Bratuž, Lojzka Bratuž za Združenje cerkvenih pevskih zborov, Franka Padovan za Zvezo slovenske katoliške prosvete, Martina Černic za slovenske skavte, Damjan Paulin za Katoliško tiskovno društvo, Saša Quinzi za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Andrej Vogrič in Gregor Sfiligoy za Športno združenje Olympia, Ivo Cotič in Peter Černic za Svet slovenskih organizacij, Branko Černic za slovenske krvodajalce in dobrodelne

ustanove, Kristjan Tomasi, Julijan Čevdek, Mirko Špacapan ter Walter Bandelli za stranko Slovenska skupnost spregovorili o našem stanju in delovanju naše narodne skupnosti na kulturnem, družbenem in seveda političnem področju. Kot je pravilno poudaril Damjan Paulin v centru Bratuž, je prav masovno kulturno delovanje tisto, ki omogoča stranki, da politično deluje.

Ljudmila Novak in Anton Kokalj sta se srečala tudi z

vrhom stranke Slovenska skupnost, na katerem je prisostvoval tudi deželni odbornik za mednarodne odnose Franco Jacop, nakar sta poslanka odšla na goriško županstvo, kjer se je na sestanku pridružil tudi Bernard Špacapan. Poslanca sta županu Vittoriju Brancatiju čestitala za doseženo in seveda govorila o tesnejšem sodelovanju s Slovenijo, nakar so odšli vsi skupaj še v Sovodnje in popoldan na kongres stranke Slovenska skupnost v Trst.

V Štandrežu pod lipami

Začel se je Praznik špargljev

Lepo in toplo vreme je v soboto, 28., in nedeljo, 29. maja, privabilo v Štandrež veliko obiskovalcev, ki so se udeležili prvega dela Praznika špargljev. Svoje sta prispevala tudi bogat program in ponudba okusnih jedi in osvežujočih pijač. V soboto so se na prireditvenem prostoru pod lipami župnijskega parka najprej zbrali mladi ustvarjalci, ki so se pomerili v slikarskem ekstemporu. Na risalne pole so upodabljali svoja gledanja na prijatelje in na tiste, s katerimi se vsakodnevno igrajo in občujejo. Zbralo se je skoraj 50 otrok, ki obiskujejo vrtce in osnovne šole. V nedeljo pa je

kulturno-športni program začela aerobna skupina srednje šole Ivan Trinko. Dekleta so se predstavile z ritmičnim programom, s katerim so osvojile prvo nagrado na deželnem finalnem srečanju šolskih aerobnih skupin. Dekleta so program izvedle dovršeno v lepih živopisnih dresih. Za pevski del programa je poskrbel mladinski zbor F.B. Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Eliane Humar in ob klavirski spremljavi Martine Valentinčič lepo odpel nekaj narod-

Foto DPD

nih. Pravo presenečenje in novost pa je bil nastop ritmično akrobatske skupine športnega društva Cheerdance Millennium, ki združuje številne mlade plesalke in plesalce, ki se zbirajo iz raznih krajev Tržaške. Na ploščadi so se predstavile razne skupine z zelo razgibanim in poskočnim programom, ki je navdušil številno publiko. Predstavili so se: mladinska pompon skupina Čarovnice, mladinska navijaška skupina Strele, članska navijaška skupina Škrat, pompon plesni par Gregori-Križmančič. Skupino, ki je nastala pred tremi leti, sestavlja 70 deklet in fantov in se je že uveljavila v domačem in širšem krogu. V letošnjem maju so nastopili na državnem prvenstvu Slovenije, v mesecu juniju pa bodo sodelovali na srečanju sorodnih skupin v Nemčiji in v Rusiji. Praznik špargljev se bo nadaljeval v četrtek, 2., in v soboto in nedeljo, 4., in 5. junija.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV

v Štandrežu
v župnijskem parku med lipami

◆ Četrtek, 2. junija,
ob 20.30 Ples z ansamblom Primorski fantje

◆ Sobota, 4. junija,
ob 20.30 Plesna šola Circolo Zorutti iz Gradišča
Ples z ansamblom Kalamari

◆ Nedelja, 5. junija,
ob 19. uri Nagrajevanje ekstempora
Nastop zbora in dramske skupine PD Štandrež s komedijo
Kdo je zadnji
Ples z ansamblom Ne me jugat

Na voljo odlični šparglji, domača jedca in pijača. Bogat srečolov
POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Žlahtnost ljubiteljske kulture

40 LET PROSVETNEGA DRUŠTVA ŠTANDREŽ

◆ Torek, 7. junija 2005, ob 20.30
Predstavitve publikacije

in odprtje dokumentarne razstave
Spodnja dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič

◆ Nedelja, 12. junija 2005, ob 10. uri
Sveta maša za pokojne kulturne delavce
Župnijska cerkev

◆ Nedelja, 12. junija 2005, ob 20.30
Jubilejna proslava
Župnijski park pod lipami
(v primeru slabega vremena v dvorani)

◆ Torek, 14. junija 2005, ob 20.30
Družabno srečanje članov društva
v župnijskem parku

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Poslednje srečanje z italijanskimi otroki S polžem Vladimirjem prereševali znanje

je vzel v pretres vsedrjavni inštitut INDIRE. Ta pomembni dosežek je gotovo veliko priznanje za neutrudno, vedno novih učnih prijemov iščočo Majdo Zavadlav, pa tudi za slovensko šolo nasploh, saj je bila na tem tečaju edina predstavica osnovnih šol iz F-Jk. Ob tem je šola prejela denarno nagrado (2.500 evrov), ki jo bo slovensko goriško didaktično ravnanstvo uporabilo za učne pripomočke. V pogled v ta bralni načrt je dosegljiv za vse zainteresirane učitelje, saj je od konca lanskega šolskega leta na spletnih straneh. Zadnja pravljica iz letošnjega ni-

za je osrečila tudi italijanske malčke iz zadnjega leta štandreškega vrtca (6 otrok) in drugošolce (20 otrok) iz OŠ Ferretti v ulici Zara na Rojcah, ki so že drugo leto imeli tedenska srečanja z učiteljico Majdo Zavadlav. Le-ta jih je na igriv način uvajala v poznavanje slovenskega jezika. Skozi vse leto so pilili osnovno besedišče (pozdrave, imena barv, živali, pojmov...), in kar so se naučili, so pridno uporabili pri ponedeljkovi uri učni pravljici, ki jim je Zavadlavova živo, kot le ona zna, pripovedovala, v nekoliko skrajšani različici, o polžu Vladimirju, ki je hotel priti na štop do sočne

solate. Ko je srečno dospel do nje in ko so otroci izvedeli, da tudi počasi se daleč pride, so razigrano zapeli pesmici Mi se imamo radi in Ena račka šla je na potep ter zavzeto ponovili delček tistega znanja, ki so si ga prisvojili med letom. Vsak izmed njih je prejel "brošurico" z risbicami in s pisnimi izdelki, ki jih je marljivo izdelal med šolskim letom. Vabljeni bombončki, ki jim jih je razdelila učiteljica Zavadlav, so bili za vse najslajši pozdrav. Italijanske učence je v štandreški vrtce pospremila tudi podravna teljica Francesca Vuaran, po rodu Furlanka, ki si je z ravnateljem Mancinijem veliko prizadevala za tečaj slovenskega jezika na šoli Ferretti - podobne ure slovenščine so uvedli še na nekaterih drugih goriških osnovnih šolah, pri uresničitvi katerih sodeluje tudi Zadruga Maja.

Goriška Mohorjeva družba Dorica Makuc: Primorska dekleta v Nemčijo gredo

Krstna predstavitev ganljive knjige o primorskih internirankah

Narod brez zgodovinskega spomina je drevo brez korenin. Če smo Primorci tako kleno zavezani svojemu jeziku na svoji zemlji, ima za to velike zasluge tudi novinarka in pisateljica Dorica Makuc, ki je kar nekaj zanimivih likov naše primorske preteklosti zgodovine za vedno rešila pozabe. Ko bi nje ne bilo, bi npr. malokdo vedel za sloveske dojitve v Egiptu - aleksandrinke ali pa za usodo slovenskih vojakov na Sardiniji. Od slej bomo kaj več vedeli tudi o preganjanju in življenjskih zgodbah Primorcev med fašizmom in nacizmom, še zlasti pa o naših slovenskih dekletih, ki so izkusile nemška taborišča.

Pred kratkim je namreč Goriška Mohorjeva družba izdala zadnjo knjigo Dorice Makuc z naslovom *Primorska dekleta v Nemčijo gredo*, ki je doživela krstno predstavitev v galeriji nad Katoliško knjigarno na Travniku v četrtek, 26. maja. O avtorici in delu je spregovoril predsednik goriške založniške hiše msgr. Oskar Simčič, ki je med navzočimi na poseben način pozdravil nekatere starejše gospe, ki so bile avtorici dragocen vir. Makučeva je pri stna Goričanka, je povedal msgr. Simčič, še danes razpeta med Gorico in Ljubljano. Po učiteljsku v Gorici je opravila visoko novinarsko-diplomatsko šolo v Beogradu; novinarsko kariero je začela na Primorskem dnevniku v Gorici, nadaljevala pa na ljubljanski RTV. Izdelala je kar nekaj televizij-

Foto DPD

skih reportaž in dokumentarnih filmov, ki jih veže rdeča nit velike občutljivosti za socialno tematiko in najšibkejšie družbene sloje. Posebno dragoceni so njeni dokumentarci o zametih v Italiji, Avstriji in emigraciji. "Novinarski poklic jo še vedno zaznamuje," je povedal predsednik GMD. S svojim neposrednim pristopom se je namreč lotila tudi pisanja knjig; pri GMD je leta 1990 izdala *In gnojili smo nemško zemljo*, l. 1993 *Aleksandrinke*, l. 2000 *Sardinice*. Nova knjiga ima za naslov prirejen prvi verz znane narodne pesmi o fantih, ki "vriskajo in pojo"; dekleta, o katerih tokrat govori Makučeva, so tudi pela, a ne iz veselja, ampak zato, da bi v taborišču prikrivala s pesmijo, kako jim je bilo hudo. Prvi del knjige govori o obdobju 1920-43 in naših ljudeh pod Mussolinijem. V njej zariše trpko stvarnost in usodo

nekaterih goriških ključnih osebnosti in ustanov. V drugem delu (oktober 1943 - maj 1945) avtorica pripoveduje o zatiranju pod Hitlerjem, ko so nas Nemci imeli za "bandite". Tretji del pa vsebuje pričevanja iz taborišč, osvoboditev in vrnitev preživelih. Gre za pretresljivo izpoved maloštevilnih žena, ki so imele srečo, da so se vrnile. Brez prvega in drugega dela bi bil tretji manj razumljiv zlasti mlajšim bralcem, je povedal msgr. Simčič. Ustni viri dajejo knjigi posebno zgodovinsko in človeško vrednost. "Razpira se zastor neskončnih človeških usod... Ko človek neha biti oseba, nekaj enkratnega, postane številka, kot kamen ob kamnu, ki ga lahko brčneš." Pisma internirank, ki so gledale smrt v obraz, izražajo veliko strahu zaradi osuroidnosti mučiteljev, pa tudi radoživost in željo po preživetju. V zgodbo so vključeni tudi

moški, ki so z dekleti, "nositeljicami življenja", delili križev pot v lagerjih. Posebno bogastvo predstavlja izredno zgovorno fotografsko gradivo, pa tudi bibliografija.

Delo ni nikaka pravljica za lahko noč, je povedal msgr. Simčič, a zahtevno branje za težko razmišljanje. Posvečeno je zlasti mladim, "da bi ne gradili novih zidov, ampak jih podirali."

Dorica Makuc se je zahvalila preživelim taboriščnicam, ki so jo sprejele, ji toliko zaupale in dovolile, da je z njimi podoživljala trpljenje. "Za nami bo ostal dokument!" Kar tri leta je nabirala gradivo in iskala pričevanja, šest mesecev pa je "podnevi in ponoči" pisala. Priznala je, da bi knjiga zaradi svoje zahtevnosti verjetno ostala nedokončana v predalu, ko bi je nekatere nekdane interniranke ne spodbujale, naj jo privede do konca. To je storila Tudi sama hrani boleče družinske spomine. "Naši kraji so se izpraznili... Plačali smo visoko ceno za tujo državo, ki nas ni niti marala..." Bilo pa je vredno knjigo končati, saj so "pričevalke v iskrenih pripovedih tako spodbudne, da se lahko nanje naslonimo, ko nam je težko."

Veliko o knjigi in sploh življenjskem opusu Dorice Makuc pa je v enem samem stavku v razpravi po predstavitvi povedala gospa, avtoričina znanka iz Ljubljane (!): "Mene in družino je ga. Dorica veliko naučila, kaj je domoljubje..."

DD

Na pobudo društva Jadro

Romanje po Gradaški dolini in Polhovgrajskem hribovju

Tudi letos so slovenski verniki iz Laškega in z doberdobskega Krasa obnovili tradicijo pomladnega enodnevnega romanja. V nedeljo, 15. maja, so obiskali središče Gradaške doline in Polhovgrajskega hribovja, kjer se nad naseljem dviga lepa in bogata župnijska cerkev Marijinega rojstva iz 18. stol. Tam nas je sprejela domača skupnost, med mašo pa nas je uradno predstavil in pozdravil župnik Bogdan Oražem, ki se je tudi zahvalil našemu ženskemu pevskemu zboru iz Ronk za občuten doprinos k obredu. Nato je ves dan ostala z nami domačinka Milka Bokal, ki nas je najprej seznanila o veliko cerkvenih umetnin in nato spremljala do grajskega kompleksa s parkom, kjer so nas prevzeli grajska kapela, italijan-

ske fašistične mape v krajevnem muzeju in Neptunov vodnjak. Pred kosilom smo imeli čas za obisk čebelarstva Božnar in bližnjega edinstvenega Blagajevskega spomenika

odkrito rožico. Pred popoldanskim odhodom ob grajski čajanki so se klekljarice društva Jadro srečale s skupino domačih klekljaric, ki so pripravile nalašč za to priložnost poseb-

no razstavo. V imenu domačinov je pozdravila podpredsednica polhovgrajskega klekljarskega društva Tatjana Trontelj; predsednica Marijanca Yartz je bila namreč na Bavarskem, kamor je odšla zaradi sodelovanja na evropski klekljarski razstavi. V imenu naših klekljaric je pozdravila ga. Štefana Pahor, ki vodi ronški odsek. Sledila je izmenjava izkušenj, daril in vzorov čipk. S tem se je končal prvi del bogatega dne.

Čakal nas je namreč še vodič v Škofji Loki, ki nam je razkazal lepote tišočletnega mesta, ki leži na strateško pomembnem kraju nad sotočjem Poljanske in Selške Sore in pod starim Loškim gradom. Tudi obisk Škofje Loke se je začel s

slabim vremenom, toda ko smo stopili v slikovito mesto, se je sonce prikazalo in lepo vreme je ostalo z nami do srečne vrnitve domov.

KM

V Galeriji Ars o bližnjem referendumu

Razprava o zakonu 40

Krožek A. Gregorčič v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij, Skupnostjo družin Sončnica in štandreško dekanijo organizira debatni večer o referendumu glede štirih členov zakona 40/2004 o oplojevanju z biomedicinsko pomočjo. Problematika prinaša velika etična vprašanja, po drugi strani pa se

dotika resnih življenjskih okoliščin, v katerih se nahaja marsikateri zakonski par. Pobuda želi biti priložnost za osebno poglabitev in soočenje, zato je odprta vsem. Na srečanju ne bo dan noben napotek za glasovanje. Iztočnice za odprt pogovor bodo podali Breda Susič, p. Mirko Pelicon DJ in zdravnik dr. Branko Zorn, gineko-

KROŽEK A. GREGORČIČ v sodelovanju s SVETOM SLOVENSkih ORGANIZACIJ, SKUPNOSTJO DRUŽIN SONČNICA, ŠTANDREŠKO DEKANIJU
vabi na poglobitveno srečanje
DRŽAVNI REFERENDUM O ZAKONU 40/2004 GLEDE OPLOJEVANJA Z BIOMEDICINSKO POMOČJO
SODELOVALI BODO: Breda Susič, p. Mirko Pelicon DJ in androlog oz. ginekolog dr. Branko Zorn
Galerija Ars nad Katoliško knjigarno na Travniku - Gorica
sreda, 8. junija, s pričetkom ob 20. uri

log, androlog, vodja oddelka za andrologijo in docent na Medicinski fakulteti v Ljubljani.

Srečanje bo potekalo 8. junija v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno z začetkom ob 20. uri.

Obvestila

Urad Sveta slovenskih organizacij v Gorici bo v poletnem času, od 6.6.2005 do 2.9.2005, odprto od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure.

Uprava Novega glasa v Gorici, je od 1. junija dalje odprta: od ponedeljka do četrta od 9. do 12. in od 15. do 17. ure; ob petkih od 9. do 12. ure.

Romanje v Medjugorje. Zaradi velikega povpraševanja bomo ponovili 4-dnevno romanje v Medjugorje, in sicer od 10. do 13. junija. Informacije: Darko Durček (tel. 0481 882395 ali 0481 32121 Trgovina Agrosemi na Travniku) ali g. Jožko Markuža (tel. 040 229166). Zadostuje veljavna osebna izkaznica.

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja 25. in 26. junija izlet v Gorski Kotar z vzponom na Risnjak in Snježnik. Prevoz z malim avtobusom. Prenosovanje v planinskem domu pod Risnjakom. Informacije in prijave do 4. junija pri Biserki (tel. 0481 534400 v večernih urah).

Darovi

Za cerkev na Vrhu: Cilka v spomin na moža Ludvika 50,00 ter za lačne otroke 50,00; poročna priča Erik 10,00; sestre Ljudmila, Ivanka, Marija in Ida namesto cvetja na grob Ludvika Cotič 20,00; botra Ida ob krstu malega Petra 52,00 evrov.

Za cerkev v Gabrjah: druž. Dominika Florenina v spomin na mamo Štefanijo 100,00; druž. Leopolda Pahorja v

spomin na mamo Štefanijo 300,00; Zofka 10,00 evrov.

Za lačne otroke v misijonu p. Kosa: prvoobhajanci s Peči 115,00 evrov.

Cestitka

Ob rojstvu drugorojenke **Agate** se s srečno mamico Bebo Rinelli veselijo pevke, pevci in dirigent zbora Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 3.6. do 9.6.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 3. junija (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 6. junija (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 7. junija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čupa, starodavna slovenska barka. - Izbor melodij.

Četrtek, 9. junija: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Vljudno vas vabimo na predstavitev knjižnih novosti

Srečko Gombač - **BRATA E. IN J. RUSJAN**

Evelina Umek - **FRIZERKA**

O delih bosta spregovorila Vili Prinčič in Marija Cenda
Torek, 7. junija 2005, ob 18. uri
Galerija Ars, Travniki 25

Vse prijatelje in sodelavce vabimo k

MAŠI V SPOMIN NA POKOJNE VODITELJE IN DOBROTNIKE KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Cerkev sv. Ivana,
petek, 10. junija 2005, ob 19.30

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
ŽUPNIJA SV. ANDREJA

Vabita na

KONCERT EVHARISTIČNIH PESMI

- Alessandra Schettino, sopran
- Franka Žgavec, alt

- Mešani pevski zbor Rupa-Peč
- Moški pevski zbor Šimaver
- Mešani pevski zbor Podgora
- Moški pevski zbor M. Filej

Župnijska cerkev v Štandrežu
Nedelja, 5. junija 2005, ob 17.30

In memoriam Antonu Zoranu Mušiču

Svetovljan, ki je v sebi nosil domačo zemljo

Živa kulturna skupnost je spet obubožala: v ozvezdju upodablajoče umetnosti se je utrnila zvezda in svoj sijaj za vedno zapustila svetovni kulturni zakladnici: v četrtek, 26. maja, je namreč ugasnilo življenje našega velikega rojaka, slikarja Zorana Mušiča.

Pred nekaj leti je umetnik daroval zbirko svojih grafik gradu Dobrovo, pred nedavnim se mu je, navajenemu razstav v velikih svetovnih središčih, Gorica poklonila z obširno razstavo: odprtja se je udeležil tudi slikar, kot bi se želel posloviti od svojih domačih krajev; trenutno pa so, kot v zadnji pozdrav, v goriški knjižnici razstavljena njegova drobna dela.

Anton Zoran Mušič se je rodil 12. februarja 1909 v Bukovici pri Novi Gorici. Očetov rod je izhajal iz Šmartnega v Brdih, materin pa iz Benečije. Že v zgodnjih otroških letih je moral zaradi vedno hujših vojnih razmer na Goriškem zapustiti domače kraje in se s starši umakniti na Štajersko, kjer je preživel svoje otroštvo in mladost in v Mariboru dokončal srednje šolanje. Leta 1930 je odšel na likovno akademijo v Zagreb, kjer ga je pritegnil predvsem profesor Ljubo Babič. Prav na njegovo prigovarjanje se je po diplomi od-

pravil v Španijo, kjer se je od blizu spoznal z večstoletno tradicijo španskega slikarstva, ki mu je bilo in tudi kasneje ostalo zelo blizu zaradi silovitosti izrazne moči. Pa ne samo stari mojstri, tudi špansko življenje ga je omamilo z ozračjem, polnim strastnega vonja in divjega plesa biko-borb in toreadorja, ki se izzivalno poigrava z razdraženo živaljo in lastnim življenjem. V svoj dnevnik je takrat zapisal: "Ples espade, ko se vrti na prstih okoli rogov in njegov rdeči plašč, ki ga zavrti okoli sebe. Saj to ni ničesar drugega kot ples, prenesen z odra v areno v novo, veličastno in razkošno dekoracijo." S tega potovanja po Španiji je prinesel tudi več risb s tušem. V Mariboru je aktivno, tudi kot član odbora, deloval v umetniškem združenju Brazda in s krogom mladih navdušenih umetnikov vnesel v mariborsko okolje novo umetniško svežino, da bi Maribor vendarle polno zadihaval in se iz nemškutarskih ostankov razvil v drugo slovensko kulturno središče. Mušiča je po španski izkušnji zamikalo primorsko ozračje. V letih pred prvo svetovno vojno je veliko slikal v Istri in Dalmaciji. Nastajala so dela s tipično kraško pokrajino, njenimi ljudmi in zvestimi živalskimi sopotniki.

Barvni realizem, v katerem se je takrat slikar izražal in je bil še odmev tradicije zagrebške šole, je trdost in skromnost življenja na skopi kraški in dalmatinski zemlji omilil in jima vdihnil nekaj pravljeno poetičnega. Mušič je postajal vedno izrazitejši in samosvoj, zato ne preseneča dejstvo, da se je pridružil klubu Neodvisnih in veliko razstavljal po takratni Jugoslaviji. Kasneje je opus iz časa med obema vojnama nekako zanikal, češ da še ni bil odraz dograjenega slikarja. Mogoče pa se je ta drža porodila iz globljih vzgibov, do katerih so umetnika privedli poznejši dogodki. Po zasedbi Ljubljane je Mušič lažje zahajal na Primorsko, Goriško in Tržaško; pogosto se je podal do Benetk, kjer je imel več prijateljev. Prav na eni teh poti je prejel povabilo za poslikavo cerkve v Drežnici; na Goriškem nam-

reč že dolgo ni bilo umetnikov, saj so se zaradi fašističnega pritiska raje izselili. Tako

Foto JMP

je leta 1942 s tržaškim umetnikom Avgustom Černigojem poslikal drežniško župno cerkev. Zaradi tega je postal oblastem še bolj sumljiv. Leta 1944 pa so ga nacisti aretirali in poslali v Dachau. Delati je moral v neki tovarni strojev. Na skrivaj je prišel do papirja in začel v največjem strahu

beležiti vse, kar je ponujalo taboriščno življenje. Grozljivi prizori so se kopičili iz dneva v dan in legali na umetnikovo dušo. Kar je takrat doživel, je zaznamovalo vse njegovo kasnejše bivanje, njegov odnos do življenja in smrti. K sreči se je od približno 150 risb, nastalih v trenutkih nepazljivosti surovih taboriščnih paznikov, ohranila vsaj dobra petina.

Nekatere so zelo zdelane, saj jih je slikar nosil ves čas pri sebi pod srajco, da mu jih ne bi odkrili. Nekaj jih je bilo razstavljenih na veličastni razstavi, ki so jo Mušiču priredili pred desetimi leti v prestižnem pariškem Grand Palaisu, kar je v času življenja menda doživel le še en francoski slikar. Po vojni je Mušič prišel v Ljubljano in se zaradi pljučne bolezni moral zdraviti na Golniku. A začela so se vrstiti razočaranja. Nova oblast je za njim vohljala, črtali so ga iz Društva slovenskih likovnih umetnikov, sam pa je, da bi preprečil najhujše, raje zbežal iz Ljubljane. Ustabil se je v Benetkah, kjer si je izbral ženo, ki je pogosto navdihovala njegova dela. Od petdesetih let prejšnjega stoletja pa je živel in ustvarjal med Benetkami in Parizom. Kljub

svetovljanstvu je Mušič nosil v sebi domačo zemljo, občutje in svetlobo, ki izvira iz beline kraških in istrskih skal, lebdjenja sončnih žarkov nad razbeljeno pokrajino, kar se še posebej odraža v njegovih povojnih delih. Za čuda so vojne grozote poniknile v njegovo podzavest, pustile prostor lični, abstraktno občuteni pokrajini in rastlinski motiviki, dokler niso ponovno z vso silo privrele na dan v grozljivem ciklusu *Nismo poslednji*. V teh delih je Mušič lastno izkušnjo taborišča še okrepil z novim, globljim dojemanjem pretresljivega slikarstva Španca Francisca de Goya. Svoje umetniško ustvarjanje je Mušič razpel med figurativnost in abstrakcijo in se izmenoma približeval eni ali drugi. Predvsem v zadnjih desetletjih je pogosto postal ob snovno otipljivejši arhitekturi, katedralah in beneških hišah, kjer zamolke barve nemih pročelij in vseobsegajoča tišina izražajo željo po zbranoosti in globoko osebno osamljenost. S podobnimi občutki nas navdajajo tudi njegovi številni avtoportreti v ateljeju, posebno zadnji, kjer komaj zaznaven človeški obris v črni kredi priključuje iz globoke davnine le najvažnejše, človekovo duhovno razsežnost. Po vsem, kar je doživel, je v slikarstvu iskal le bistvo, zato so njegova dela prečiščena, formalno in barvno asketska. Zoran Mušič sodi v krog redkih slovenskih umetnikov, ki so se s svojim delom povzpeli v sam svetovni vrh upodablajoče umetnosti.

Verena Koršič Zorn

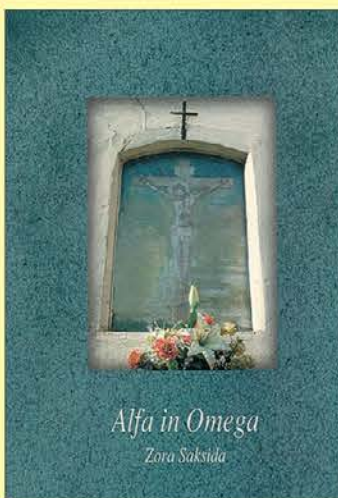
NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

JANEZ PAVEL II.

SPOMIN
IN
ISTOVETNOSTJANEZ PAVEL II.
**SPOMIN IN
ISTOVETNOST**izšla v sozaložbi
s Celjsko Mohorjevo
družbo in Mohorjevo
Celovec

cena: 23,00 evrov

ZORA SAKSIDA
ALFA IN OMEGA

cena: 10,00 evrov

DORICA MAKUC
**PRIMORSKA
DEKLETA
V NEMČIJO
GREDO**

cena: 14,00 evrov

TATJANA ROJC
**POGLEDI NA NOVE
RAZSEŽNOSTI
SLOVENSKEGA
PESNIŠTVA
OD PREŠERNA
DO KOSOVELE**

cena: 10,00 evrov

DOBITE JIH V SLOVENSKEH KNJIGARNAH IN NA SEDEŽU GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE, TRAVNIK 25 V GORICI

Pogovor / Marij Maver

V zamejskem prostoru moramo biti ustvarjalni

Tržaška založba Mladika je že od nekdaj pomembno knjižno žarišče, ki ponuja zamejski in vseslovenski kulturni stvarnosti novosti tako na leposlovnem kot strokovnem področju. Osrednja duša založniške hiše je Marij Maver, ki je rad pristal na pogovor.

Pravkar sta pri založbi Mladika izšli dve publikaciji, pesniška zbirka prof. Majde Artač Svilenapešem@2004.si in Merkujeva študija Od babe do smrti. Bi nam lahko predstavili druge letošnje knjižne novosti, ki jih založba namerava izdati?

Kar nekaj knjig imamo trenutno v pripravi, ki naj bi izšle v tem letu. Poleti bo izšel zbornik s predavanji in debato lanske Drage. Še pred poletjem, če ne bo zapletov v tiskarni, naj bi izšel Rebulov zbornik, to je obogaten zbornik predavanj simpozija, ki ga je organiziralo Slavistično društvo ob 80-letnici pisatelja Alojza Rebule. V tiskarni je že knjiga Milana Gregoriča Obrazi mojega časa, ki prinaša vrsto portretov različnih osebnosti, ki jih je avtor srečal na Primorskem na obeh straneh državne meje. Dokončana je knjiga Stanka Vuka Pisma Darinki, ki jo je uredila Milena Lavrenčič Lapajne. Gre za pisma, ki jih je Stanko Vuk pisal kot študent ljubljanskemu dekletu v letih med obema vojnama. To so naslovi knjig, ki so tako rekoč

pred izidom. Do konca leta pa imamo v načrtu še kakih drugih pet knjig, med katerimi naj omenim Beleške iz skicirke Bogdana Groma, Pahorjev album Alice Zehnove, strokovno delo o sodobnem blagovnem prometu Guida Komarja in spomine vidnega kulturnega delavca Alojzija Gerziniča, slovenskega emigranta v Argentini. Tako bomo tudi letos dosegli lansko knjižno bero od 15 do 20 naslovov. Ob tem pa bo seveda redno izhajala tudi revija Mladika, ki se kar naglo bliža svojemu 50. rojstnemu dnevu.

Vaša založba posveča veliko pozornosti tako leposlovju kot tudi strokovnim študijam. Kakšno razmerje ste potem takem vzpostavili med literarnimi in znanstvenimi izdajami? Ima morda književnost privilegirano mesto v vaši izdajateljski politiki?

Pravilno ugotavljate, da posvečamo pozornost zelo različnim področjem, odvisno pač od sodelavcev, ki jih imamo, in avtorjev, ki nas poiščejo. Res pa je, da je večja teža na humanističnih delih in takih, ki so dostopna širšemu krogu bralcev. Za strogo znanstvene publikacije obstajajo znanstvene institucije, ki imajo pred našo založbo gotovo prednost.

Vaša založba predstavlja že vrsto let pomembno iztočnico pri potrjevanju slovenske prisotnosti v tem zamejskem

prostoru. Kako bi torej povzeli vlogo zamejskega založništva glede negovanja slovenske besede in kulture v naši deželi? Kaj sploh pomeni v tej luči izdajati knjige "pri nas"?

Večkrat sem že na različnih mestih poudaril pomembnost obstoja slovenskih založb v zamejstvu. Prav je, da Slovenci v Italiji živimo v simbiozi s širšim slovenskim prostorom, predvsem matičnim. Toda biti moramo tudi ustvarjalni na tem področju (recimo mu zamejski), ker samo tako dokazujemo svojo prisotnost. Slišal sem nekoč našega politika, ki je izjavil, da se pri nas preveč tiska. Mislim nasprotno, da se še premalo. Bralcev, takih kot smo jih imeli včasih, žal primanjkuje, ne pa knjig.

Kateri so najosnovnejši in najbolj pereči ter ponavljajoči se problemi, s katerimi se zamejski založnik srečuje?

Prvi in glavni problem je gotovo utesenjenost, majhnost tega prostora in majhnost naše skupnosti, ki je tudi zelo razpršena. Od Milja do Trbiža imamo dve knjigarni. Kdo naj poskrbi, da pride knjiga do bralca - kupca? Deloma nam pomagajo na našem področju kulturna društva. A potrebna bi bila živahnjša prodornost med slovenske ljudi po celotnem teritoriju ob meji (pa tudi preko meje).

Kako bi ocenili odziv, ki ga za-

mejske knjige imajo v matični kulturni politiki in na vseslovenskem tržnem prizorišču?

Odvisno je od knjige in od avtorja. Razumljivo je, da vse knjige, ki so morda zanimive za naš prostor, ne morejo biti enako zanimive za celoten slovenski prostor. Tudi mi nismo tako velika založba, da bi lahko prodorneje prodrli v slovenski prostor. K manjši prodornosti naše in podobnih manjših založb pripomore tudi pomanjkanje prave distribucijske mreže, ki je v Sloveniji praktično ni. Velike založbe v glavnem skrbijo za prodajo svojih knjig, kar je tudi razumljivo.

V vaši dolgoletni založniški karieri ste globoko spoznali številne avtorje - pesnike, pisatelje, raziskovalce. Ko bi uprli pogled v zgodovinski prerez zamejske književnosti zadnjih desetletij, kako se je po vašem mnenju slednja razvijala? V čem je naša zamejska literatura morda različna od književnosti v matični domovini?

Mislím, da velikih razlik, če govorimo o kvalitetni literaturi, praktično ni. Včasih celo mislim, da imajo naši pisci kako prednost pred osrednjeslovenskimi. Gotovo pa je, da so skoraj vsi povojno dobo v ospredju ista imena. Pahor in Rebula nesporno vodita in trenutno med prozaisti še ne vidim imena, ki bi ju dosegal in prekosil. Je pa za njima nekaj zanimivih imen. Bomo videli, kako bo čas v prihodnosti postavil stvari na pravo mesto in kam jih bo umestil.

Imamo po vašem mnenju v našem prostoru talentirane mlade avtorje, ki bi si zaslužili izdajo svojih knjig?

Da, gotovo. Toda žal se večina danes prehitro zadovolji in misli, da je vse takoj dobro. Poleg talenta je potreben tudi trud. In vztrajnost in znanje.

Nekoliko bolj osebno vprašanje. Katera osebnost je po vašem mnenju najbolj zaznamovala naš zamejski svet?

Ni dvoma. Med literati Boris

Pahor in Alojz Rebula. Na duhovnem področju Jakob Ukmar. V jezikoslovju, glasbi in etnografiji Pavle Merku.

Bi nam lahko nakazali smernice, ki jih založba Mladika v bodoče snuje?

Na to vprašanje bi lahko odgovoril z bolj razčlenjenim odgovorom, za kar na tem mestu ni prostora. Revija Mladika je nastala

intelektualcev, ki so takrat vstopali v kulturni svet (Saša Martelanc, Diomira Fabjan Bajc, Drago Štoka in drugi). V letu 1957, ko je revija nastala, je bil v Sloveniji še strog režim, ki je zelo omejeval izhajanje katoliških revij in katoliškega tiska sploh. Od vsega začetka pa je Mladika skušala biti tudi prisotna kot založba, kar pa v tistem času ni bi-

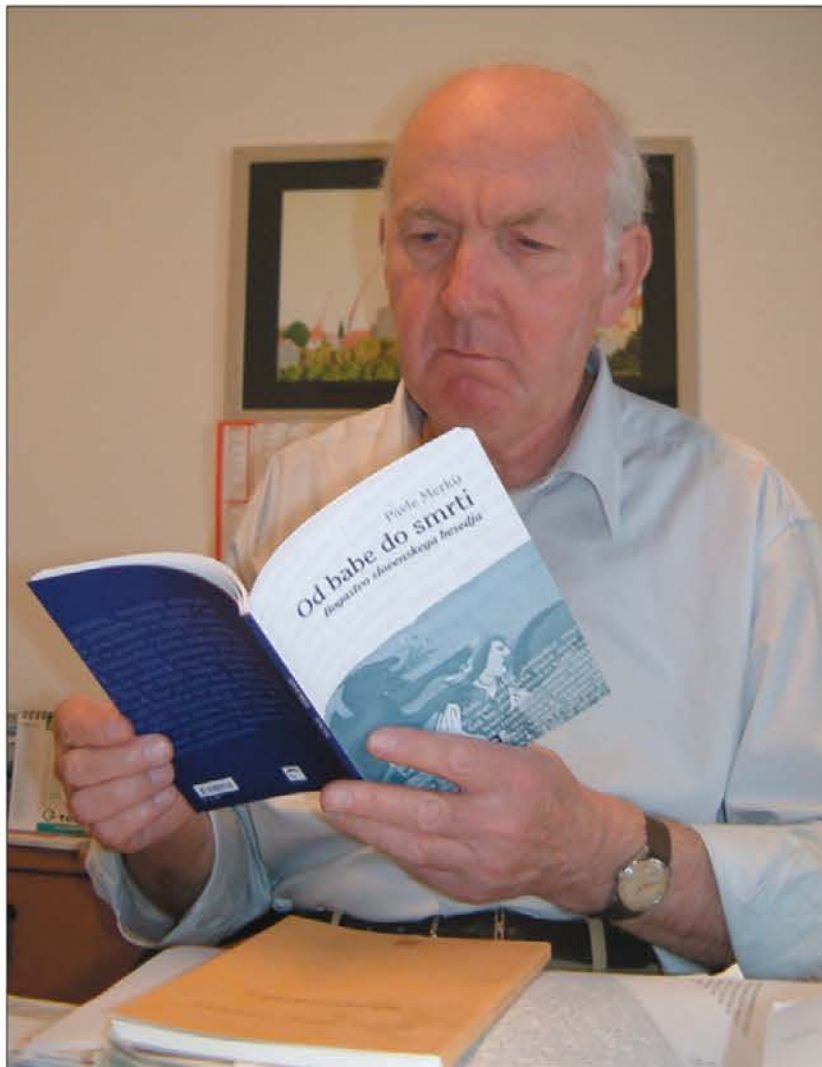
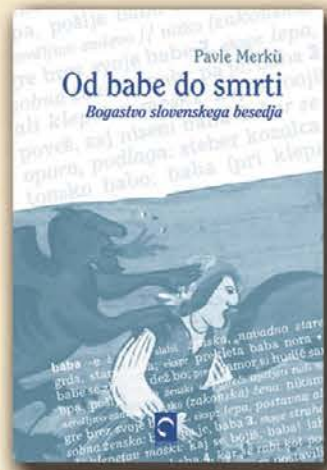

Foto IG

Ustvarjalci našega časa pri založbi Mladika

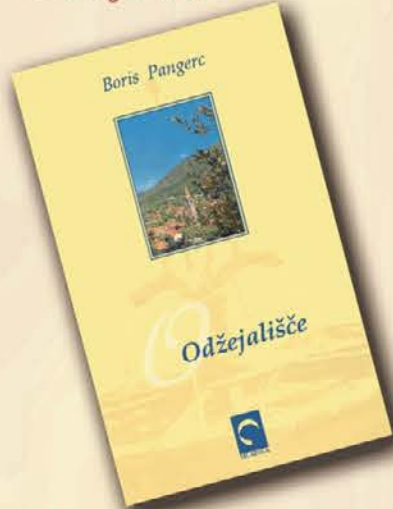
PAVLE MERKŮ
Od babe do smrti

EVELINA UMEK
Frizerka

BORIS PANGERC
Odžejališče

MAJDA ARTAČ STURMAN
Svilenapešem@2004.si

Trst, ulica Donizetti 3, I-34133
tel. 040-3480818; fax 040-633307
e-mail: uprava@mladika.com

založba
MLADIKA

Izjava

Mauro Canali, Le spie del regime, Il Mulino 2004.

Pred nedavnim je pri založbi Il Mulino izpod peresa Maura Canalija izšla knjiga z naslovom *Le spie del regime*. Gre za seznam resničnih ali domnevnih zaupnikov italijanske politične policije in tajnih služb v dvajsetletju fašistične diktature. Seznami so sestavljeni na podlagi arhivskega gradiva, ki je bilo do nedavnega neraziskano. Knjiga je osredotočena na vohunske strukture fašistične države, ki so bile organizirane tako v Italiji kot v inozemstvu. Prikazuje reorganizacijo "javne varnosti", delovanje politične policije, njenih zaupnikov, podzaupnikov in informatorjev v vojnem in povojnem obdobju.

Obširno poglavje tega pregleda je posvečeno obmejnemu ozemlju Julijske krajine. Osuplost povzroča ugotovitev, da knjiga v fašistično vohunsko mrežo vključuje tudi imena vidnih osebnosti italijanske in slovenske narodnosti, laikov in duhovnikov, ki so bili krajevno zgodovinskega in generacijskega med obema vojnama znani zaradi svoje dejavnosti v bran najosnovnejših človeških pravic - med temi tudi tržaški

škof Luigi Fogar - in ki so bili pod stalnim policijskim nadzorom, nekateri med njimi podvrženi procesom in obsojen na zaporne kazni ali pa na konfinacijo. Podpisani jemljemo na znanje hudo nelagodje, ki so ga ta domnevna "odkritja" povzročila in ga še povzročajo med številnimi Italijani in Slovenci. Kot je bilo že drugje poudarjeno, ugotavljamo v prvi vrsti spornost zgodovinske metode, ki se oslanja izključno na dokumente tajnih agentov in obveščevalcev večinoma dvomljive verodostojnosti, ne da bi jih podvrгла primerni kritični presoji. Podpisani zato pričakujemo, da bodo osebnosti in vprašanja naše preteklosti našli svoj pravi zgodovinski okvir v študijah in publikacijah, ki bodo sad novih bolj utemeljenih raziskav.

Trst - Gorica, 29. maja 2005

Corrado Belci
Guido Botteri
Lojzka Bratuž
Liliana Ferrari
Franc Kralj
Boris Pahor
Alojz Rebula
Tomaž Simčič
Ferruccio Tassin
Luigi Tavano

Kratke

Referendum: da ali ne?

Informativni srečanja za zavestno odločitev katoličanov in tistih, ki bi radi bolje razumeli razloge, zaradi katerih je Cerkev povabila državljane, da se na referendumih 12. in 13. junija vzdržijo ali volijo "NE".

V ponedeljek, 6. junija, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani (ulica Donizetti 3 v Trstu), v sklopu večerov Društva slovenskih izobražencev, in v torek, 7. junija, ob 20.30 v Finžgarjevem domu na Opčinah (Dunajska 35).

Govorili bodo: p. Mirko Pelicon DJ, odvetnik Peter Močnik in zdravnik pediater Mirko Špacapan. Vabljeni!

Pobudo za srečanja sta sprožila Društvo slovenskih izobražencev in MOSP. Na srečanju bodo vabile tudi naslednje organizacije in ustanove: Svet slovenskih organizacij, Slovenska prosveta, Zveza cerkvenih pevskih zborov, Openska dekanija, Marijanišče, Slovenska zamejska skavtska organizacija, društvo Finžgarjev dom in mnogo drugih.

Praznik češenj v Mačkoljah

Foto Kroma

Tudi letos so češnje, rdeči sočni sadeži, posladkali tako domačine kot tudi številne obiskovalce že tradicionalnega mačkoljanskega praznika minuli konec tedna, ki predstavlja najzlahtnejši uvod v poletni čas.

Več prihodnjič!

Pogovor Bogdan Kralj

Letošnje akademije nadvse uspešne

Konec šolskega leta je na Glasbeni matici čas akademij, zaključnih javnih nastopov posebno nadarjenih učencev, glasbenikov iz višjih razredov in diplomantov. Katera so bila merila presojanja pri izbiri letošnjih nastopajočih?

Pri letošnji izbiri je bil poudarek predvsem na kvaliteti, pri sestavljanju programov pa smo upoštevali tudi raznolikost instrumentov. V veliko veselje mi je, da smo imeli hornista in tudi več duov za klavir štiriročno, kar se do danes ni dogajalo. Ne nazadnje bi poudaril, da je bila programska izbira letos posebno zanimiva.

Letošnji niz štirih glasbenih večerov se je pričel konec maja v baziliki svetega Silvestra z dvema revijama solistov in komornih skupin iz različnih oddelkov šole. V sredo, 1. junija, pa je bilo posebno praznično, saj je diplomski večer dopolnila še podelitev priznanj in nagrad zaslužnim učencem šole.

Za nas je nastop kar štirih diplomantov iz različnih instrumentov-violončelo, klavir, flavta, kitara- velik praznik. Bližamo se tako številu 100 diplomirancev na Glasbeni matici. Ob tem že tretje leto podeljujemo priznanja in nagrade učencem, ki so se v šolskem letu uspešno udeležili kakega tekmovanja ali so se izkazali zaradi zavzetosti pri pouku, pogostega nastopanja, opravljanja izpitov, spremljanja v komornih zasedbah in sodelovanja pri organizaciji prireditev.

Akademije so zrcalo delovanja Glasbene matice... V zadnjih treh letih opažam

porast klavirskega oddelka, zelo dobro deluje kitarski oddelk, uspešen je tudi oddelk za flavto in vse to se je pokazalo na akademijah. Z veseljem sem prisluhnil res lepemu številu instrumentalnih skupin. Na letošnji prvi seji učnega osebja šole sem na poseben način spodbudil profesorje h gojitvi komornega izvajanja, ker je skupno muziciranje za otroke bistvene važnosti. Z razliko od prejšnjih let, žal ni bilo harmonik, kar gotovo odraža določeno krizo na tem področju. Zanimanje za to glasbilo je namreč močno upadlo, odkar je harmonika dobila svoje pravo priznanje na konservatoriju in so programi postali veliko bolj zahtevni. Godalni oddelki je prav tako sibka točka na šoli.

Na zadnji akademiji, ki bo na sporedu 15. junija v Evangeličansko-luteranski cerkvi v Trstu pa bo igral tudi godalni orkester Glasbene matice.

Orkester smo postavili na noge v letošnji sezoni ob Prešernovi proslavi, zdaj pa mu bomo lahko spet prisluhnili ob zadnji akademiji, ko bomo predstavili odlomke iz kantate Judita triumphans Antonia Vivaldija za soliste, zbor in orkester. Ob tej priložnosti bodo nastopile solopевke iz razreda Eleonore Jankovič, zbor Jacobus Gallus in orkester Glasbene matice, ki deluje občasno kot združenje šolskih in profesionalnih sil. V zadnjih petih letih nismo bili zmožni imeti šolskega orkestra, kar gotovo ni pozitiven znak s šolskega vidika, po drugi strani pa je pozitivno, da na tak način ohranjamo stike z glasbeniki, ki so izšli iz naše šole.

Rossana Paliaga

Praznik svetega Rešnjega telesa na Opčinah

Ni nedelje brez evharistije in brez duhovnika

Tržaška verska skupnost je kot vsako leto tudi minulo nedeljo obhajala praznik Sv. Rešnjega telesa in krvi v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Pomen praznika, ki ga redno obhajamo deset dni po binkošti, je osredotočen na javnem in slovesnem češčenju Jezusa Kristusa v evharistični navzočnosti.

Ravno tržaški škof Evgen Ravignani, ki je daroval nedeljsko svečanost, je povedal, da "v letu, posvečenem Evharistiji, na dan, ko se Cerkev v Italiji srečuje na svojem narodnem evharističnem kongresu, obhajamo skupno neizmerni dar Kristusove žive navzočnosti in žrtve." Na ta dan svetega Rešnjega telesa krščansko občestvo pristopa k mizi Gospodovi, da od njega prejme moč življenja in verniki odhajajo iz svojega svetišča, da se skupno z njim napotijo po ulicah vasi in mesta.

"Moji bratje in sestre", je nadaljeval škof Ravignani, "narodni

evharistični kongres ima za svoje geslo besede abitenjskih mučenčev iz četrtega stoletja: "Brez nedelje nam je nemogoče živeti." Niti predstavljati si niso mogli, da

Foto Kroma

bi bila nedelja, ko ne bi prisostvovali Evharistiji. Na Gospodov dan je bilo nemogoče, da se ne bi živno spominjali Gospodovega

vstajenja in z njim obhajali veliko noč prehoda iz smrti v življenje; ni bilo mogoče, da ne bi bili pri tem soudeleženi in se hranili z njegovim darovanim te-

lesom in njegovo prelito krvjo. Tisti, ki so skupno lomili kruh, ki je Kristus, so bili eno telo, čeprav jih je bilo mnogo, postajali so

eno telo, ker so bili deležni ene ga kruha (prim 1. Kor. 10,17)."

"Kako si želim", je sklenil škof, "da bi se mogli vsako nedeljo srečevati ob isti Gospodovi mizi. Kako si želim, da bi zacvetela, ko se hranimo z istim kruhom, ki je Kristus, bratska solidarnost in ljubezen. Toda, ko vas vabim k Evharistiji na Gospodov dan, vas prosim tudi za molitev k Bogu. Jasno je, da ne more biti nedelje brez Evharistije, toda tudi ne more biti Evharistije brez duhovnika, ki naj jo obhaja", in pri tem

obžaloval vedno manjše število dušnih pastirjev pri nas. "Da nedelja ne bo brez Evharistije po vaših skupnostih, vas prosim, molite, da bo Bog vzbudil nove poklice za duhovniško službo, in naj tistim, ki so poklicani, da poguma za vesel in širokosrčen odgovor", je sklenil škof. Nedeljsko svečanost je spremljalo petje združenih cerkvenih zborov z Opčin, Križa, Repentabra, Doline in Banov, ki so najsvetejšemu sledili v procesiji po openskih uličicah ob spremljavi trebenske godbe na pihala Viktor Parma. Zbor je vodil Janko Ban, Vinko Škerlavaj pa je sveto mašo obogatil z orglesko glasbo.

Finžgarjev dom Knjižna predstavitev

Nugae Majde Artačeve o življenju, Krasu in vsakdanu

"Všeč so mi barve in svila". Bralec se težko ne bo strinjal s to trditvijo, potem ko bo iz rok spustil tanko knjižico drobnih poezij Majde Artač; te pa se podobno kot Katulove nugae še toliko globlje dokopljejo do zavesti posameznika ravno zaradi njihove kratkosti in neposrednosti.

Kaj pa je med barvo in poezijo, med pojmom, ki sta nekako iztočnici nove pesniške zbirke prof. Majde Artač Sturman Svišenapesem@2004.si? Pogled lahko upremo v svet ženskega vsakdana, ki ga pesnica prelije na beli list z realno doživljajsko, "skoraj brez metafor stvarno pripovedno pesniško govorico". Prof. Zora Tavčar, ki je v četrtek minulega tedna v dvorani openskega Finžgarjevega doma predstavila letošnjo knjižno novost založbe Mladike, pa je

ob tej ženski vpetosti v vsakodnevna družinska opravila zasedila še drug topos, ki se daje razbrati v posebnem odnosu, s ka-

saže naših kraških gmajn in vasi: oboje - družinski krog in kraški svet - pa sta le odslikavi tu biti skozi prizmo ženskega gle-

Foto IG

terim se prof. Artač predaja kraškemu okolju, v katerem živi: pesnica potemtakem z barvnimi fleši nazorno izriše pej-

danja. Lirični vpogled vase in v čas, ki neizprosno mineva, pa je avtorica zaupala tudi verzom, v katerih je govor o iraški vojni

in poslednjem odhodu dragih. Openska večerna predstavitev je bila priložnost sproščene dialoga med avtorico in predstaviteljico. Iz njunega pogovora je izšlo kar nekaj pogledov, ki niso zadevali le druge po vrsti pesničine zbirke, temveč globlje razmišljanje o tem, kaj lahko poezija še pomeni v današnjem svetu. "Tudi poezija mora v korak s časom - naslov zbirke je dokaj nazoren - in ljudje se ne bi smeli bati. Bralci se pri branju vedno sprašujejo, kaj je pesnik želel izraziti: menim vendar, da poezija mora vsakdo iskati in jo sam najti, kajti branje poezije vodi na pot k samemu sebi." Pesnica je prisotnim zaupala tudi nekaj svojih knjižnih načrtov za prihodnost. Čeprav je za žensko pero, ki je vključeno v družinsko kolesje prepolno domačih dolžnosti, bolj prikladna krajsa literarna oblika, naj si bo poezija ali novela oziroma črtica, se prof. Artač v prihodnje ne odrekala daljšim poskusom, med katerimi je še zaupala - bo tudi esejistika.

IG

Dolina

Prvo sv. obhajilo za vasi v Bregu

Dolinska župna cerkev je v nedeljo, 22. maja, doživela res lep praznik. Že pred deseto uro je bilo

mladih pripravljalo, da si nadenejo narodne noše in vstopijo v cerkev. Ob 10.30 je prestopil cerkvena vrata dolg

Foto Kroma

na vasi vse živo in vedno več ljudi. V mladinskem krožku ob župnišču pa je vršalo otrok in njihovih staršev, saj se je 18

sprevod, na čelu katerega sta bila dva duhovnika, in sicer novi dolinski župnik g. Maks Suard in nekdanji dolinski žu-

pnik p. Rafael Slejko. Za njima so slovesno stopali slavljenici, 14 deklic v lepih belih narodnih nošah in štirje dečki v lepih sinjih nošah ter njihovi starši in sorodniki. Narodne noše so skoraj v celoti sešile in pripravile skrbne mame in babice. Prvoobhajanci so se posedli v njim določene klopi pred oltarjem, njihovi starši pa so zasedli klopi, ki so jim bile posebno namenjene. Cerkev je blestela po lepoti in urejenosti, okinčana z izbranim cvetjem, kot se spodobi za velike in doživete praznike. Mogoče je bilo to prvič, ko je ta cerkev sprejela prvoobhajance štirih breških župnij: Doline, Mačkolj, Boljunca in Boršta. Bogoslužje je vodil župnik g. Maks Suard, z njim pa je sodeloval p. Rafael Slejko. G. župnik je v kratkem nagovoru prikazal prvoobhajancem njihov veliki praznik, ko jih je sam Jezus povabil na kosilo, torej na evharistični obed, ki ga je Jezus ustanovil pri prvi sv. maši ob zadnji večerji v Jeruzalemu. Otroci so tudi poskrbeli za prošnje in pri darovanju so v sprevodu prinesli

na oltar "kruh in vino", kelih in hostije ter druge simbolne darove. Ko je prišel toliko pričakovani trenutek in jih je mašnik povabil h Gospodovi mizi, so se slavljenici po vrsti približali oltarju in prejeli sv. obhajilo, za njimi pa še starši, sorodniki in ostali verniki. Teh je bilo res veliko, saj je velika dolinska cerkev komaj zdržala tako številno množico. Bogoslužje pa je slovesno in lepo spremljal domači mešani cerkveni pevski zbor. Na koncu je g. župnik Suard izročil prvoobhajancem priznanje in lepo spominsko podobico, se zahvalil staršem za sodelovanje in še zlasti šolski sestri Valentini, ki je prvoobhajance skrbno pripravila in vodila na ta lepi dan. Po že tradicionalni skupinski fotografiji pred glavni oltarjem se je praznovanje nadaljevalo v dvorani Mladinskega krožka, kjer so starši prvoobhajance pripravili družabno srečanje za vse udeležence ob kozarcu domačega vina in raznovrstnih okusnih slaščicah. Tako se je slovesnost tudi zaključila.

AS

S 1. strani

Slovenska skupnost je živa stranka!

“Nova slovenska vlada je med svojimi cilji postavila v ospredje tudi odnose s Sloveni v zamejstvu. Skrb za slovensko manjšino v sosednjih državah ostaja ena najpomembnejših zunanjepolitičnih usmeritev Slovenije”, je dejal minister, ki je navzoče tudi seznanil s pripravami Zakona o odnosih RS s Sloveni zunaj meja in Strategijo RS do Slovencev v sosednjih državah.

“Slovenija ima do narodnih skupnosti na svojem ozemlju pozitiven odnos in zato upravičeno pričakuje enako tudi od obmejnih držav”, je dejal minister Rupel.

“Od sprejetja zaščitnega zakona so minila že štiri leta, zakon pa se kljub naporom predstavnikov slovenske manjšine, nenehnemu opozarjanju s strani Slovenije v okviru srečanj med visokimi predstavniki obeh držav na različnih ravneh in zagotavljanju predstavnikov Italije, še vedno ne uresničuje”, je povedal dr. Rupel.

Deželni predsednik Illy je v zvezi z zaščitnim zakonom poudaril, da bo v prihodnje treba razmisliti tudi o primernem dežel-

nem zakonu, ki naj bi izpopolnil vsedržavne. Obenem Illy pogrša dejstvo, da so normative glede zaščite manjšin na evropski ravni skorajda odsot-

ne. Po prisrčnem pozdravu v našem jeziku je evropski poslanec Južnotirolske ljudske stranke (SVP) Michl Ebner povedal, da v Strasbourgu zastopa tako SSK kot slovensko manjšino ter obžaloval, da Evropa ni doslej pravno normirala zaščite manjšin. Iz Doline Aoste je prispel predstavnik

francoske manjšine Luciano Caveri in poudaril nenadomestljive adute, ki si jih je nabral v 20-letnem prijateljstvu s predstavniki SSK.

Neposredno povezavo med SSK in Svetom slovenskih organizacij je poudaril predsednik SSO Sergij Pahor. Glavna skrb predsednika SKGZ, Rudija Pavšiča,

je čimvečja povezava slovenskih manjšin v zamejstvu preko SloMaKa.

Na kongres so prinesli svoj pozdrav tudi evropsolanci Vittorio Prodi iz vrst Marjetice in Ljudmila Novak, poslanka Nove Slovenije, senator Miloš Budin, poslanec Ettore Rosato, predsednik koroške Enotne liste Vladimir Smrtnik, slovenski

minister Andrej Bručan, ki je zbrane pozdravil v imenu vlade Janeza Janše in stranke SDS.

Slovenska skupnost je na sobotnem delu kongresa ob 30-letnici svoje dejavnosti na deželni ravni podelila priznanja Ebnerju, Caveriju in Smrtniku v znak hvaležnosti za prijateljstvo in dolgoletno sodelovanje. Kongres je uvedel godalni orkester Glasbene matice, sklenil pa ga je nastop otroškega pevskega zbora GM.

Nedeljsko zasedanje v Prosvetnem domu na Opčinah pa je bilo bolj delovnega značaja. Med sprejetimi resolucijami so delegati soglasno sprejeli predlog Draga Štoke, po katerem naj bi stranka v nadaljnjih priložitostih ohranila le slovenski izvirnik brez italijanskega prevoda.

Deželni tajnik Damjan Terpin je bil potrjen, prav tako vodstvo: predsednik ostaja Drago Štoka, podpredsednik Hadrijan Corsi, na svojem mestu bo ostal tudi podtajnik Andrej Berdon. Posegi pomembnih gostov so delo kongresa usmerili v velike tematike evropskega sodelovanja, zakonodaje o manjšinah, mednarodnega sodelovanja.... Kongres SSK je torej postal pravi forum za oblikovanje strategij in pogojev za nadaljnja dogovarjanja.

vrta David Malalan. Oba sta Elviro Kralj prikazala kot osebnost, ki je povsod znala vrednotiti slovenski jezik in kulturo, tako da je lahko vsem za zgled. Zato je poimenovanje vrta po njej še kako primerno, v bistvu je dodana vrednost in promocija slovenskega naroda in slovenske kulture. Svoj pozdrav so prinesli še vodja Orada za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu Lučka Barei, predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Zoran Sosič in predstavniki Celodnevne osnovne šole Pinka Tomažiča iz Trebč. Ob priložnosti poimenovanja je izšla tudi publikacija, v kateri najdemo predstavitev lika Elvire Kralj ter oris dejavnosti vrta.

NL

Trebče / Poimenovanje vrta

Otroci bodo odslej v idealnem objemu domače igralke Elvire Kralj

Zadnja sobota je bila za Trebče velik praznik, saj je v dopoldanskih urah potekala slovesnost ob poimenovanju tamkajšnjega slovenskega vrta po igralki Elviri Kralj. Igralka, ki je zaslovela po Sloveniji ter prejela Prešernovo nagrado in Borštnikov prstan, je bila namreč doma iz Trebč, čeprav je morala iti najprej v Trst, potem pa v Maribor in Ljubljano. Svoje rojstne vasi ni nikoli pozabila, vaščani pa prav tako nje ne in so na svojo slavno rojakinjo upravičeno

ponosni. Tako, ko je na ravni openskega didaktičnega ravnateljstva padel predlog o poimenovanju trebenskega vrta po Elviri Kralj, je ta naletel na soglasno odobravanje celotne vaše skupnosti. Skozi vse leto so se malčki otroškega vrta pripravljali na sobotno slovesnost z delavnicami v sodelovanju z mladimi vaškimi umetniki in trebensko godbo Viktor Parma. Spored, ki je nastal na podlagi teh delavnic, je vseboval nastop malčkov s skupino The Authentics, godbo, z

glasbenikoma Martino in Markom Ferijem ter z učenci osnovne šole Pinka Tomažiča. Spored, ki ga je povezoval igrlec Danijel Malalan, je sooblikovala tudi igralka Vesna Maher, prisotni pa so prisluhnili tudi staremu posnetku glasu Elvire Kralj. Ploščo, ki od sobote krasi pročelje trebenskega vrta, je blagoslovil domači župnik Ivo Miklavc. Sicer sta prisotne nagovorila openska didaktična ravnateljica Stanka Čuk in predsednik Združenja staršev trebenskega

Na državnem tekmovanju v Vittoriju Venetu

Zbor Jacobus Gallus nadvse uspešen

V soboto, 28., in v nedeljo, 29. t.m., je v mestu Vittorio Veneto blizu Trevisa potekalo 40. državno tekmovanje v zborovskem petju - 40. Concorso Nazionale Corale. Na tekmovanju je letos sodelovalo 16 zborov iz vse Italije. Iz Trsta sta se tekmovanja udeležila kar dva zbora, in sicer ženski zbor Clara Shumann, ki ga vodi Chiara Moro, in mešani zbor Jacobus Gallus, ki ga vodi Matjaž Šček. Kot že vrsto let tudi letos slovenska prisotnost ni bila neopazna, saj je poleg zbora Jacobus Gallus na tekmovanju sodeloval tudi skladatelj Pavle Merku', ki je že vrsto let član umetniškega odbora tekmovanja, v žiriji pa je tokrat sedel dirigent Hilarij Lavrenčič, ki uspešno vodi zbor Hrast iz Dobrdobera.

Letos se je tega tekmovanja ponovno udeležil tudi pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki ga od septembra 2004 vodi Matjaž Šček. Na tem tekmovanju je zbor Jacobus Gallus že

večkrat uspešno nastopal, sicer leta 1992 pod vodstvom dirigenta Stojana Kureta, leta 1996 in leta 2002 pod vodstvom dirigenta Janka Bana. Letos se je zbor predstavil v nekoliko prenovljenem sestavu, saj je zbor ob začetku sezone zamenjal dirigenta, med sezono pa se je starejšim pevcem pridružila večja skupina mlajših. Na tekmovanju je letos zbor nastopil v kategoriji ljudskih pesmi in predstavil splet priredb Sama Vremšaka Ziljska ohcet. Iz tega spleta je dirigent izbral osem sklad, in sicer skladbe Po nevesto gredo, Svatje pred nevestino hišo, Svatje ob nevestinem slovesu, Odfhodnica svatov, Od nebeshezhei ohzeite, Jutranjica nevesti, Sva z ljubco na jarmak hadiwa in Sprevod svatov in novoporočencev na ženinov dom. Iz bira programa ni bila naključna, saj so se hoteli na tak način dirigent in pevci spomniti slovenskega skladatelja Sama Vremšaka, ki je umrl oktobra 2004.

Zbor Jacobus Gallus je na tekmovanju nstopil v nedeljo zjutraj in kljub izredni vročini dobro odpel svoj program. Žirija je nastop zbora dobro ocenila in mu dodelila prvo mesto v kategoriji. Poleg prve nagrade pa je zbor prejel še dve posebnim nagradi, in sicer nagrado za najboljše izbran program v kategoriji in dirigent Matjaž Šček pa je prejel nagrado za najboljšega dirigenta v kategoriji. Z osvojitvijo prvega mesta v kategoriji pa si je zbor pridobil pravico, da je nastopil na 13. tekmovanju Efrema Casagrande, na katerem so nastopili zmagovalci vseh kategorij in zmagovalci 21. tekmovanja Guido d'Arezzo 2004. Skupno je v tem tekmovalnem delu nastopilo 5 zborov, ki so se potegovali za trofejo Efrema Casagrande, ki je tako poimenovana po ustanovitelju pevskega

natečaja v Vittoriju Venetu. Ker je bila pri tem delu tekmovanja minutaža nastopa nekoliko bolj omejena, je dirigent izbral samo 5 skladb iz jutranjega dela. Ponovno se je zbor dobro odrezal in si s svojim nastopom pridobil veliko nagrado Efrema Casagrande 2005 in pravico, da nastopi, brez predhodnih selekcij, na mednarodnem tekmovanju Guido d'Arezzo, ki bo poleti v Arezzu. Sodelovanje na pevskem tekmovanju je bilo za vse pevce potrditev, da so v tej sezoni dobro in resno delali, pa čeprav glasbe ne moremo enačiti kake športni disciplini. Glasba daje posebne užitke tudi, ko ne tekmuješ in zmagaš, saj je največje zadoščenje, da si pesmi lepo odpel in s tem poslušalcem, predvsem pa sam sebi vsaj za trenutek polepsal dan.

FANTJE IZ POD GRMADE

vabijo na

**ZAKLJUČNO DRUŽABNOST
S PETJEM,**

ki bo v soboto, 4. junija, ob 20. 30
na sedežu zbora v Devinu.

Obvestila

SKD Barkovlje, ul. Bonafata 6, vabi na koncert okteta Vrtnica iz Nove Gorice v četrtek, 9. junija, ob 20.30. Umetniški vodja: Aleksandra Pertot.

Vse že vpisane in nove potencialne izletnike za San Gimignano, Firenze, San Giovanni Totondo prosim, da potrdijo svoj vpis in prinesejo polovico prispevka. Za zdaj je izlet zaradi premajhnega števila vpisanih še pod vprašajem. Če se še kdo zanima za ta izlet, od ponedeljka, 11.7., do petka, 15.7., naj se čimprej vpiše naravnost pri g. Žarku Škerlju, v

Bazovici, osebno ali po telefonu, 040 226.117. Zaradi pravočasne potrditve hotelov je čas za to do sobote, 11. junija. Prispevek bo 370,00 evrov v primeru, da nas bo vsaj 32 vpisanih; sicer bo cena višja. Morebitni interesi naj se vpišejo čimprej.

Darovi

Ob spomin na svoje pokojne daruje Vida Rencelj 15,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje gospa Ukmar 10,00 evrov.

Policija izsledila vlomilce v šolo Stefan

Ali je sedaj vse jasno?

Kaže, da je tržaški policijski oddelk izsledil osebe, ki so pred nedavnim vdrla in opustošile poslopje zavoda Stefan in druge italijanske šole Trstu. Afera šole Stefan je v naši sredi sprožila veliko ogorčenje, predvsem zato, ker je navsezadnje prišla na dan nespособnost pokrajinskih upraviteljev pri upravljanju določenih šolskih objektov. Zdi pa se, da so policijski preiskovalci s svojim delom utišali govorice, ki so se pred nedavnim vodile v smer političnega zakulisnega načrta, ki bi se skril za napadi na svetoivanski zavod. V zadevo je namreč vpletenih osem mladoletnikov italijanske, slovenske, srbske in albanske narodnosti.

Ravnatelj šole Stefan, prof. Igorja Sancina, smo tako zaprosili za pogovor.

“No, povedal bi, da vem le to, kar sem prebral na časopisu. Policija me namreč ni povabila na tiskovno srečanje: menim zato, ker bi njihovim izjavam lahko oporekal. Zato ne bi komentiral nečesa, pri čemer nisem bil zraven”, se je izrazil ravnatelj šole Stefan, Igor Sancin.

Zakaj taka odrezavost? “Zato, ker so časniki pred nedavnim poročali o rahlo popačenih resnici. Na primer izjavo, ki sem jo včeraj (to je v sredo, 25. maja) slišal po tv dnevik mreže Tele4, je nisem osebno izrekel, sicer so v mojem imenu povedali nekaj, kar ni res. Potemtakem sem se odločil, da bom odslej govoril neposredno v kamero ali bom pisмено odgovarjal na pismena vprašanja: moje izjave ne bodo imele nikakršne druge oblike.”

Kako pa ocenjujete zadnje izsledke tržaške policije glede vdorov v vašo šolo? “Kar se zdajšnje afere tiče, bi izjavil, da v pravni državi je nekdo kriv le v trenutku, ko ga sodišče obsodi; na podlagi sumov pa nikogar ne moremo razglašati za krivca, tudi če so sumi popolnoma upravičeni. V Italiji se je že velikokrat pripetilo, da so bila taka tiskovna srečanja dvoumno tolmačena. Zadeva je preprosta: bese-

di biti vpleten pomenita zame vse in nič. Vzemimo kot primer zakonito parkirani avtomobil ob robu ceste: v trenutku, ko nekdo vanj trči z drugim prevoznim sredstvom, je parkirani avtomobil vpleten v prometno nesrečo, njegovemu lastniku pa odvzamejo vozniško dovoljenje! To pa ne pomeni, da je lastnik parkiranega avta zakrivil.”

Ravnatelj Sancin je namreč vseskozi mnenja, da je ta aferra pretveza za blatenje šole. Kdo pa vodi tovrstno strategijo v zakulisju? “Mislim, da so se pritiski s strani Slovenije na Italijo preselili v Trst. Pri nas pa jih je bilo treba nekako zaustaviti: najlažji način, da nekoga utišaš, je, da se nanj znešiš z blatenjem.”

Na katere pritiske s strani matične domovine namiguje? “Menim, da so določene pristojne oblasti - na ministrski in konzularni ravni - vendar posegle. Vsa zadeva je bila vendar sprožena v zvezi z našim poslopjem, ki ni v skladu z varnostnimi predpisi in ki jo je pokrajina dosledno zapostavljala. Tak prezir pa je prišel na dan ravno v tej situaciji. Ko bi pokrajina že za časa prvih vdorov pred tremi leti - in to ne s strani naših dijakov, saj so tedanje krivce že ugotovili - namestila kontrolne aparate, bi ne imeli vseh naslednjih vlomov. Krivda pokrajine je torej očitna.”

Kaj pa menite o osumljencih, ki jih je policija izsledila? “Takole povem: nimam vzrokov, da bi tem rezultatom nasprotoval, kot tudi nimam vzrokov, da bi se s policijsko preiskavo strinjal. Vsekakor ne bom križal mladoletnika le zato, ker je bil - ponavljam - vpleten v zadevo.”

Kako ocenjujete nelagodje policistov glede pomanjkanja sodelovanja s strani učnega osebja? “Ta trditev je iz trte izvita. Pristojni pri komisariatu nas niso nikdar izpraševali, da bi kaj več izvedeli. Dolžan si odgovora, ko sedi pred sodnikom in ne ko se sprehaja po cesti. Ponavljam, vendar menim, da smo pri tej aferi priča blatenju in to blatenje se bo gotovo nadaljevalo.”

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

DRUGO DEKANIJSKO REVIJO

cerkvenih pevskih zborov,

ki bo v nedeljo, 12. junija, ob 15.30
v župnijski cerkvi sv. Lovrenca v Škedinju

V Štanjelu

140-letnica rojstva arhitekta Maksa Fabianija

V organizaciji Ustanove Maks Fabiani in Občine Komen je na grajskem dvorišču v Štanjelu v soboto, 28. maja, potekala spominska slovesnost ob 140-letnici rojstva arhitekta Maksa Fabianija, rojenega v bližnjem Kobdilju. V okviru prireditve so bili predstavljeni nekateri projekti, ki jih namerava Ustanova Maks Fabiani v prihodnosti realizirati v sodelovanju z občino Komen in Društvom urbanistov Slovenije. Ob tej priložnosti je bila na grajskem dvorišču na ogled tudi razstava fotografij "Po Fabianijevi poti" Etbina Tavčarja, po kulturnem programu pa so se udeleženci slovesnosti skupaj odpravili po Fabianijevi poti iz Štanjela do Kobdilja oz. do Fabianijeve domačije in nazaj.

Župan Občine Komen Uroš Slamič, ki je skupaj s predsednikom Društva urbanistov Slovenije Milanom Gajškom in predstavniki Ustanove Maks Fabiani na spominski slovesnosti predstavil projekte, ki jih pripravljajo v "Fabianijevem letu", je uvodoma povedal, da bodo začeli prihodnje leto podeljevati Nagrado Maksa Fabianija za urbanistične dosežke na nacionalni ravni. Poudaril je tudi, da bodo začeli v avgustu z obnovitvenimi deli v zgornjem delu gradu, za kar imajo že zagotovljenih 71 milijonov tolarjev. Obnovitvena dela naj bi bila po županovih besedah zaključena do pomladi 2006, takrat pa bodo v nove in primernejše prostore preselili obstoječi arhiv Maksa Fabianija. Pridobili bodo tudi depo za galerijo ter prostore za knjižnico, v kateri bodo na voljo tudi vsa dela Ustanove Maks Fabiani. Slednja je bila leta 1999 ustanovljena z namenom raziskovati dela arhitekta in arhivirati gradivo, povezano z njegovim delovanjem ter tako

odkrivati del slovenske kulturne dediščine. Delovanje Ustanove Maksa Fabianija obsega izdajanje knjig, organizacijo delavnic, razstav, okroglih miz, ipd. Slamič je tudi poudaril, da bodo ob zaključku obnove še korak bližje načrtovani uvedbi podiplomskega študijskega programa Restavracije v arhitekturi, ki naj bi v Štanjelu zaživel na podlagi že podpisane dogovora o sodelovanju med novogoriško Politehniko in Akademijo za arhitekturo v Benetkah.

V kulturnem programu spominske slovesnosti sta nasto-

dilju. Okolje in razmere, v katerih je odrasčal, so zelo pomembno vplivale na njegovo življenje, saj je bil ves čas zelo navezan na domači prostor, t.j. na Kras in širše goriško območje. Na robu takratne velike Habsburške monarhije so se mešale tri različne kulture in jeziki, tako da je Fabiani že od najzgodnejših let črpal to bogastvo različnih kultur in jezikov.

Leta 1888 je končal študij arhitekture na Dunaju. Do leta 1891 je bil asistent na visoki šoli v Gradcu, kasneje pa je bil asistent Ota Wagnerja, najpomembnejšega arhitekta dunaj-

pila dramski igralec Kristjan Muck in Grajski kvintet iz Štanjela. Prvič je bilo mogoče kupiti tudi posebno serijo razglednic iz Štanjela. Slovesnosti na grajskem dvorišču je sledil pohod po leta 2001 urejeni Fabianijevi poti, do Fabianijeve domačije v Kobdilju, ki jo je bilo mogoče tokrat izjemoma obiskati, saj je v privatni lasti. Med vračanjem proti Štanjelu so se udeleženci pohoda ustavili še pred Fabianijevo grobnico pri Sv. Gregorju nad Kobdiljem. Maks Fabiani (1865-1962) je eden najpomembnejših arhitektov in urbanistov s konca 19. in začetka 20. stoletja. Bil pa je tudi univerzitetni profesor, izumitelj in pisec strokovnih ter leposlovnih del. Rodil se je 29. aprila 1865 v Kob-

ske secesije. Do začetka prve svetovne vojne je nízal uspeh za uspehom, saj se je zelo hitro uveljavil kot eden najpomembnejših arhitektov in urbanistov habsburške monarhije.

Od leta 1902 je bil svetovalec nadvojvode Franca Ferdinanda. V letih 1917-1922 je vodil obnovo Posočja. V tem času je izdelal skoraj 100 urbanističnih načrtov za porušene kraje od Bovca do Jadranskega morja, kar ga uvršča med pionirje regionalnega planiranja. Takrat je Fabiani pokazal tudi svojo veliko navezanost na domače okolje, saj je kljub pozivom z dunajske univerze ostal na Goriškem in dokončal obnovitvena dela.

Od leta 1919-1925 je bil profesor umetnostne zgodovine na goriškem liceju, v obdobju od 1935 do 1945 pa župan v Štanjelu. V času druge svetovne vojne je doživel več osebnih katastrof, zato se je leta 1947 preselil v Gorico, kjer je živel vse do smrti leta 1962. Leta 1984 so njegove posmrtno ostanke iz Gorice prenesli v družinsko grobnico Fabianijevih k Sv. Gregorju nad Kobdiljem.

O pomenu in mestu, ki ga je imel Fabiani v družbi in strokovnih krogih, pričajo tudi številni viteški nazivi in odlikovanja, ki jih je prejel. Zaradi uničenja Fabianijevega osebnega arhiva ob bombardiranju Štanjela v drugi svetovni vojni in zaradi nedostopnosti nekaterih drugih arhivov, še vedno ni pregleda nad celotnim arhitektovim opusom, med njegova pomembnejša dela pa sodijo številne palače na Dunaju, Trstu, v Gorici in Ljubljani, kjer je po potresu leta 1895 izdelal obnovitveni načrt mesta s krožno cesto ter projekt ureditve Bežigrada. Pripravil je tudi več velikih razstav, se preizkusil v vlogi izumitelja ter napisal več strokovnih in nekaj leposlovnih del.

Nace Novak

Avstrijski veleposlanik v Ljubljani

Inzko: 50 let po podpisu ADP odlični odnosi Slovenija-Avstrija

Odnosi med Avstrijo in Slovenijo še nikoli niso bili tako dobri. Povezujejo nas tisočere niti uspešnega medsebojnega sodelovanja na vseh področjih. Na političnem, regionalnem, konzularnem, kulturnem in celo na vojaškem področju. Zares izredni so odnosi na gospodarskem področju, je za STA na vprašanje o dvostranskih odnosih 50 let po podpisu Avstrijske državne pogodbe (ADP) dejal avstrijski veleposlanik v Sloveniji Valentin Inzko. Povprečen Avstrijec v Evropski uniji je največji kupec slovenskega blaga, Slovenci pa so po prebivalcu celo največji kupci avstrijskih proizvodov na svetu. Luka Koper je za Avstrijo sploh drugo največje pristanišče na svetu, za Rotterdamom, dodaja avstrijski veleposlanik. Inzko ocenjuje, da se je položaj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem kljub številčnemu nazadovanju v zadnjih 50 letih bistveno okrepil. "Manjšina je danes odprta, nadpovprečno izobražena, sodobna in evropsko usmerjena, predvsem pa izredno samozavestna. Slovenščina na avstrijskem Koroškem doživlja pravi razcvet, saj še nikoli ni bilo toliko prijav za pouk slovenščine. V moji mladosti je bilo na osnovnih šolah na južnem Koroškem 16 odstotkov prijav, danes jih je pa 32 odstotkov," pojasnjuje veleposlanik. Avstrija se je, kot je opozoril Inzko, po podpisu ADP pri urensničenju 7. člena lotila najprej tistega vprašanja, ki je bilo za preživetje manjšine usodnega, življenjskega pomena - šolstva. Že leta 1957 je bila ustanovljena Zvezna gimnazija za Slovence, ki jo je do danes opravilo kakih 2200 absolventov, približno 1000 pa je končalo nižjo gimnazijo. Avstrijska Koroška je "danes dobesedno prežeta s temi absolventi in si

življenja manjšine brez teh sploh ne moremo predstavljati", tako Inzko. Poleg tega je Avstrija ustanovila še Dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu, ki jo obiskujejo tudi dijaki iz Slovenije pod geslom: "Danes sošolci, jutri poslovni part-

nerji!" V St. Petru pri St. Jakobu nadvse uspešno deluje še tretja gimnazija, avstrijska Višja šola za gospodarske poklice, ki so jo ustanovile šolske sestre in je prav tako zelo dobro obiskana. Veleposlanik je spomnil tudi na to, da v treh sodnih okrajih, Železni Kapli, Borovljah in Pliberku, sedijo sodniki z odličnim znanjem slovenskega jezika, tako da lahko stranke kadarkoli uradno uporabljajo tudi slovenščino, kar prav tako predvideva ADP. Kar zadeva krajevne napise, veleposlanik Inzko ocenjuje, da ta odločba ADP trenutno še ni v celoti izpolnjena. Poteka široka razprava za postavitev nadaljnjih krajevnih tabel. Prav v četrtek je bil avstrijski kancler Wolfgang Schuessel na avstrijskem Koroškem, kjer je prisostvoval postavitvi dvojezičnega napisu v kraju Slovenji Plajberk. Isti dan so postavili tudi krajevne table v treh vaseh v občini Bilčovs in kraju Žvabek v Podjuni. Več napisov naj bi pa

sledilo še do avstrijskega državnega praznika 26. oktobra, je še dejal avstrijski veleposlanik. Kot je dodal, je potrebno omeniti tudi področja, ki ležijo zunaj ADP. "Tu bi omenil predvsem celodnevni slovenski radijski program, ki oddaja od marca lani, in deželni zakon o otroških vrtcih, ki predvideva redno financiranje izredno uspešnih in številnih zasebnih dvojezičnih vrtcev na južnem Koroškem. Obstajajo še druga področja, kjer je manjšina deležna državne podpore, kot so študentski domovi ter društvene in kulturne dejavnosti. "V luči članstva Slovenije v EU Inzko poudarja, da "smo Slovenci in Avstrijci delničarji istega podjetja - EU", znotraj katere Slovenija in Avstrija letno sodelujeta na približno 5000 sestankih. "Naši odnosi niso več odnosi dveh tujih držav, ampak odnosi partnerjev znotraj iste ustanove. Ta duh bo vedno bolj preveval naše medsebojne odnose, in ker skupaj sedimo v isti evropski ladji, tudi skupaj veslamo. In v tem konstruktivnem duhu bomo reševali tudi vsa eventualna odprta medsebojna vprašanja," je prepričan avstrijski veleposlanik v Sloveniji. Avstrija je s podpisom ADP dobila svobodo, neodvisnost in sigurne meje, pozneje pa kot posledico tega gospodarsko blagostanje. Pri neugodnem političnem razvoju bi Avstriji lahko grozila usoda Nemčije, morda tudi usoda vzhodne Nemčije, saj so bili tuji vojaki v Avstriji vse do leta 1955 in je bila Avstrija razdeljena na štiri sektorje, prav tako Dunaj. S hvaležnostjo se spominjamo tudi zares odličnih pogajalcev na avstrijski strani, ki so skoraj vsi preživeli drugo svetovno vojno v koncentracijskem taborišču v Dachau in so tako bili verodostojni pogajalski partnerji, je za STA še dejal Inzko.

Ob simpoziju v Gorici

Predstavitev manjšin na Trbižu

Del udeležencev 5. foruma partnerstva za različnost, ki ga je priredil urad za manj razširjene jezike

ru v imenu Videmske pokrajine je poudaril skrb le-te za narodnostne in jezikovne skupnosti, ki prebivajo na njenem

(Eblul), je ob zaključku večdnevnega zasedanja v Gorici obiskal Trbiž in Kanalsko dolino. Gostje iz cele Evrope, od Laponce do Okcitancev, največ jih je bilo iz Irske, so se soočili z jezikovnim in narodnostnim položajem Kanalske doline. V imenu mesta Trbiž je goste pozdravil sam župan Baritussio, ki je označil Kanalsko dolino kot Evropo v malem, podpredsednik Videmske pokrajine Carlantonio v pozdravnem nagovo-

ozemlju, in občino Trbiž kot zgled, kjer v sožitju živijo ljudje različnih kultur in jezikov. Poudaril je, da k temu pripomoreta tudi obe manjšinski društvi, nemški Kanaltaler kulturtverein in slovensko središče Planika. Veliko zanimanja je pri gostih vzbudilo delo teh društev, njihovo kulturno delovanje, predvsem pa raba manjšinskih jezikov v šolskih strukturah v Kanalski dolini. Prav šolstvo poleg dela urada za

je bilo, da se občina skupaj z drugimi javnimi upravami Kanalske doline, Videmsko pokrajino in Avtonomno Deželo Furlanijo-Juljsko krajino prizadeva za podelitev s strani pristojnih šolskih organov nekaj stalnih stolic za omenjene jezike, torej vsaj dve tudi za slovenski jezik. Delegacijo je na obisku v Kanalski dolini spremljal goriški pokrajinski odbornik Marinčič. Rudi Bartaloth

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 31. maja, ob 14. uri.

V novi knjigi o SAZU tudi portreta pesnika Alojza Gradnika in pisatelja Alojza Rebule

Začetek odkrivanja osumljenih za poveljne pomore v Sloveniji

Novica o ovadbi nekdanjega visokega državnega in političnega funkcionarja Mitje Ribičiča je prejšnji teden zasenčila vse druge dogodke v Sloveniji. Zgodilo se je namreč tisto, kar sta pomembna dela politike in javnosti zahtevala že ves čas od osamosvojitve Slovenije dalje, da se namreč imenujejo, z imenom in priimkom, ljudje, ki so zločine povzročili ali pa v njih sodelovali. Šele s tem bi omogočili resnično spravo in pomiritev v Sloveniji. Ovadbo je z odkritjem dokumentov v zapori, v katerih je omenjen Mitja Ribičič, omogočila policijska akcija, poimenovana Sprava. Le-ta poteka že od leta 1991, v njej pa policisti iz vse države preiskujejo poveljne množične poboje v Sloveniji. Ovadbo zoper Mitjo Ribičiča, ki je bil po vojni pomočnik šefa OZNE (tajne politične policije), Ivana Mačka-Matičja, zdaj preučuje Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani, ki jo bo

lahko sprejelo ali pa zavrglo. Vseeno pa je pomenljivo, da sta dva ugledna pravnik, sicer profesorja na ljubljanski in mariborski univerzi, Ribičiča poskušala zaščititi z izjavo, "da pri nas nikogar ni mogoče preganjati za genocid, saj ga slovenska zakonodaja leta 1945 ni poznala". Iz urada generalne državne tožilke Barbare Brezigar pa so poslali drugačno obrazložitev in tolmačenje. Genocid kot kaznivo dejanje temelji na konvenciji o preprečevanju zločinov genocida, ki je bila podpisana 9. septembra 1948, torej po storitvi kaznivih dejanj poveljnih pomorov, vendar pa je v tem času veljala t.i. Martensova klavzula iz leta 1907, ki obravnava genocid. Zato je ta klavzula lahko

temelj očitku, da so s poveljnimi pomori (nezakonitimi usmrčitvami) morebitni storil-

Barbara Brezigar

ci uresničili znake kaznivega dejanja genocida iz drugega in prvega odstavka 373. člena kazenskega zakonika Slovenije.

V javnih odmevih po vložitvi ovadbe nekateri politiki menijo, da sploh ni važno, ali bo na koncu Ribičič ali kdo drug res prepoznal za krivega ali bo obsojen, in še manj, ali in kako bo kazen prestal. Filozof dr. Tine Hribar, denimo, pravi, "da bi bilo edino civilizirano, da se ostareli in bolni pomilostijo oz. oprostijo od prestajanja kazni. Šlo bi zgolj za ugotovitev kazenskopravne odgovornosti za tiste posameznike, ki so še živi. In nič več kot to. Osvobodilnega boja in njegovih akterjev morebitni proces proti Mitju Ribičiču in njegova obsodba ne bi mogla umazati, lahko pa bi z njega sprala 60-letni madež".

Soočanja med zagovorniki in nasprotniki zmanjševanja socialni pravic

V Sloveniji se na politični ravni nadaljujejo soočanja, pa tudi poglobljanje sporov med t.i. socialnimi partnerji. To so vlada, Gospodarska zbornica in sindikati. Obravnavajo spremembe zakonov s področja socialne

politike, s katerimi bi delno zmanjšali socialne pravice, pravice s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, ter preuredili davčni sistem. Sindikati odločno branijo sedanje stanje in ne pristanejo niti na vladne predloge za povišanje pokojnin. O stanju na področju t.i. socialne države bodo razpravljali in odločali tudi na junjski seji državnega zbora, na kateri bodo odločali o popravkih državnega proračuna za leto 2005.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je na posebni slovesnosti 26. maja imenovala 16 novih članov, od teh deset izrednih, pet dopisnih in enega rednega. V razredu za zgodovinske in družbene vede sta nova izredna člana tudi prof. Jože Pirjevec in prof. Slavoj Žižek. Jože Pirjevec je profesor za zgodovino vzhodne Evrope na univerzah v Trstu in Pisi ter profesor za novejšo in sodobno zgodovino na univerzi Primorske v Kopru. Je avtor vrste monografij, v katerih je obravnaval velike teme iz evropske zgodovine 19. in 20. stoletja. Slavoj Žižek pa je mednarodno znan in uveljavljen filozof in teoretski psihoanalitik.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, naša najvišja znanstvena in umetniška ustanova, je izdala knjigo o

svoji zgodovini. Napisal jo je akademik France Bernik, častni član SAZU, ki je to ustanovo vodil v treh mandatnih obdobjih, od 1992 do 2002. Publikacija namenja ustrezno pozornost vsem obdobjem v razvoju Akademije, ne samo njenemu nastanku ali celo nastanku njene daljne predhodnice. Posebno privlačnost daje novemu delu panorama portretov in nagovorov ob slovesu s pokojnimi akademiki.

O članu SAZU Alojzu Gradniku je v novi knjigi zapisano: "Gradnik sodi med tiste osebnosti naše kulturne zgodovine, za katere je značilna kar največja skladnost med osebnim življenjem in umetnostjo. Do konca je ostal samosvoji in sebi zvest". Dopisni član SAZU Alojz Rebula pa sodi med tiste, "danes že redke osebnosti slovenske književnosti v Italiji, ki so ustvarjale vse poveljne obdobje, od leta 1945 do sedaj. Z Borisom Pahorjem predstavlja vrh naše besedne umetnosti v italijanskem zamejstvu in v Sloveniji, kar ju združuje, čeprav sta si kot pisatelja in človeka močno različna. Razlikujeta se tako po tematiki in slogovni usmerjenosti pripovednega ustvarjanja kot po temeljnih pogledih na svet in življenje".

Marijan Drobež

Ljubljanski poletni festival

Na vrhunski umetniški ravni in z novo grafično podobo

Festival Ljubljana je minuli teden obelodanil program 53. poletnega festivala ter druge prireditve, ki jih pripravlja za letošnje poletje. Osrednji dogodek - Poletni festival - prinaša 62 dogodkov različnih vrst: od opernih, baletnih in plesnih predstav, simfoničnih, komornih in vokalnih koncertov ter večerov etno, jazz in latinsko-ameriške glasbe, do razstav in likovne kolonije; drugo leto zapored bo zaživel tudi letni kino na Ljubljanskem gradu. Poletni festival bo potekal med 4. julijem in 18. avgustom pod častnim pokroviteljstvom županje Mestne občine Ljubljana, Danice Simšič. Na Festivalu Ljubljana so tudi tokrat največ pozornosti namenili izboru prireditev in nastopajočih, saj želijo, da vrhunski ter skrbno izbran program ostane njihova prepoznavna značilnost tudi v šestem desetletju delovanja. Festival se letos ponaša tudi z novim, izstopajočim znakom in celotno grafično podobo.

Nova, osvežena znamka Festivala Ljubljane in z njo povezana

nova podoba naj bi po napovedih direktorja Festivala Darka Brleka prinesla nov zanos. Vendar le ideje niso zadosten dejavnik za uspešno ohranjanje bogate in pestre tradicije Festivala Ljubljana. Potrebno je veliko trdega dela in sinergije širšega spleta dejavnikov, saj festivalska ekipa le tako lahko ohranja in nadgrajuje vlo-

grafske, pa tudi časovne okvirje. Prireditve Festivala Ljubljana niso omejene samo na poletje, ampak jih je mogoče obiskovati skozi vse koledarsko leto.

Osrednji dogodki 53. ljubljanskega poletnega festivala obljublajo doživljanje na izjemni umetniški ravni. Posebej velja omeniti gostovanje slavnega Bolšoj teatra iz

letih nastopil v vodilnih vlogah na odrih največjih opernih hiš. Po dveh izjemnih koncertih na festivalu se v Ljubljano spet vrača Valerij Gergijev z orkestrom Marijinskega gledališča iz St. Petersburga; odličen violinist Vadim Repin bo nastopil s Festivalskim orkestrom iz Vilne, Rudolf Buchbinder, ki sodi v sam vrh klavirskih virtuozov našega časa, pa z Orkestrom Padove in Benečije. Orkester Slovenske filharmonije z Georgom Pehlivanianom bo izvedel Šostakovičovo 5. Simfonijo, Orkester Bolšoj teatra iz Rusije z Aleksandrom Vedernikom pa njegovo 7. Simfonijo. Izmed

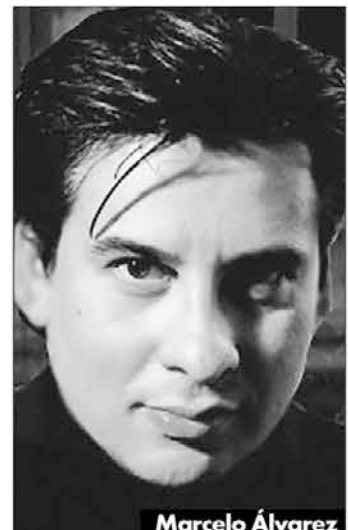
glasbeno-scenskih del velja omeniti še opero Hoffmanove pripovedke z Janezom Lotričem v naslovni vlogi, baletne predstave, Lacrimas Edwarda Cluga in Grk Zorba - obe v izvedbi mariborske operno-baletne hiše - Dotik v izvedbi Austin baleta iz Texasa ter muzikal Chicago v izvedbi Gledališča Komedija iz Zagreba. V programu poletnega festivala so še: vrsta komornih koncertov s priznanimi domačimi in tujimi umetniki, razstave, VIII. mednarodna likovna kolonija Križanke (selektor je Tomo Vran), trije koncerti v produkciji Braneta Rončela (gala vokalni večer kvarteta Manhattan Transfer, afrokubanska glasba in jazzovske skupine The Conga Kings ter večer kubanske glasbe z Davidom Calza-

Foto D. Yusupov

go Festivala Ljubljana kot ene najpomembnejših kulturno-umetniških organizacij v Sloveniji in tudi zunaj meja. Vloga Festivala se namreč širi, ustanova prestopa nekoč postavljene geo-

Rusije, ki se bo dva večera zapored predstavil z novo produkcijo opere Sergeja Prokofjeva Ognjeni angel. Na koncertu opernih arij bo nastopil argentinski tenorist Marcelo Álvarez, ki je v zadnjih

Marcelo Álvarez

Vadim Repin

dom in njegovim projektom Charanga Habanera), festivalska stalnica - koncert Vlada Kreslina, projekt Film pod zvezdami - letni kino na Ljubljanskem gradu, ki med 15. in 30. julijem prinaša 19 tujih in domačih filmov, ter plesno-gledališki spektakel Golem III. - v koprodukciji s Plesnim teatrom Ljubljana.

Še pred poletnim festivalom bo Festival Ljubljana v juniju organiziral jubilejne, 20. slovenske glasbene dneve (20.-23. junij), v koprodukciji s Cafe Teatrom bo pripravil projekt La Vie en Rose - Dnevi Šansonov (6. in 28. junij) ter še nekaj drugih koncertov in razstav na Ljubljanskem gradu. Poletne festivalske prireditve se bodo iztekle s koncertom skupine Šukar ob njihovi 15. obletnici (25. avgust), Slovensko popevko 2005 (4. september) ter koncertom skupine Terrafolk s Simfo-

ničnim orkestrom RTV Slovenija (13. september).

Sporod prireditev Festivala je mogoče najti tudi na spletnem naslovu www.festival-lj.si, vstopnice pa kupiti v spletni trgovini na istem naslovu.

Začela se je tudi predprodaja vstopnic; po približno 20 odstotkov nižjih cenah bo vstopnice mogoče kupovati do 30. junija. Vstopnice je mogoče kupiti tudi po telefonu (01/241-60-26, 241-60-28), v Slovenskem turističnem informativnem centru Ljubljana, v Turističnih informativnih centrih v Celju in Velenju, na ljubljanski avtobusni postaji, v poslovalnicah Kompassa po Sloveniji ter na večini Petrolovih bencinskih servisov. Za nekatere dogodke bodo na voljo tudi tako imenovane "vroče vstopnice" s 40-odstotnim popustom.

Dušan Rogelj

SNG Nova Gorica v Avstriji in Novem Sadu

Dve pomembni gostovanji in skorajšnja premiera

Konec meseca maja je Slovensko narodno gledališče Nova Gorica doživel dve odmevni gostovanji. V ponedeljek, 23. maja, je v kongresni dvorani avstrijskega parlamenta na Dunaju uprizorilo večjezično predstavlo Jaz sem zdrav in se mi dobro godi, ki jo je po epistolarnem gradivu iz prve svetovne vojne zasnoval in zrežiral Marjan Bevk. Gostovanje sta priredili Parlamentar-

ni društvi prijateljstva Slovenija-Avstrija in Avstrija-Italija v sklopu spominskih prireditev ob 90-letnici italijanske vojne napovedi avstrijskemu cesarju. Predstava je nastala lani kot koprodukcija SNG Nova Gorica, italijanske drame Reka, gledališča Nemzeti Színház iz Budimpešte, Mestnega gledališča iz Celovca in KD Čedermac iz Čezsoče in je premierno zaživelela na novogoriškem odru SNG

4. maja lani kot del projekta Mednarodnega gledališkega festivala MEJNIFEST, za katerega je SNG prejelo sredstva Evropske komisije v okviru programa Kultura 2000-Akcija III. Po premierski izvedbi je obredla razne kraje v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Nemškem. Sugestiven in izpovedno občuten mozaik prizorov z naslovom, povzetim po stavku, zapisanem v devetih jezikih na uradni vojaški dopisnici, ki so jo vojaki lahko poslali s fronte domov

pred velikimi ofenzivami, je na Dunaju bil izveden v skrajšani obliki. Predstava je bila namreč odigrana le v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku; izpadel je njen sestavni madžarski del.

V četrtek, 26. maja, je ansambel SNG svečano odprl letošnjo jubilejno, 50. izvedbo Sterijinega pozorja v Novem Sadu s Kovačevićevo komedijo, prežeto s črnim humorjem, Maratonci tečejo častni krog v režiji Dejana Mijača in dramaturški obdelavi Tee Rogelj. Na znanem festivalu, ki nosi naslov po srbskem komediografu Jovanu Steriji Popoviću (1806-1856) in poteka letos od 26. maja do 4. junija pod geslom V iskanju iz-

gubljene modernosti, se v tekmovalnem delu predstavlja osem gledališč iz Srbije, Črne gore, Slovenije in Avstrije z uprizoritvami dramskih besedil avtorjev iz nekdanih jugoslovanskih republik.

Ob skorajšnjem izteku sezone bo SNG Nova Gorica premierno uprizorilo v četrtek, 9. junija, - če bo slabo vreme, pa 12. junija - ob 21.15 na nekdanjem plesišču, pri bazenu Kromberk, dramo Ivana Cankarja Kralj na Betajnovi v režiji Jaše Jamnika. Pri postavitvi sodelujejo dramaturginja Tea Rogelj, lektor Srečko Fišer, scenografka in kostumografka Vasilija Fišer, oblikovalec luči Samo Oblokar in igralci Bine Matoh, Miro

Lampe-Vujičić, Marjuta Slamič, Ana Facchini, Branko Ličen, Primož Pirnat, Jože Hrovat, Miha Nemec, Milan Vodopivec, Dušanka Ristić, Alida Bevk, Gorazd Jakomini in Nevenka Vrančič.

Predstava bo nadomestila na repertoarju napovedano delo Fuente Ovejuna, ki jo je vodstvo SNG moralo umakniti s programa zaradi odpovedi režiserja Emilia Hernandez. S tem Cankarjevim delom pričnjen SNG praznovanja ob 50-letnici ustanovitve novogoriškega gledališča, ki jo bo SNG slavnostno obeležilo v jeseni z uprizoritvijo muzikala Alica v čudežni deželi.

Tradicionalna prireditvev

Cankarjeva priznanja 2005

V sredo, 25. maja, je potekalo v Nabrežini slovesno podeljevanje Cankarjevih priznanj najboljšim dijakom na letošnjem tekmovanju za Cankarjevo priznanje v Trstu in Gorici. Tako kot v prejšnjih letih so se dijaki preizkusili v znanju materinščine in so obdelali literaturo, ki je predpisana za tekmovanje. Tekmovali so dijaki višjih srednjih šol in zadnji razredi nižjih srednjih šol. Letos je tekmovalo 32 dijakov na tržaških šolah in 29 na goriških; sicer se je vpisalo večje število tekmovalcev, vendar pa niso vsi uspeli pripraviti programa oziroma to je treba pošteno povedati - šolsko tekmovanje je sovpadalo s pustnimi dnevi in morda je kdo tekmovanje prespal...

Naši dijaki so tekmovali na prvi, tretji in četrti stopnji. Rezultati kažejo na zelo dobro pripravo; na prvi stopnji je bila komisija morda nekoliko prestroga, zato je manj nagrajenih kot prejšnja leta, vendar so se tem bolje uvrstili na finalnem tekmovanju v Ljubljani in prejeli več srebrnih oziroma zlatih priznanj. Naj navedemo imena zmagovalcev na šolskem tekmovanju, ki prejmejo bronasta priznanja. Za prvo stopnjo: Alenka Cergol (Ciril in Metod, Katinara - 88 točk), ki je prejela tudi srebrno priznanje, Valentina Oblak (IV. v. g. Prešeren - 81), Rok Čebren (Kosovel, Opčine - 72,5), dijaki šole Trpink iz Gorice: Veronika Srebrnič (80), ki je prejela tudi srebrno priznanje, Nika Bagon (79),

Costanza Frandolič (78,5), ki je prejela tudi zlato priznanje, Simon Peter Leban (74), Elena Costariol (70,5), Nina Grudina (67,5) in Erika Tomsič (65) ter Aljaž Srebrnič (strokovni zavod Vega - 78,5), ki je prejel tudi srebrno priznanje, Jerica Klanjšček (družboslovni licej Gregorčič - 76,5), ki je prejela tudi srebrno priznanje, in Polona Petrovič (družboslovni licej Gregorčič - 72,5). Na tretji in četrti stopnji so dijaki razvrščeni v dve skupini glede na to, ali prihajajo iz strokovnih ali humanističnih šol. Odlično so se uvrstili naslednji dijaki z liceja Prešeren: Metka Pucer (91), ki je prejela tudi zlato priznanje, Irene Ferro Casagrande (86), ki je prejela tudi zlato priznanje, Tereza Pertot (85), ki je prejela tudi zlato priznanje, Aleksandra Gregori (84), Jasna Pangerc (80), ki je prejela tudi zlato priznanje, Tomaž Cipolat Mis in Darja Kodrič (79), Lara Devetak (78), ki je prejela tudi srebrno priznanje, Veronika Carli (77), ki je prejela tudi zlato priznanje, in Matija Frandolič (70); s trgovskega zavoda Žiga Zois sta prejela nagrado: Martin Peric (67) na tretji stopnji in Martina Sossi (74) na četrti stopnji, oba sta prejela tudi srebrno priznanje. Na goriškem tekmovanju so se na tretji stopnji uvrstili dijaki klasičnega liceja Trubar: Ivana Nanut (86), ki je prejela tudi zlato priznanje, Marta Lombardi (76), ki je prejela tudi srebrno priznanje, Marlenka Petejan in Anja Petrovič (71); z družboslovnega liceja

Gregorčič: Sara Cocetta (78) na tretji stopnji, na četrti pa Martina Giovannini (87), ki je prejela tudi zlato priznanje, Teja Pahor (83), Ivana Černic (82), ki je prejela tudi srebrno priznanje, in Tina Rajko (76). Za uspehe na tekmovanju gre prav gotovo zahvala vsem mentorjem, ki so dijake znali motivirati in jih pravilno usmerjati. Naj jih naštejemo: Matejka Grgič, Barbara Zlobec, Olga Lupinc, Lučana Budal, Ana Primožič, Erika Grilanc, Alenka Štoka, Slava Starc, Nadja Rebec, Adrijan Pahor, Damjana Devetak, Magda Jevnikar, Elizabeta Košuta.

Nagrajevanje z bronastimi priznanji je priredilo Slavistično društvo Trst Gorica Videm. Na slovesnosti v Nabrežini je po glasbenem uvodu tria mladih flavtistk šole Glasbene matice vse prisotne najprej pozdravila predsednica Lojzka Bratuž. Častni gost prireditve je bil književnik Boris Pangerc, dobitnik letošnje nagrade Vstajenje; predstavila ga je Neva Zaghet, potem pa je tudi sam spregovoril dijakom o pomenu knjige in branja za duhovno kulturo vsakega človeka. Nazadnje je o letošnjem tekmovanju spregovorila višja svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni, ki je podčrtala pomen uspehov za naše dijake in našo šolo. Nato je bilo na vrsti nagrajevanje s knjižnimi nagradami, ki so jih za to priložnost namenili Zavod RS za šolstvo ter založbe Mladika, Založništvo tržaškega tiska in Goriška Mohorjeva družba.

Vera Tuta Ban

Žal plastika in aluminij izpodrivata les pri izdelavi pohištva

Gozdovi največje naravno bogastvo Slovenije

Tradicionalni teden gozdov, v katerem v Sloveniji poudarjajo vlogo tega naravnega bogastva v gospodarstvu in pri ohranjanju okolja, se je 24. maja pričel v Novi Gorici. Prireditve in posvetovanja strokovnjakov iz zavoda za gozdove Slovenije in iz območnih enot, ki delujejo v vsej državi, potekajo pod geslom Gozd in les zares. Osrednja prireditve je bila v Novi Gorici, kjer so na les kot obnovljivo in okolju prijazno surovino opozorili z razstavo v predverju občinske zgradbe in z okroglo mizo z uglednimi strokovnjaki in ustvarjalci s področja gozdarstva in lesarstva. Podatki in ugotovitve, ki so jih gozdarski izvedenci navedli in utemeljili na časniskarski konferenci v Novi Gorici, 24. maja, potrjujejo, da so gozdovi največje naravno bogastvo Slovenije. Raztezajo se na površini milijona 164 tisoč hektarov in obsegajo kar 57,4% skupne površine države. Lani je bilo v gozdovih posekanih okoli 3 milijone kubičnih metrov dreves, kar pa je bilo le 71% možnega poseka. Že to kaže, da so rezerve gozdov oz. lesa veliko večje od poseka in potreb, kot jih kažejo gospodarstvo in drugi porabniki. Ob tem dodajamo, da Zavod za gozdove in njene enote z gozdovi vzorno gospodarijo in jih upravljajo, pri čemer so

za nova vlaganja lansko leto pričeli pridobivati tudi sredstva iz evropskih skladov. Gozdarski izvedenci so na časniskarski konferenci, v pogovoru ob okrogli mizi in na razstavi z naslovom Gozd in les zares, opozorili na hitro širjenje gozdov in pašnike, polja in obdelovalne površine. Omenjeno zaraščanje plodne zemlje poteka že od leta 1875, tako da gozdovi pokrivajo, kot že navedeno, več kot 57% skupne površine v Sloveniji. Zaraščanje obdelovalnih površin bodo, tako je bilo rečeno na časniskarski konferenci, čimprej ustavili, tako da bodo gozdovi v najslabšem primeru pokrivali do 60% skupne površine države. Gozdarski izvedenci so v Novi Gorici poudarjali, "da je pomen gozda in lesa v Sloveniji izjemen, vendar pa žal mnogokrat prezrt ali nerazumljen", ter da je Slovenija glede gozdov srečna dežela, ker jih ima veliko, toda ne preveč. Imamo jih prav toliko, kolikor tal ne potrebujemo za druge namene." V drugih državah so manj srečni in se že bojijo za svoje naravne gozdove, še posebej, ker razvoj računalništva v nasprotju s pričakovani ni povzročil "brez-papirnatega uradovanja". Še več, poraba papirja narašča čez vse razumne meje. Papir pa izdelujejo iz lesa. V ZDA, denimo, porabijo že preko 300 kg

papirja na prebivalca letno, v Sloveniji pa poraba znaša okoli 133 kg na prebivalca. Uporaba papirja je dober kazalec življenjskega standarda. Ob razčlenjevanju naravnih funkcij gozdov, tudi za ohranjanje divjadi oz. živalskih vrst, so strokovnjaki obravnavali tudi nadomeščanje lesa z drugimi materiali, denimo, s plastičnimi snovmi, steklom in aluminijem. Zdi se, kot da ponekod ne znajo ali nočejo uporabiti lesa, ki ga tako radodarno ponuja Slovenija. Poslojje Gospodarske zbornice in Ljubljani (znana "Esmeralda") se blešči v steklu, plastiki in aluminiju. Nikjer lesa. In vendar strokovnjaki s področja gozdarstva in lesno-predelovalne industrije zatrjujejo, da bi omenjena palača lahko bila stalna razstava sposobnosti naše lesne industrije in dokaz izjemne gozdnosti Slovenije. V slovenskih kavarah lahko vse pogostejše nalletite na stole iz kovine in plastike, v trgovinah pa ponujajo plastične zobotrebce in fižolovke. Skratka skoraj povsod popolno zaničevanje ali podcenjevanje obnovljivega lesa, slovenskega lesa. V okviru tradicionalnega tedna gozdov so v Bači pri Podbrdu, 28. maja, izročili v uporabo nov kmetijsko-gospodarski objekt, narejen iz okroglega lesa. Z njim bodo prikazovali uporabo lesa v gorskem svetu.

M.

Izredni in redni občni zbor Zadružne banke Doberdob in Sovodnje

Ugodni poslovni rezultati in optimizem za prihodnost

Z leve: ravnatelj Savo Ušaj, notar Damjan Hlede in predsednik upravnega sveta Miro Hmeljak

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje danes "raste, se razvija in dosegla vedno ugodnejše poslovne rezultate." S temi besedami je predsednik njenega upravnega sveta Miro Hmeljak z zadovoljstvom potegnil črto pod poročilom na rednem občnem zboru v petek, 27. maja, v Kulturnem domu v Gorici. Pred tem je potekal še izredni občni zbor, na katerem so prisotni člani - v navzočnosti notarja Damjana Hledeta - odobrili spremenjen zadružni statut. Spremembe pravnega značaja je namreč narekovala reforma za družbe in podjetja; okvirni novi statut je že odobrila državna zveza zadružnih bank, ZB Doberdob in Sovodnje pa se mu je prilagodila. Ena glavnih sprememb je prisotna v 1. čl., v katerem je pisano, da gre za zadružno "s pretežno vzajemnim značajem"; druge spremembe so pretežno tehnične ali terminološke narave. Levji delež rednega občnega zbora v drugem sklicu (prvi sklic je bil 29. aprila) je imelo izčrpano poročilo predsednika upravnega sveta, s katerim je Hmeljak prikazal stanje in splošni potek poslovanja banke v letu 2004. V svetovnem makroekonomskem kontekstu je leto označevala ciklična gospodarska poživitev, na področju evra pa se je realni porast BNP v zadnjem delu leta upočasnil. V Italiji je bila gospodarska rast šibka, pojavilo pa je nekaj pozitivnih znamenj; na deželni ravni je bilo "šibkih točk še vedno preveč," da bi govorili o poži-

vitvi. Sistem Zadružnih bank pa ostaja vitalen, saj se je število bančnih okenc povečalo. Konec septembra 2004 je bilo v Italiji 443 takih bank oz. 56,3% celotnega bančnega sistema. Prisotne so v 98 pokrajinah in 2.358 občinah. V istem času je bilo članov 715.527, t.j. 6,1% več kot leto prej. Zadružne banke torej beležijo "občutno konsolidacijo lastnega tržnega deleža na področju tradicionalnega bančnega delovanja". Leta 2004 se je število članov našega zavoda zvečalo za 62 enot; ob koncu leta jih je bilo 859. Pomemben podvig 1. 2004 je bila izgradnja novega sedeža v Sovodnjah, "dokončana v rekordnem času," je povedal Hmeljak. Podružnica se lepo sklada z okoljem, vaška skupnost pa jo je lepo sprejela. V 1. 2004 je naša banka podprla veliko pobud najrazličnejših nepridobitniških ustanov na teritoriju in jim namenila skoraj 69 tisoč evrov. S poslovno enoto v Gorici so upravitelji zadovoljni, saj prinaša največji operativni porast na posojilih in depozitih. Z optimizmom pričakujejo, da bo filiala ob koncu tretjega leta poslovanja dosegla ekonomsko izravnavo in da se bo še naprej lepo razvijala. Z organizacijskega zornega kota je bil glavni dogodek 1. 2004 zamenjava informacijskega sistema in centra, ki sistem dobavlja. Pomembna in obetavna novost pa je potrditev Banke d'Italia, da naš denarni zavod lahko obravnava nekatere obmejne občine v Sloveniji kot občine tostran meje. Tako bo lahko nemoteno

poslovala v Novi Gorici, Brdih, Šempetru-Vrtojbi, Mirnu-Kostanjevici in Komnu. Kmalu bo operativen tudi sistem dvojezičnega dopisovanja s strankami. Čisti dobiček poslovne dobe je znašal 911.724 evrov oz. 49% več kot l. 2003. Po njegovi porazdelitvi premoženje banke znaša 12.991.324 evrov. Bilanco za l. 2004 je prebral ravnatelj Savo Ušaj, poročilo nadzornega odbora pa njegova predsednica Martina Malalan. Člani so nato odobrili letni obračun. V razpravi je Štefan Bukovec prikazal nekaj knjigovodskih pripomb, Rudi Pintar pa pozval k vidnejši slovenski podobni banke. Boris Peric je z veseljem pozdravil širjenje poslovanja v Slovenijo: "To je dolgočasno naša edina perspektiva." Tudi zato, je poudaril, je pomembno, da se znajo naši bančni upravitelji in sploh operaterji na tem področju pravilno slovensko izražati. Predsednik želne zveze Zadružnih bank Italo Del Negro je tudi letos poudaril, da so ti bančni zavodi del teritorija, "saj govorimo jezik ljudi, s katerimi posluujemo." Kjer delujejo take banke, se razvija tudi mreža gospodarskega, družbenega in kulturnega tkiva. "Take banke imajo zagotovljeno prihodnost, saj so naš največji kapital prav osebe."

Z volitvami so bili v upravni svet potrjeni Arnaldo Ferfoglia, Dario Peric in Miro Hmeljak, v nadzorni svet in razsodišče pa so bili potrjeni kandidati, ki jih je predlagal upravni svet.

DD

Nasveti varčevalcem

Etični investicijski skladi (1.del)

Etični investicijski skladi (angl.: socially responsible investment fund) so se kot oblika varčevanja prvič pojavili v ZDA že pred 90 leti, v Italiji šele leta 1994 s sicer skromnimi uspehi. Na skupnih 1.205 investicijskih skladov, ki jih upravljajo italijanske družbe, samo 21 lahko namreč dodelimo oznako "etični". V svetovnem merilu razpolagajo investitorji s 600 etičnimi skladi za skupno premoženjsko maso 127 milijard dolarjev. Z razliko od tradicionalnih je za naložbeno strukturo etičnih skladov značilna izbira posameznih vrednostnih papirjev (angl.: stock selection) v skladu z določenimi moralnimi načeli. V premoženjski masi te oblike varčevanja tako niso nikoli prisotne delnice in obveznice iz "posebnih gospodarskih sektorjev" (npr. pornografije, orožja in cigaret). Pri izboru vrednostnih papirjev upravitelji

Etični investicijski skladi (1.del)

izključujejo tudi podjetja, ki niso dovolj dovzetna do spoštovanja naravnega okolja in zdravja ter do zaščite pravic zaposlenih. Kontrola nad spoštovanjem investicijske politike etičnega sklada pripada etičnemu odboru, ki deluje v okviru družbe za upravljanje sklada. V nekaterih primerih so člani te nadzorne ekipe verske organizacije ali mednarodne institucije, specializirane s področja financ z "moralnim pečatom". Vsekakor investicijsko politiko take oblike vlaganja opredeli prospekt sklada, ki ga investitor lahko natanko pregleda pred podpisom pogodbe. Naknadno so varčevalcu na razpolago bilance, v katerih so zapisana imena vrednostnih papirjev, ki sestavljajo premoženjsko maso etičnega sklada. Druge značilnosti slednjega so popolnoma enake tradicionalnim skladi. Varčevalec prav tako nakaže določeno vsoto denarja ter tako postane lastnik določene števila kvot, ki predstavljajo njegov delež v skladu. Vsaka od

kvot, na katere je razdeljeno premoženje etičnega sklada, ima določeno ceno. Tako tudi pri taki obliki investicije nikoli ne govorimo o neki vnaprej določeni donosnosti, ker vlagatelj kupuje in prodaja kvote po ceni, ki jo določa finančno tržišče. Razlika med nakupno in prodajno ceno kvote določa donosnost take oblike varčevanja. Družba za upravljanje prav tako razprši sredstva vlagateljev v delnice, obveznice in druge z zakonom dovoljene naložbe. Zaradi tega investitor lahko izbira med različnimi kategorijami etičnih skladov (delniški, obvezniški, monetarni itd.). Premoženjska masa te oblike varčevanja je ločena od premoženja upravitelja sklada, kar predstavlja dodatno garancijo za vlagatelja. V primeru stečaja so prihranki varčevalcev na varnem. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

TVOJA ŽELJA POMAGATI DRUGIM
NE BO ŠLA V POKOJ.

PODPIŠI OBRAZEC CUD IN NAMENI
OSEM OD TISOČ KATOLIŠKI CERKVI.

C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

www.8xmille.it

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč z obrazcem CUD. Dovolj je, da na obrazcu dvakrat podpišejo: v okencu Chiesa Cattolica in na dnu obrazca, v okencu "Firma". Nato naj dajo obrazec CUD v belo ovojnico, nanjo naj zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko s pripisom "Scelta per la destinazione dell'8xmille dell'Irpef - Anno 2004". Pismo naj oddajo na pošti ali v banki. Vse potrebne informacije za podpis na obrazcu CUD lahko dobite na zeleni telefonski številki 800.348.348.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi

Na tvoji davčni prijavi
ali na obrazcu CUD

V nedeljo in ponedeljek, 12. in 13. junija / Referendum o zdravstveno vodeni oploditvi

Neudeležba pri glasovanju je tokrat najprimernejša izbira!

Italija je v svetu znana ne le po špagetih, pizzi in mandolini, ampak tudi po pogostih referendumih o najrazličnejših temah; pogosto tudi o takih, o katerih bi bilo bolje, da bi odločale pristojne in usposobljene osebe, ne pa vsi ljudje. Naj bo! V nedeljo in ponedeljek, 12. in 13. junija, smo torej italijanski državljani klicani na volišča, da se izrečemo o posebno aktualni in delikaten temi, o kateri je prav, da posebno kristjani imamo jasne pojme in še jasnejše stališče. Gre namreč za življenje!

S tem da bomo na štiri postavljena vprašanja odgovorili DA ali NE, bomo razveljavili ali ohranili nekatere člene zakona št. 40 z dne 19. februarja 2004 o zdravstveno vodeni oploditvi ("Norme in materia di procreazione medicalmente assistita"). Zakon sam, kot je ugotovil marsikateri strokovnjak že ob njegovi odobritvi, ni popoln, je bil pa že vrsto let krvavo potreben, da bi se izognili ne nadzorovanemu in spornemu poseganju v področje, ki zbuja dolgo vrsto vprašanj etične narave. Posredno je na neki način omejil tudi vedno bolj razširjen individualizem, ki hoče vsako željo preleviti v

ki bodo šli volit, bo po vsej verjetnosti volila za spremembo zakona. Morebitna razveljavljena določila pa bi privedla do posledic, kakršnih kot kristjani, ki imamo življenje za Božji dar, ne moremo sprejeti. Kdor noče, da bi se zakon spremenil in bi zato na glasovnici prečrtal NE, bi torej samo pripomogel k temu, da bi se dosegel kvorum in bi bili izidi ljudskega glasovanja veljavni.

Vzdržati se (referenduma) je ustavna pravica, v tem primeru najprimernejša izbira, sad tehtnega in zavestnega premisleka. To nikakor ne pomeni, da se za problem ne opredeljujemo, ga sprejemamo pasivno ali neprizadeto. Obratno: vzdržati se na bližnjem glasovanju pomeni izraziti dvakratni NE: NE razveljaviti zakonskih norm, ki na odločen način kvalificirajo zakon, in NE zahtevam vseh tistih, ki bi radi s površinskim informiranjem ljudi in nato "s sekuro referendum" kot gordijski vozle rešili tako delikaten problem.

ZAKON 40/2004

Poglejmo nekaj glavnih značilnosti zakona. Že prvi člen zagotavlja in štiti pravico spočetega bitja. Govori tudi o tem, da po zdravstveno vodeni oploditvi lahko sega samo par, ki ne more imeti otroka zaradi sterilnosti oz. neplodnosti. Biti morata moški in ženska, polnoletna, poročena ali pa ne, vsekakor oba živa (čl. 5). Oba morata biti podrobno obveščena o poteku zdravniškega posega, morebitnih zdravstvenih in psiholoških

posledicah, pa tudi o tem, da lahko svojo željo po potomstvu zadovoljita s posvojitvijo ali rejništvom (=adozione e affidamento); nato morata pisno izraziti svoje privoljenje (6. čl.). Kdor ne spoštuje teh in drugih navedenih navodil, tvega visoke denarne kazni in tudi pripor. Sedmi odstavek 12. člena izrecno govori o prepovedi kloniranja (= ustvarjanje klona, genetsko iden-

tične kopije): kdor se tega ne drži, tvega do 20 let zapor in do milijona evrov globe. Prvi odstavek 13. člena jasno navaja, da "je prepovedano eksperimentiranje na katerikoli človeškem zarodku", prvi odstavek naslednjega člena pa prepoveduje zamrzovanje in uničevanje zarodkov. Zdravnikom in drugim uslužbencem zdravstvenega podjetja je iz osebnih etičnih razlogov dovoljeno oporekati in ne biti soudeleženi pri postopku vodene oploditve (čl. 16).

REFERENDUMSKA VPRAŠANJA

1. Zakon 40 štiti pravice spočetega in prepoveduje eksperimentiranje z zarodki. Dovoljuje poseg na njem samo v primeru, ko gre za njegovo zdravje in zdrav razvoj. Izrecno prepoveduje vsakršno "proizvajanje" zarodkov iz raziskovalnih razlogov, za evgenično selekcijo (evgenika: nauk o tem, kako izboljšati dedne lastnosti potomstva z uporabo genetskih načel), kloniranje, proizvodnjo hibridov med človeškimi spolnimi celicami in celicami različnih vrst. Če zмага DA, bo odpravljena vsaka prepoved eksperimentiranja z zarodki; možna bosta njihova dolgotrajna zamrzovanje za potrebe znanstvenega raziskovanja in t.i. terapevtsko kloniranje. 2. Zakon 40/2004 predvideva, da se omenjene metode lahko poslužijo par, ki je neploden oz. nerodovit, za katerega ni nobenega sredstva, ki bi presejal oviro, zaradi katere ženska ne more zanositi. V tem primeru mora biti par obveščen o metodi in težavah tehnike ter pisno izraziti konsenz do trenutka oploditve jajčeca. Številni v laboratoriju "proizvedeni" zarodki ne sme biti večje od teh, ki so potrebni za

eno samo vsaditev v maternico, vsekakor največ tri. Začasnica globoka zamrzitev embrija je dovoljena samo v primeru težav z zdravjem ženske, do katerih bi prišlo med trenutkom oploditve in vsaditve zarodka. Če zмага DA, bo tehnologija zdravstveno vodene oploditve dovoljena vsem parom, ne le tistim s preverjenimi težavami neplodnosti; ženska se bo lahko odrekla vsaditvi tudi potem, ko je bilo jajčece že oplojeno; odpravljeno bo omejeno število umetno "proizvedenih" zarodkov, kar pomeni, da bi "odvečni" zarodki lahko bili na razpolago raziskovalcem.

3. Zakon 40 priznava pravice spočetega, še zlasti pravico do rojstva. Zato prepoveduje, da bi zarodek obravnavali zgolj kot stvar, s katero lahko po mili volji razpolagamo tudi na področju eksperimentiranja. Če zмага DA, bodo odpisane pravice spočetega, ki bo ostal nezaščiten, še zlasti brez pravice do življenja; ženska se bo lahko do zadnjega odrekla vsaditvi zarodka v maternico.

4. Zakon predvideva samo homologo (=istorodno) oploditev, t.j. z gameti (=spolnimi celicami) moža in žene, ki sestavljata par in želita imeti otroka. Če zмага DA, bo možna tudi heterologna (=tujerodna) oploditev, torej s pomočjo gamet "zunanjega" darovalca. Razveljavitev tega določila bi povzročila celo vrsto dilem: zakonski (ne biološki) oče/mati bi z večjo lahkoto ne sprejel/a otroka; možnost, da isti naravni oče/mati ima več otrok, ki ne vedo, da so bratje, bi lahko pripeljala do tega, da bi se poročali med sabo; dejstvo, da darovalec gamet ostaja anonimen, lahko privede do težav ne le pri psihološkem ravnanju njegovega naravnega otroka, ampak tudi pri

njegovem morebitnem zdravljenju, saj bi zdravstvena slika darovalca ostala neznana.

KAMPANJA

Skoraj ni časnika, ki bi zlasti v zadnjem mesecu ne pisal o junijskem ljudskem glasovanju. Glavna "bitka" je v tem, da se doseže (ali ne) kvorum. Kdor želi ohraniti zakon 40 tak, kakršen je bil odobren, so-

glasno poziva ljudi, naj ne gredo volit. Med glavnimi pobudniki te izbire je Odbor znanosti in življenje (Comitato Scienza&Vita), ki združuje več kot 120 osebnosti s področja znanosti, kulture in društvenega življenja, med katerimi so zlasti vidni zdravniki, znanstveniki in akademiki, pa tudi misleci in sindikalisti, zastopniki javnih ustanov in ustavnih organov, politiki, predstavniki verskih gibanj in prostovoljci. Isto usmeritev je pred nekaj dnevi izbral tudi predsednik senata Marcello Pera. Za kapilarno kampanjo na drugi strani, ki bi rada zakon spremenila, je v prvi vrsti - poleg radikalcev - zastavil svoj obraz nekdanji zdravnik in minister Umberto Veronesi, poleg njega pa več znanih - zlasti televizijskih - osebnosti, kar že samo po sebi go-

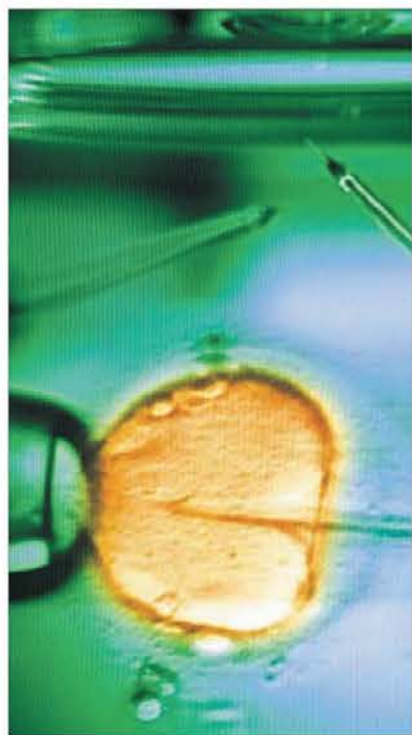
vorilo o tem, na čem gradi svoje znanje povprečen Italijan; med njimi so: Sabrina Ferilli, Dario Fo, Platinette, Luciana Littizzetto, Monica Bellucci in drugi "vip-i". Bitka se bje zlasti po časopisih, pa tudi na trgih, železniških postajah, pred cerkvami, s plakati in nalepkami.

NEKAJ STATISTIČNIH PODATKOV

Izsledki javnomnenjske raziskave pravijo, da kar 81,5% Italijanov ve, kaj pomeni zdravstveno vodena oploditev. Več kot 60% jih je proti heterologni oploditvi, 41% jih je proti zamrzovanju zarodkov (31% za), 37,2% jih je za ohranitev zakona 40 (35,4% bi ga rado spremenilo). Sredi meseca maja 25% Italijanov sploh ni vedelo, da bo 12. in 13. junija referendum (vir: Corriere della sera in Servizio Informazione Religiosa).

POMISLEKI

Predsednica italijanskih zdravniških pedagogov Paola Bonetti poudarja, da bi moral državnih zdravstveni sistem najprej preventivno ukrepati v bran plodnosti. Z druge strani navaja, koliko gorja bi lahko prinesla heterologna oploditev; ta bi namreč zelo verjetno sprožila "trgovanje" z gameti v iskanju "najboljših" spolnih celic in torej... "perfektnega" otroka. Zavajajoče in nesprejemljivo je stališče, še pravi Binettijeva, da nastajajoče življenje ni vredno iste pozornosti in istih pravic, kakršne mu priznavamo v vseh drugih fazah. Obratno: čim bolj krhko in nezaščiten je, tem bolj bi ga morali ščititi tudi z znanstveno utemeljeno soli-

pravico. Če je prej na področju umetne oploditve in genetskega eksperimentiranja vladal nekaj "far west", so bile z zakonom št. 40 postavljene vsaj osnovne zahteve in omejitve, ki so prinesle več jasnosti. Zakon je po sedem let dolgem postopku izglasoval parlament italijanske republike z desnosredinsko vlado na čelu. Potrebno je tudi povedati, da ga je odobrila široka "transverzalna" večina poslancev in senatorjev, med katerimi niso bili samo krščansko usmerjeni politiki, ampak vsi tisti, ki jim kaj pomeni človekovo dostojanstvo.

KAJ SVETUJEMO?

Novi glas - kot tudi vsi italijanski katoliški mediji (med temi 150 tednikov s skupno naklado milijon izvodov tedensko) - pri tem prepričano sprejema navodila Cerkve in obenem poziva volivce, naj se vzdržijo in ne gredo na volišča! Izid referenduma bo namreč veljaven, če se ga bo udeležila kvalificirana večina upravičencev (50% + 1). Velika večina teh,

Sveti oče Benedikt XVI. odločno na strani škofov: "Branite življenje!"

"Razsvetljuje izbire vernikov," je v ponedeljek, 30. maja, povedal papež Benedikt XVI. na generalni skupščini italijanskih škofov. Jasno je dal razumeti, da podpira njihovo stališče glede referenduma: "Pri tem prizadevanju vas podpiram in sem vam zraven... Ne delamo v interesu katoličanov, ampak v bran človeku, ki ga je ustvaril Bog... Človeka ne moremo imeti za sredstvo, ampak za cilj, kot nas uči Kristus in kot nam dopoveduje človeški razum." Na skupščini je kard. Ruini še enkrat poudaril, da je vzdržanje tokrat pomembna in zavestna izbira, ki nima nič kaj opraviti z brezbriznostjo; obratno: ja-

sno in glasno "se želi postaviti proti logiki, ki ogroža človeške in moralne temelje naše omike". Kdor je v ponedeljek videl poročila, je lahko opazil, kako je papež milo izrazil svojo podporo predlogu škofov, ne da bi omenil besede "vzdržati se". Tudi Ratzinger, kot prej Wojtyła, se je s premišljenimi besedami odločno postavil v bran življenju. Tako pa se je neizbežno izpostavil političnim polemikam in dregnil v osje gnezdo. Številni politiki so ga grobo napadli, češ da vdira v politiko.

Očitno imata katerikoli politični palček in celo Sabrina Ferilli pravico nagovarjati volivce, sveti oče pa ne...

darnostjo.

Prof. Angelo Vescovi, laičen (!) raziskovalec na milanskem inštitutu, kjer preučujejo izvorne celice, pravi: "Referendum nimajo nič kaj opraviti s svobodo znanstvenega raziskovanja in z zdravjem pacientov. Če njihovi prireditelji hočejo usmerjati pozornost na omenjeni temi, to delajo samo zato, ker so pravi argumenti za referendum šibki".

SKLEP

Človeško življenje se začneja s spočetjem, saj je znanstveno dokazano, da je zigota (=celica po spojitvi dveh gamet) že samostojen osebek z enkratno genetsko zasnov, ki bo osebo spremljala do smrti. Odločno zagovarjamo tudi mnenje, da je življenje Božji dar in da ga moramo kot takega tudi spoštovati. Kakšna je vloga znanosti, če ne ta, da si prizadeva za razvoj človeštva? In kakšen razvoj lahko pričakujemo, če pri tem ni spoštovanja do življenja?

Danijel Devetak